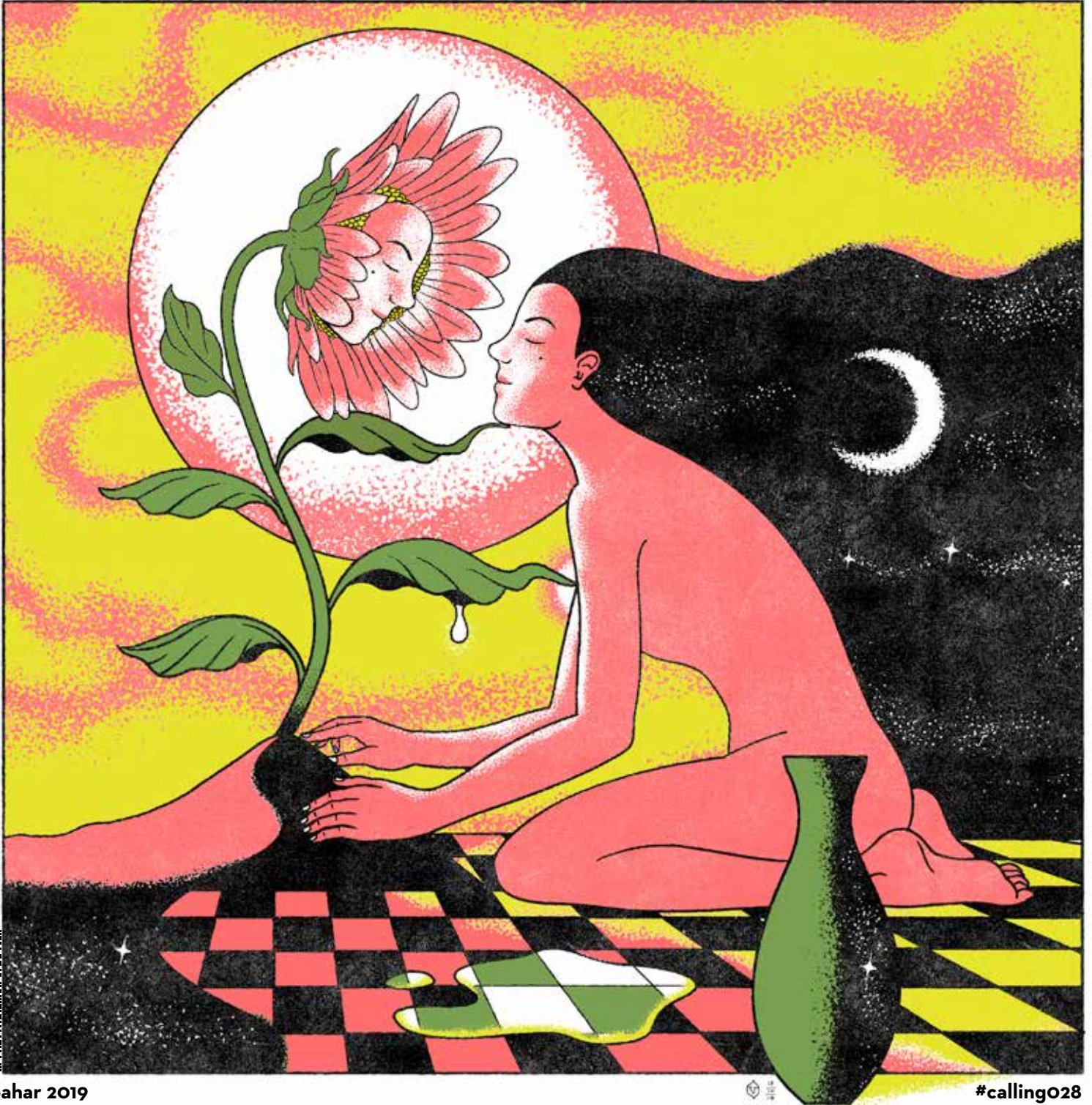

calling

yeni tanıdık, tanıdığı yeni yapan dergi

Eskişehir, Türkiye

www.callingmag.com

Sonbahar 2019
20 TL

#calling028

şifa

#calling028
Sonbahar 2019

Cihangir — İstanbul
Firuzağa Mahallesi Palaska Sokak N° 18B

Odunpazarı — Eskişehir
Organize Sanayi Bölgesi 9. cadde N° 31

İletişim
info@callingmag.com

İmtiyaz Sahibi ve Genel Yayın Yönetmeni
Can Zeydan
can@callingmag.com

Yayın Direktörü
Seda Türen
seda@callingmag.com

Kreatif Direktör
Gümrah Şengün
gumrah@callingmag.com

Proje Yöneticisi ve Sofra Editörü
Deniz Tuncer
deniz@callingmag.com

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Yusuf Ünal

—
Yıllık üyelik için
uye@callingmag.com
—

Kapak
Muhammad Fatchurofi tarafından “Şifa” temasına özel üretilmiştir.

Katkıda bulunanlar
Tuğçe Aldan, Numan Alkan, Dilek Altan, Ecem Arslanay, Öktem Aykut, Emre Baloğlu, Theophile Bartz, Ekin Bernay, Meriç Canatan, Vardal Caniş, Alim Koray Cengiz, Sena Çevik, Ali Düzenli, Efe Elmas, Bilge Emir, Muhammad Fatchurofi, Umut Firat Eroğlu, Kafaless, Kıvılcım Güngörün, Elif Köse, C. M. Kösemen, İraz Mursaloğlu, Bihter Neymen, Fora Norman, Zeynep Özkanca, Hilal Özçelik, Can Pekdemir, Zeynep Solakoğlu, Meltem Şahin, Furkan Temir, Kaan Ülgener, Merve Ünsal, Özcan Yüksek, The Hague Archives

Teşekkürler
Lalin Akalan, Yamaç Aksoy, Yağız Alpfer ve Antique Hous, Özlem Apaydın, Melissa Aras, Ayça Koçak Atasoy, Dilge Atasoy, Sinem Balioğlu, Alper Baydar, Pınar Demirdağ, Enis Yüce Dilek, Dane Gökova, Fem Güçlütürk, Pınar İshakoğlu, İdil Meşe, Sinem Mihçioğlu, Sezer Savaşlı, Murat Taner, Baha Şıkman ve Tuhafier

Baskı
Şan Ofset: Hamidiye Mahallesi Anadolu Caddesi N°50 Kâğıthane, İstanbul

3 aylık süreli yayın
Dergi içerisindeki tüm grafik ve metin muhteviyat özgün olup, itina ve el emeği ile bizzat calling ailesi tarafından üretilmiştir. İnternetin engin dehlizleri de dahil olmak üzere, hiçbir yerde bulamayacağınız bu müstesna içeriğin tüm hakları saklıdır. Tüm içerik calling'e aittir. Hiçbir yerde izinsiz kullanılamaz.

Copyright 2019 , ©calling'e aittir.

ISSN 0261-9989

 ZEY production & media

AN EPIC SYMPHONY
SERTAB ERENER
YURDAER OKUR

COMPOSER / CONDUCTOR

TULUĞ TIRPAN
NIGHT FLIGHT SYMPHONY ORCHESTRA
BAHÇEŞEHİR UNIVERSITY
THE SOUND OF CIVILIZATIONS CHOIR AND ORCHESTRA

29 EKİM / 29 OCTOBER

**OLGA
SCHEPS**

12 EKİM / 12 OCTOBER

**FAZIL
SAY**

19 EKİM / 19 OCTOBER

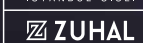

**BERLIN
STAATSKAPELLE**
STRING QUARTET

26 EKİM / 26 OCTOBER

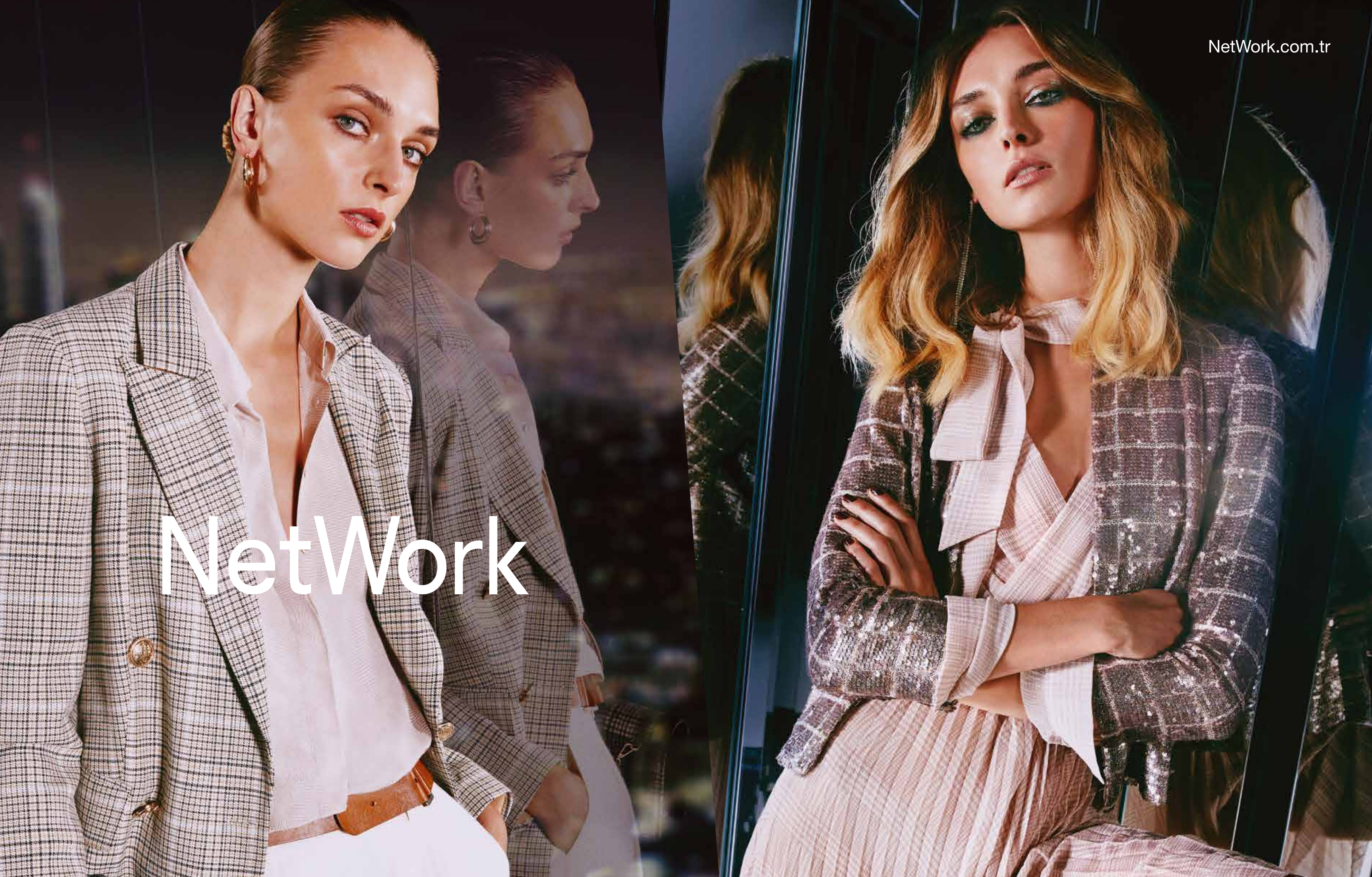
**AYA İRİNİ
HAGIA IRENE**
TOPKAPI SARAYI
TOPKAPI PALACE

eat × **EVENTS
ACROSS
TURKEY**

**TURKCELL
PLATINUM
ISTANBUL
NIGHT
FLIGHT**

NetWork

8

FİŞİ ÇEKİN İNECEK VAR

*Kapitalizmin doruklarını
yaşadığımız günümüz dünyasında
kişisel gelişim fantezisi*

12

**GÖKYÜZÜNE UZANAN
MERDİVENLER**

*Fiziksel seyahatin ruhsal seyahatle
iç içe geçmiş hali: şifa ve hayat bir
bütündür*

16

**KADİM GELENEKLER VE
MODERN ARAYIŞLAR**

*Efe Elmas unuttuğumuz
geçmişimize doğru iyileştiren
bir yola çıkarıyor bizi*

20

**ANTİK DEVİRDE
LANET TABLETLERİ
BÜYÜ VE ŞİFA**

*“Leydi Maskellei Maskellô
Phnoukentaba Oreobazagra
Rêxıchthon Purıpeganux”*

22

PRANA, CHI...

*Diğer deyişle temel yaşam enerjisi,
insanlarda olduğu kadar,
davulların yüzünde ve sazların
tellerinde de mevcuttur*

34

UYKU HAKKI

*Ecem Arslanay
yatağın şifasından yola çıkıp
herkesi uyku hakkını savunmaya
çağırıyor!*

36

**ÖZGÜR BİLİNCE DOĞRU
LİMİTSİZCE**

*Pınar Demirdağ ve Viola Renate’yi
yan yana yakalayınca içimizden
geldiği gibi konuştuk*

42

MODERN ŞAMANLAR

*“Güneş yerinde,
her şey yolunda”
şamanik mantra değilse
nedir?*

44

NEREN ACIYO

*Elektromanyetik alanın manipüle
edilmesiyle çalışan Teremin, kendileri
var olamayan bütün bedenleri
düşünmek için bir metafor olabilir mi?*

46

Z-A

*Zaman nedir?
İyileştirir mi?*

50

SONUNDA İYİLER KAZANIR

*Masallar toplumsal iyiliğin yoludur.
Kötülerin yaşaması bile iyilerin
varlığına bağlıdır*

52

SOYUNMAYA KARAR VERDİM

*Sanatçı Sena Çevik, şifa üzerine
çalıştığı resim ve şiiriyle*

54

**VENEDİK BİENALİ:
ZİHİN İLE
KALBİN ARASINDA**

Terapi olarak sanat

56

NE HİSSEDİYORSUN?

*Hiç Tanımadığın Bir Yer,
Tanımadıkların
An, Zaman, Nefes,
Sen, Ben, Biz*

72

RUHUN TEKNOLOJİSİ

*“Matematik,
tanrının evreni yazdığı dildir”*

76

**YOK OLMAMAK İÇİN
YARATMAK**

*Şifalanmanın endişeyle
ve sıkıntıyla yakından ilgisi var.
Yazmanın da öyle. Elif Bereketli’den
Fernando Pessoa portresi*

80

HM_V! 5.2.19ft_ist.key

*Evrimin bu aşamasında geldiğimiz
yer ve kaçınılmaz sonumuz bu:
Makinsanlar*

82

TOPRAĞIN ÇAĞRISI

*Gözlerinizi kapatın.
Derin bir nefes alın burnunuzdan,
önce karnınıza, oradan göğsünüze*

...

84

KAYBOLUŞ VE KAVUŞMA

#callingsofra

Yaşadığımız coğrafyanın üzerimizde bıraktığı etkiler hakkında günlerce konuşabiliriz. Dengesiz ve güvensiz gündemi bilmeyen sevgili ülkemizde yaşama fikri kendine güvenen, üreten, sorgulayan bireyler için gittikçe mantıksızlaşabiliyor. Durumlar iyice dramatikleştikçe, bazı hassas ruhlar nefes bile alamıyor zaman zaman.

İşte aynı böyle bir sıkışmışlık süreci yansıması olarak patlayan “Gezi” olayları sonrasında, şifanın özgürce üretmek olduğuna inandık. Üretenlerin sesini duyurmak ve üretim alanı açmak, birlik olmak amacıyla kuruldu calling. Tema seçimlerinde elbette bu topraklardan etkilendi. Kronolojik olarak baktığımızda pek çok yansımayı görebilirsiniz. Yakın dönemden birkaç örnek vermek gerekirse; bitmek bilmeyen seçimler sonrasında “Kediler” geldi, darbe girişimi sonrasında “Aynı Güneşin Altında” dedik. Gittikçe topluma ve toprağımıza yabancılaştığımızı farketтік “Yabancılar” temasını işledik...

Şimdi ise ya iç sesimizi daha dürüst dinleyebildiğimiz yaşlara geldik ya da gezegenimiz hiç olmadığı kadar hasta; Arıyorum. Arıyorsun. Arıyoruz. Şifamızı arıyoruz.

Sadece hasta olan değil, canlı her şey şifasını arıyor. Belki içinde bulunduğumuz dönemin hızı ve yıpratıcılığından, belki aklımızdan çıkmayan onca sesten, belki durmak bilmeden artan sayımızdan, belki evrenin yüzlerce yıllık yükünden...

İnsanlık tarihinde hiç olmadığı kadar aranıyor o şifa. İşler ya sandığımızdan daha karmaşık ya da her şey görüldüğünden daha basit. Bilinmeyen bir geçmişten başlayıp sonsuzluğa doğru uzandığımız bu temada tam olarak bunun peşindeyiz. Gözlerini, henüz tam büyüklüğü bile bilinmeyen kainatın yine tam olarak bilinmeyen bir noktasında, adına dünya denmiş bir gezegende açar açmaz, ilk nefesini ciğerlerine çeker çekmez, anlam aramaya başlıyorsun. O ilk ışık, ses, temas ve fiziksel yaşamın bittiği ana kadar ve hatta belki sonrasında da devam eden enerjiler bütünü sarıyor etrafını. Etrafındaki görüntüler netleşmeye başlıyor, tanımlamaları yapmaya başlıyorsun. Etkiler tepkilere, tepkiler etkilere doğru gidip gelirken, nefesle birlikte sevgi dolduruyor hücrelerini ve pek çok farklı his daha katılıyor onlara. Aklın, ruhun, kalbin, bedeninle birlik olup bir yol çiziyor sana. Tanrılara kurban veriyorsun, ağaç dallarına kumaş parçaları bağlıyorsun, topluca ya da bireysel rutin ve ritüellerin var.

Hepsinin amacı aynı; şifa bulmak.

Evren,
sonsuz olasılıklardan ibaret... Ve her olasılık da yeni bir evren.

Kuantum’dan, mistisizme, hurafelerden, efsunlara, Anadolu’daki güncel şamanlardan, dünyanın dört bir yanındaki rave’lere, kader, kısmet ve dermanlar arası dolanıp zaman yolculukları yapıp, şifa yollarını arıyoruz.

can zeydan

FİŞİ ÇEKİN,

yazı **alim koray cengiz** 3D çalışma **can pekdirir**

İNECEK VAR!

Gdansk Üniversitesi'nde bir toplantı için 2017 Aralık ayında Polonya'daydım. Varşova'da şehir merkezindeki alışveriş merkezinde bulunan bir kitapçıda çok satanlar listesinde George Orwell'in 1984 romanı raflarda en öndeydi. 2018 yılı Nisan ayında Arnavutluk Tiran'da da kitapçılarda en ön raflarda "1984" vardı. Hem New York Times hem de CNN, 2017 yılı Ocak ayında 1984 romanının çok satanlar listesinde olduğunu açıkladı. Türkiye'de de Can Yayınları bu yılın Mayıs ayında kitabın özel bir baskısını piyasaya sürdü. 1949 yılında yayınlanan bir kitabın bugün dünyanın farklı noktalarındaki okurların yeniden başucu kitabı olması bir tesadüf olmasa gerek. Modern insan, James Joyce'un Ulysses'sinden 100 yıl sonra Dublin sokaklarında kaybolan Leopold Bloom gibi kendisini aramaya ve kent yaşamının girdapları insanları bu sarmalın içinde dibe çekmeye devam ediyor. Bir taraftan da Zygmunt Bauman'ın dediği gibi o korunaklı mahallemizden öteye geçtiğimizden bu yana masumiyetimizi kaybettik: "Masumiyet bir kez yitirildi mi, onu bir daha bulmak mümkün değildir" ve o masumiyet arayışı yaşamımız boyunca devam edecek.

Bu hızlı değişim içerisinde tüm kavramların da birbirinin içine girip yerle yeksan olduğunu görüyoruz. Taşra ve merkez arasındaki farklar zihinsel olarak olmasa da şekilsel olarak kaybolmaya devam ediyor. Tüm dünyada da Cumhuriyetçiler ve Demokratlar, laikler, anti-laikler karşıtlığı gibi Orwell'in 1984'teki tasvirine benzer bir kutuplaşmaya tanıklık ediyoruz. Ve birileri bu kutuplaşmanın bir parçası olmamızı yoksa kaybolup gideceğimizi yüksek sesle çağırıyor. Yine dünyanın her tarafında muktedirler eliyle yürütülen Goebbelsvari bir kara propagandaya tanıklık ediyoruz. Georg Simmel'in dediği gibi kentlerde fiziksel yakınlığımız artarken zihinsel yakınlığımız ters orantılı olarak azalıyor. Bu değişim içerisinde yine Bauman'a başvurursak sabit bir kimlikten bahsetmek oldukça zor. Farklı ortamlara maruz kalan kentli bireyin kimliğini "akışkan kimlik" kavramıyla tanımlıyor yazar.

“Baudrillard, bugün kendini yenilemeyen ya da yeni bir şey satın almayan birisinin ya çok akıllı olduğunu ya da bir zekâ sorunu olduğunu söylüyor.”

İngiltere’nin Demir Leydi’si Margaret Thatcher’ın “toplum diye bir şey yoktur” sözleri belki de malumun ilamı. Türkiye’de de 1980’lerle birlikte serbest piyasa ekonomisine geçişin başlangıcı (80’lere özlemimiz bu yüzden olsa gerek). Bunun sonucunda da tüm dünyada işçi sınıfının ve buna bağlı olarak da sınıf bilincinin kaybolduğunu görüyoruz. Küçük işletmelerin büyük işletmeler tarafından satın alındığı ya da mutlu mesut evlilikle taçlandırılan bir akıbetleri var. Küresel piyasa savaşı çetin bir şekilde Suriye’de, Yemen’de ve Hong Kong’da sürerken güçlü ve egemen olanın kendi doğrularını daha zayıf olana dikte ettiği bir ortamı anlatan Mel Gibson’ın Apocalypto’suna bizzat şahitlik ediyoruz. Bunlara ek olarak ciddi bir küresel ısınma vaveylası kulaklarımızı tırmalarken diğer yanda da Kyoto protokolünü tanımayan devletlere şaşkınlıkla bakakalıyoruz. 21. yüzyılın ilk çeyreğinde hem Afrika’dan hem de Ortadoğu’dan Batı’ya göçler, mülteci akınları bu ülkelerin refah ve ferah mukimlerini de tedirgin etmeye devam ediyor. İşte tüm bu sıkışmışlık içerisinde küresel olarak baktığımızda dünyanın her köşesinde pıtırak gibi beliren cemaatleri anlamak daha mümkün. Can Kozanoğlu, tüketim toplumu ve pop kültür çağında cemaatlerin ortaya çıkışına neredeyse 25 yıl önce işaret etmişti. Modern birey, Henry Lefebvre ve David Harvey’in ifade ettiği gibi kent yaşamında, kültürel tortular ve katmanlar arasında izole olmaya, yalnızlaşmaya devam ettikçe cemaat arayışı - güvenli bir liman - ve kenetlenme isteği de devam edecektir.

Bu sıkışmışlık ve karmaşa içerisinde imdadımıza yetişen kişisel gelişim kitapları olmasa ne yapardık bilemiyorum. Çocukluğumda babamın kitapları arasında Dale Carneige’in “Dost Kazanma ve İnsanları Etkileme Sanatı” ve “Söz Söyleme ve İş Başarma Sanatı” kitaplarını hatırlıyorum; bir de Ömer Hayyam’ın “Rubailer”i ve Varlık Yayınlarından yeşil kapaklı “Büyük Sözler” kitabını. Bu kitaplardan çocukluk yıllarımda çok güzel sözler edindim. Bugün kitapçılarda “Kişisel Gelişim” diye ayrı bir raf mevcut. Feng Shui’den Yoga’ya, Spiritüalizm’den okültizm ve kuantum yelpazesine uzanan bir dizi ruhu dinginleştirme eserleri kitapçınızda. “Ferrari’sini Satan Bilge” kimde merak uyandırmaz ki? Huzura ulaşmak için önce bir Ferrari alıp sonra satmak şart mı? Kişisel gelişim kitaplarını okuyup, ruhunuzu dinginleştirdikten sonra kapitalist sistemin çarklarına geri dönüyorsunuz ve başarılı olmak için başkalarının omuzlarına basarak yükselmeye devam ediyorsunuz. Ne de olsa başarı şart. Daha detaylı bilgi için Aslı Yazıcı Yakın ve Rahşan Balamir Bektaş’ın “Liberalizm İle Muhafazakârlık Arasında Hipnoz: Kişisel Gelişim Fantazisi” yazısını öneririm. Danny Boyle’un yönetmenliğini yaptığı 2000 tarihli “Kumsal” filminde maceraperest Richard dünyanın uzak bir köşesindeki ütopya adasında bile huzuru bulamamışken biz nasıl bulalım ki? Bir taraftan da yaşadıklarımız Golding’in Sineklerin Tanrısı’nı hatırlatıyor bana. En nihayetinde de Ingeborg Bachman’ın “faşizm, iki insan arasındaki ilişkide başlar” sözünü.

Bu sıkışmışlık içerisinde dijital dünyayı unutmak da olmaz. 1980’lerdeki Xerox devrimi 2010’larda yerini Facebook destekli Arap Baharı’na bıraktı. 2000’lerin başında sohbet odaları, ICQ ile başlayıp “A/S/L pliiiz” (age, sex, location please/yaş, cinsiyet, lokasyon lütfen) ile devam eden yazışmalar sonrasında Facebook, Orkut, Twitter ve Instagram’da ‘Di-Em’ ile devam eden bir sürecin içindeyiz. Andy Warhol, “bir gün herkes 15 dakikalığına da olsa ünlü olacak”

demişti. Warhol’un 15 dakikalık süresi bugün daha da kısaldı. Videonu yükle, internete at ve dakikalar içinde ünlü olman işten bile değil. Bir de her gün adını bile telaffuz etmekte zorlandığımız akımlara maruz kalıyoruz: günün anlam ve önemine istinaden yapılan “flash mob”lar; okul sınıflarının öğretmenlerini de işin içine katarak yaptıkları “Harlem Shake” oturumları, maç ortasında sporcuların yaptığı “Mannequin Challenge”lar, ALS hastalığına dikkat çeken “Ice Bucket Challenge”-severler; starlığını “Fallingstars” etkinliği ile tescil edenler - ki yerde sere serpe yatan hali gözümün önünden gitmeyen Seda Sayan’ı da buna dahil etmeden geçemeyeceğim. Bugün kitlesel halde oynanan çevrimiçi oyunların (League of Legends, World of Warcraft, vb.) bir parçası değilseniz biraz da dışarıklı kalmışsınız demektir. MMORPG, size bir şehrin mühendisler odası kısaltması gibi geliyorsa biraz kendinize çeki düzen verin lütfen. Hele de bildiğiniz meşhur bir internet blogger, YouTuber ya da Vlogger fenomeni yoksa durumunuz daha da vahim demektir. Burada kullanılan ortak jargon, gündelik yaşamı da esir aldığından biraz eksik kalacaksınız. Mesela, DM’den yürümek diye bir terim var. Bunu da bilmiyorum demeyin. Ian Chambers, 1994 tarihli “Göç, Kültür ve Kimlik”te Walkman’in gündelik yaşamda bireyi yalnızlaştırdığından bahsetmiş; 100 sene önce aynısı gazete için de kullanılmıştı. Bugün teknoloji, dünyanın her köşesindeki insanları birbirine yakınlştırırken aynı zamanda izole etmeye de devam ediyor. Selfie (özçekim) de bu izole olmanın, birbirine uzak olmanın bir emaresi değil mi aslında?

John Storey, 2013 yılında Büyük Britanya’da 6 milyon kamera olduğunu ve her 11 kişiye 1 tane kamera düştüğünü belirtmiş. Banksy’nin “One Nation Under CCTV” adlı grafitisi de şimdi daha anlamlı gelmiyor mu? Her hareketiyle elektronik ayak izleri bırakan ve Truman Show’daki Truman Burbank gibiyiz aslında. Bentham, “panopticon” kavramını ileri sürdüğünde 1787 yılıydı. Ben şahsen kendimi Vincent Van Gogh’un “The Prisoners” tablosundaki, o izleyen göze bakan mahkûm gibi hissediyorum aslında. Az önce dedim ya ıssız bir adada bile huzur yok, belki bu saadet sadece Jonathan Swift’in “Atlas Ülkesi”nde mevcut. Paranız varsa herkesin kendi cennetini aradığı güvenli sitelere de bir bakın derim. Konuyu dağıtmadan, biraz geri gidersek izlenmediğimiz bir an bile yok maalesef. Foucault da Bentham’ın Panopticon’unu günümüz insanı için kullanıyor mahremiyetin kalmadığını belirterek. Ve gözetleyenin, gözlenen üzerindeki tahakkümünden bahsederek.

Bunca karmaşa ve sıkışıklık içinde modern insanın anlam ve şifa arayışı devam edecektir. Tabii varlığını

sorgulama, ya Heidegger’in dediği gibi insanı ontolojik olarak “Da Sein” (doğada atılmış kendinde bir varlık) şeklinde tanımlayarak ya da epistemolojik ön kabullerle (a priori) olacaktır. Bu hengâme içinde kimi sağdan kimi soldan bu varlığın anlamını nasıl bulacağımızı anlatmaya devam edip bizi kendi saflarına katılmaya davet edecektir. “Wag the Dog”da yaşananlar tarzı bir senaryonun asıl oyuncularını bizleriz aslında. Guy Debbord’un Gösteri Toplumu’nda söylediği gibi ortalama insanlar için “Görünenler (ya da bize gösterilenler) gerçeklik algısı yaratmaya devam edecek”tir ve Gustav Le Bon’a bir selam çakarak ortalama zekânın bizi yönetmeye de devam edeceğini de belirtelim. “Idiocracy” adlı film belki de bu hezeyanların bir ürünü olsa gerek. Son iki yüzyılın yükselen değeri milliyetçilik. Bu kapsamda milliyetçilik kuramlarının bilinen sesi Ernest Gellner; çok kültürlülüğü kutsamaya devam ettiğimiz sürece kültürel sorunların da var olacağını belirtiyor. Kültürel çeşitliliği parlatmaya devam edip farklı kültür ve inançlardan insanların haklarını görünür kılmaya çalışırken paylaşılamayan kapital her iki taraf için de sorun teşkil etmeye devam edecektir. Bu ayrışma, Avrupa’nın göbeğinde yumuşak bir geçişle Valonlar ve Flamanlar; daha sert olarak da Afrika’da Hutular ve Tutsiler arasında yaşandı ve yaşanıyor. “Ten ve Taş”ta Sennett, hem inanç dünyasında (Yahudi ve Hristiyan geleneği) hem de Pagan dünyasında kent yaşamını ele alır. Yahudi ve Hristiyan geleneğinde cennetten kovulup dünyada başkaları ile yaşama kültürü edinmek zorunda kalan insan vardır. Pagan dünyada ise hem Atina hem de Roma’da yurttaşlık. Her ikisinde de çok kültürlü ve çok inançlı bir dünyada birlikte yaşayabilme çabalarını ele alıp değerlendirdiğini görürüz. Her ne kadar teknolojik gelişme modernliğin bir parçası yanılması yaratırsa da kişisel ilişkilerin sürekliliği ve iletişim hala elzem. İnsanoğlunun kişisel hırsları, arzuları ve tutkuları dünyayı yaşanılmaz bir hale getirmeye devam ediyor. Daha iyisine ve en yenisine sahip olma arzusu modern insanın ruhunu işgal etmiş durumda. Baudrillard, bugün kendini yenilemeyen ya da yeni bir şey satın almayan birisinin ya çok akıllı olduğunu ya da bir zekâ sorunu olduğunu söylüyor.

Dünyayı durdurmanın ve bu keşmekeşlik içinde akıl sağlığımızı korumanın formülünü veremem. Ama biraz inzivaya çekilip gözetlenmekten kurtulmanın reçetesini belki. “Enemy State” filminde elektronik ayak izlerinden kurtulmak için Brill’in tek bir önerisi vardır: “Fişi çek”. İronik de sayabileceğimiz bu öneri bir taraftan da günümüz dünyasına gönderi yapıyor sanki. Zihnimizi sağaltmak için bilgisayarın, telefonun veyahut da televizyonun fişini çekip ara ara kırlara kaçmak. Sonrası yine malum.

G Ö K Y Ü Z Ü N E UZANAN MERDİVENLER

yazı **öktem aykut** illüstrasyon **zeynep solakoğlu**

Şifa ve hayat bir bütündür
ve
çoğu zaman
ikisi birlikte
dönüşür
ve iyileşirler

Bu bakımdan şifa yolculuğum aynı zamanda hayatımın değişim yolculuğudur. Bu yolculuk öte yandan hayatımıza yön veren gerçekliğin bağlı olduğu değerlerin yerlerinden oynayıp dağıldığı, gerçekliği meydana getiren tüm o eski hikâyenin dağılıp, yerine yenisinin geldiği bir değişim ile gelir. Alınan ve verilen nefesin arasındaki o bir anlık boşluk, zaman zaman meditasyon, orgazm gibi sihirli zamanlarda yaşadığımız veya hayatın en sıkıcı köşelerinden birinde ortaya çıkabilen o zamansız, mekânsız bütünlük hissi içerisinde deneyimlenen gerçeğin ötesidir. Bu deneyimin temellerinden sarstığı eski hikâyenin yerine binlerce yıl önceden süregelen değerli bilgilerden ve hep en yakımızda olan içinde yaşadığımız beden ve doğanın kendiliğinin sunduğu başka bir hikâye başlar. Bitmeksizin devam eden şifa yolculuğumuz aynı zamanda gerçeklikler arası geçişin yolculuğudur.

Bu yolculuktan önceki hayatım yaşadığım kasabada, doğduğum şehir İzmir’de, yazları Ege’de, sonra üniversite okuduğum İstanbul şehrinde herkes gibi “yaşama hastalığıyla” geçti. Reklamvari bir hayatın peşinde koşarken, kariyer hayalleri, kanıksanmış gerçekler, lezzetliymiş gibi yapan çöp yemekler, kaos bir uyku düzeni, alkol ve uyuşturucu ile sakinleşebilen ruh dünyası, maruz kaldığım binlerce datanın oluşturduğu değerlerle örülü bir evren... Entellektüel birikimin bana harekete geçmek ile ilgili yaptığı en büyük kıyak, harekete geçmek için motivasyon olan bazı sanat eserleri, filmler ve kitaplar oldu. Bunlar o zamana kadar çok da meraklısı olmadığım uzak seyahatlere çıkmama da cesaret oldular. Tam bu dönemlerde tanıştığım, seyahat yoldaşım, hayat arkadaşım, canım Ania ile karşılaşmam da bir o kadar etkili oldu. İnsan için böyle köklü bir değişim gelecek ise, taşlar tümüyle yerinden

oynamalıdır, yalnızca zihin değil bir bütün olduğu beden de hafızası vardır ve bedenin dili değişimi daha ağırdan alır.

Seyahatler; başka bir ülkede, kültürde yaşamak insana şifa verebilir mi? Kendimi önce Ania’nın memleketi St.Petersburg’da, sonra sırasıyla ilk uzak seyahatimiz Tayland’da, ilk rehberlik deneyimim Dubai’de bulmamla birlikte, kafamda mıhlanmış bazı gerçeklik hikâyelerinin başka kültürlerde bambaşka olabildiği durumu hikâyeyi en baştan ele almam gerektiğini gösterdi bana. Sosyo-kültürel etkilerle koşulsuz kabul ettiğim gerçekliklerin yerinden oynaması, zihinsel bir şifa oldu bana. Bu zihinsel değişimin yanı sıra fiziksel olarak -15 derece soğukta, 100 derece ısıtmış buhar banyosundan çıkıp, buzların arasında atladığım gölün soğuk suları, çölün terlemekten dışarıda yürüyemediğim bunaltıcı iklimi, uzak doğunun içinde her şey olan keskin yemekleri ile vücudum da değişime kucak açmaya başladı.

Fakat araya yetişkin olmak zorunda kalmak, ev tutmak, mobilya almak, para kazanmak gibi derter girdi. Türkiye’de lüks otelcilik sektöründe çalışma denemelerimizde çok da tutunamadık. Sonuçta seyahat bizi çağırıyordu. Biraz para biriktirip, Ania ile birlikte gönüllü olarak Afrika’ya gittik. Afrika’dan Türkiye’ye dönmek, maddi dünyanın yalnızca paradan değil fiziksel koşullar ve hastalıklar dahi- mutluluk getirmediği gerçeğini çarptı yüzümüze. Şifa yoksunu bir dünyada yaşıyorduk. Para kazanma ve diğer dünyevi zorunluluklar ile Rusya’ya taşındık. Kendi turizm acentamızı kurduk, para kazandık. Para kazanıyorsanız ve bunu çok çalışarak yapıyorsanız, çalışmadığınız zamanlarda tüketim aç gözlülüğünü yaşamışsınızdır. “Çok çalış-boğul- rahatlamak için tüketerek harca-para kazan-çok çalış...” döngüsüne girmiştik. Ania’nın stres kaynaklı bazı sağlık problemleri olmaya başladı, ben de gereğinden fazla yemek ve alkol tüketiyordum. Uzun seyahat zamanlarımızı özlüyorduk, maddi rahatımız ve konforumuz artıyordu, buna karşılık şifadan uzaklaşıyorduk. 2015 yılı sonunda Türkiye-Rusya krizine giden olay oldu.

Hiç askeri-bürokratik bir kriz insana şifa olabilir mi?

İşimiz battığı için garip bir şekilde çok rahatlamıştım. Elimizde kalanlarla uzun süredir hayalini kurduğumuz Güney Amerika yolculuğuna çıktık. Bu yolculuk bizim şifa yolculuğumuzda kadim bilgiler ve uygulamalar ile karşılaşmamızı sağlayan, dönüm noktası oldu. Yolculuğumuzun ilk durağı olan Brezilya’da, Paraty isimli küçük kasabada, gönüllü çalışarak kalıyorduk. Geleli çok olmamış, Ania ile art arda bilmediğimiz bir hastalığa yakalanmıştık. O hastalığın iyileşmesi için aldığım parasetamollü ilaçlar, o günlerde yaşadığımız bir olayla birlikte aldığım son sentetik bazlı ilaçlardır. Bir akşam ev sahibinin bizi götürdüğü bir kafede, birlikte müzik yaptığımız grubun solisti, bana hastalığıma iyi geleceğini söylediği Şamanik bir karışım olan “Rape” ikram etti. Küçük bir seremoni eşliğinde burundan üflenlen bitki tozları ve küllerinden oluşan bu ilaç hem kapalı olan sinüslerime iyi geldi, hem de içimi ferahlatan bir etkisi oldu. Rape’yi aldıktan hemen sonra açılarak genişleyen dünya, aydınlanarak beni yeni deneyimlere davet ediyordu.. Bu deneyimden sonra Güney Amerika bize binlerce yıllık hikâyelerin kapağını kaldırarak, kadim şifa bilgisi üzerinde deneyimler ve incelemeler yapma yolu açmıştı, amazon şifacılığını merak etmeye başlamıştık.

Seyahatin devamında Amazon Ormanları’nın derinliklerine kamp yolculuğuna gitmeden hemen önce İtalyan bir arkadaşımızın yanında çıracılık yaptığı bir Şaman, orman hastalıklarından ve ormanın kötülüklerinden koruması için bana “kambo” zerk etti. (Kambo, kurbağadan alınan bir zehirin küçük bir parçasının ciltte küçük bir parça yanık edilerek zerk edilmesi ile gerçekleşen bir tür arınmadır) Ormanda geçen bir haftalık yolculuğumuz boyunca bana oldukça enerji vermişti. Ormana gitmek için Janero Herrera isimli küçük bir köyde Şamanik bir arınma merkezinde bir seremoniye denk geldim. Şamanının hazırladığı Ayahuasca iksirini içtiğim bu seremoni sanki yıllarca süren bir yolculuk yapmış gibi yoğun bir deneyimdi. Şamanik inanca göre Ayahuasca anne ormanın ruhudur ve ayın sırasında ruhuna girip, aradığın ve bulamadığın cevapları sana verir, seni temizler, ruhunu arındırır. Yolculuğun devamında bulunduğumuz alto-amazon bölgesinde, Tarapoto isimli kasabada, kendi arınma merkezlerini açanAvrupalı bir çift ile karşılaştık. Mishka, bize kendi üzerinde yaptığı anti-parazit kürlerini, beslenme rejimlerini anlattı. Etkileyici sonuçlar görüyorduk.

Seyahatin ilerleyen dönemlerinde Ania ile birlikte, Peru’nun And dağları arasındaki Kutsal Vadi’de Pisak isimli bir şehirde psikoloji ve etno-farmokoloji konusunda tecrübeli bir çiftin kurduğu arınma merkezinde “San Pedro” seremonisine katıldık. Yine kaynatılarak çay haline getirilen bu kutsal kaktüs ile burada yaşadığımız deneyim hayatımızın dönüm noktalarından bir tanesidir. O çiçekler ve birbirinden güzel bitkilerle bezeli koca bahçe içerisinde bir hamakta yaşadıklarım, bundan böyle hiç bir şeyin aynı kalmayacağını hissettirmişti bana. Bu deneyim eski gerçeklik algıma yönelik inancı büyük ölçüde yitirdiğim olaydı ve hala etkisi devam ediyor.

Güney Amerika’da gördüğümüz ve deneyimlediğimiz üzere Amazon şamanlarının kullandıkları Ayahuasca, Kambo, San Pedro, Peyote gibi doğadan elde edilen ilaçlar, ciddi psikolojik rahatsızlıklarda, bazı kanser türlerinde, bağımlılık tedavilerinde kullanılıyor ve bu konuda bilimsel çalışmalar yapan enstitüler mevcut. Dünyanın dört bir yanından, modern tıp ile şifa bulamayan pek çok insan alternatif tedaviler için buradaki merkezlere geliyor. Bu da bizi modern yaşamın sunduğu şifayı yeniden değerlendirmeye itiyor.

“Şifa için yalnızca modern hastanelerin uzman doktorlarına ihtiyacınız yok aslında, doğadan, bitkilerden, yaşam tarzınızdan şifa elde edebilirsiniz, hayatınızı bu yönde değiştirebilirsiniz.”

Bu konuda gördüğümüz örnekler özellikle cesaret vericiydi ve bu konuda bilgiden çok ihtiyacınız olan bir şey var ise o da cesarettir.

Güney Amerika seyahatimizden yaklaşık bir sene sonra 2017 senesinin başında Hindistan’a seyahate çıktık. Kadim şifa bilgisinin peşinde gerçekleşen bu yolculuk biraz daha bilinçliydi. Hindistan’ın Kerala bölgesinde ben Ayurveda, Yoga ve Meditasyon, Ania ise Yoga Terapi üzerine eğitimler aldık. Sonradan farkettim ki Anadolu’ya önce Eski Mısır ve Antik Yunan’dan gelen, Hipokrat’ın Hümorale Pataloji olarak aktardığı, Roma’da Calinus, Ortaçağ’da İbn-i Sina gibi önemli tıp adamlarının takip ettiği öğreti olan “Ahlat-ı Erbaa” ile Ayurveda oldukça paralel. İçinde büyüdüğümüz modern hikâyeden farklı olarak bu kadim bilgilerin bize gösterdiği şey bedensel düzeyde görünür olarak yaşanan bir rahatsızlık sürecinin ruhsal ve zihinsel dünyamızda yaşadıklarımızdan tutun da dış dünya olarak bildiğimiz “birlik” ile düşündüğümüzden çok daha derin bir bağı olduğudur. Uzun soluklu, kalıcı bir iyileşme de yalnızca lokal veya bedensel bir müdahalenin değil ruh zihin beden birliğinde bütünsel bir iyileşmenin şifayı sağlayabileceği yönündedir. Bu bilginin ana fikri şöyledir: Evrende her şey şifalıdır ve şifayı her şeyden almak mümkündür.

Ayurveda’da yağlar ve Panchakarma (5 arınma), Amazon Şamanizmi’nde de psikoaktif ve arındırıcı bitkiler, Budizm’de oruç, Anadolu’da Hacamat gibi eski geleneklerin bir başka ortak noktası; “bırakmak” ve “kurtulmak”tır. Şifa üzerine beslenme dediğimiz

“Evrende her şey şifalıdır ve şifayı her şeyden almak mümkündür.”

zaman önce “beslenmeme”den başlamamız gerekir. Modern hikâyenin gerçekliğinde insan şifayı, ancak hasta olunca dışarıdan ilaç veya ilaç niyetine besin “alarak” edinir ancak kadim hikâyelerde öncelik alıyor olduğunu “bırakmak”, hiç bir şey almamak veya aldığını kısıtlamak üzerine kurulu bir anlayışla farklı bir yaklaşımdır.

Öte yandan kadim şifanın iyileşme sürecinin, modern hikâyenin iyileşme sürecine göre farklılığı göze çarpar. Ayurvedik iyileşme sürecinde veya Fitoterapi’de bitkisel ilaçlarda hastalığın semptomu başlarda biraz gerilese de sonradan nöbet geçirerek artar. Hatta pek çok hasta, tedaviye olan inancını yitirerek burada tedaviyi yarım bırakmaktadır. Halbuki tedavi tam da o anda başlar. Semptomların artışı, kadim tıpta “toksinlerin hareket etmesi” anlamına geliyor. Burada aslında tedavi işe yarıyor, başta bahsettiğim “temel taşların yerinden oynaması” durumu gerçekleşiyor ve hastalık geride bırakmak üzere semptomlarını ortaya koyuyor.

Kadim yöntemlere göre özellikle acil müdahale ve cerrahi yönleriyle öne çıkan modern tıbbın tedavi süreci de farklıdır. Modern hikâyede alışkın olduğumuz tedavi süreci, işlevsellğe en kısa sürede dönüş üzerine kurulu, acıyı en aza indiren süreçtir. Kadim şifa ise acısıyla, tatlısıyla uzun bir yolculuğa benziyor, çok zor anlar da var, tüm anlamıyla şifayı arayan bu zor anları da kabullenmek, hatta bu acıların içinden geçmek durumunda. Acıyla olan ilişkiyi en başından ve yeniden değerlendirmemiz gerekiyor. Günümüz dünyasında daha köklü bir acıyı unutmak için onun yerine daha yüzeysel yeni bir acı icat edip, onu sahaya sürüyoruz veya hazlara yüklenerek acıları kapatıp, bastırıyoruz. Boşuna değil bizim modern hikâyemiz sürekli olarak acıdan kaçmak üzerine kuruluyken, kadim bilgelikler acıyı kullanarak sonsuz mutluluğa ulaşılacağı görüşündeler. Uzun bedensel şifalanma süreci ve acıyla olan bu ilişki, ruhsal şifalanmayı da beraberinde getiriyor. Bazen de şifalanma tam ters yönden gerçekleşebiliyor: Meditasyon, sessizlik hali, eylemsizlik duruşu, zihnin kendi alanına geri çekilmesi, duyguları izlemek, düşünceleri kendi haline bırakmak gibi uygulamalar ile bir türlü iyileştiremediğimiz

bedensel yaralarımızı, rahatsızlıklarımızı iyileştiriyor, sıkışıklıklarımızı açıyoruz. Yalnız başına sessiz kalmanın dahi ne kadar güçlü olduğunu anlıyorsunuz. Öfke veya sevgi, bu duygu durumlarının yarattığı iç titreşimler tüm yanımızı hatta çevremizi ve içinde yaşadığımız varlık alanını sarıp sarmalıyor. Bedenimiz bir müzik aleti gibi bu hislere göre akord oluyor. Öfkenin verdiği sesle, şefkatin verdiği sesi bir hayal edin. Sevgiden doğan şefkatin titreşimi ile hem kendinize hem de çevrenizdekilere şifa verebiliyorsunuz. Vipassana’nın sevgiden doğan şefkat meditasyonu uygulayana işte böyle şifa oluyor.

Tüm bu bizim için yeni insanlık için eski hikâyeleri zihinsel düzeyden yaşam düzeyine taşımak kendi hayat tarzımızda ve bedenimizde deneyimledikçe bütünsel olarak oturmaya başlıyor. Uyguladığımız kürler, diyetler oldukça iyi sonuçlar veriyor. Ania’nın yıllardır mücadele ettiği ve uzun zamandır muzdarip olduğu hiper-tiroid bir auto-immune hastalığı ile deneyimleri bize bu konuda çok şey öğretti. Sürekli hormon kullanması gereken hastalık için doktorlar ameliyat demeye başlamasına rağmen o cesaretini topladı, hormon kullanmayı reddedip, kadim bilgiye başvurdu. Rusya’da eski bir bitki şifacısından aldığı bir tarifle yaptığı bitkisel tentür ve sonrasında uyguladığı açlık kürü onu iyileştirdi. Bu iyileşmede önemli bir yer tutan “açlık kürünün” bilinci bize “vücudumuzun kendi kaynaklarının içerisinde kendini iyileştirecek kudrete sahip olması” durumunu öğretiyor. Düşünebiliyor musunuz, yeter ki ona güvenin: Vücut kendine şifa vermek üzere her türlü güce sahip. Kendine şifa vermek üzerine kurulu pek çok pratik Nefes çalışmaları, Yoga, Tantra, Thai Chi, Chi Gong, Mindfulness çalışmaları, Biyo-enerji, dans, trans, zikr...- oldukça çeşitli ve bu çeşitlilik farklı insanların kendilerine göre olanı tercih edebilmelerine, kendilerine yakın bir yol bulabilmelerine olanak sağlıyor.

“Gizli merdivenler var alemde, basamak basamak, gökyüzünün dizginlerine kadar uzanan” diyor ya Mevlâna. Şifa gökyüzündeys e o merdivenler farklı farklı yollardan gidiyor. Meditasyonla da şifa bulabiliyoruz , rave le de, zikrle de, seksle de yalnızca vücudumuzun kaynaklarını kullanarak da...

yazı **efe elmas** illüstrasyon **hikal özçelik**

KADİM GELENEKLER VE MODERN ARAYIŞLAR

Kadim toplumlara baktığımızda şifanın her alanda olduğunu görürüz. Şifayı veren zaten bu güzelim yuvadır. Her hastalık için var olan bitkisi, ormanın yarattığı nefes ve enerjinin terapötik etkisi, taşların sihri, doğal kaynak sularının şifası... Hepimiz şifalı suları olan bir doğal kaynağı duymuşuzdur, veya en basitinden bitki çayları denemiştir.

Homo sapiens dediğimiz türümüz en nihayetinde 200 bin yıldır -ve hatta geçkin- burada mevcut ve bu insan aklını zorlayan tarih, Dünya'nın doğal döngüsüyle yaşamak demektir. Doğanın şifasından sadece biz yararlanmayız. Avcı-toplayıcı olduğumuz zamanlarda yani on binlerce yıl önce toplanılan köklerin yaban domuzu tarzı kök toplayıcı hayvanları izleyerek geliştiği savunulur. Aynı şekilde insanların iyileşmeyi en eski çağlarda hayvanlardan öğrenildiği düşünülür bazı antropologlar tarafından. Tanzanya yerlilerinin, Avustralya kirpisinin kustuğu bir sırada, bir bitkinin kökünü yiyerek kendini iyileştirdiğine şahit olmaları onları yeni bir bitki keşfetmeye itmiştir. Karnı ağrıdığında doğru bitkiyi bulup yiyen köpekleri biliriz. Midesindeki tüy yumağını çıkarmak ve midesini temizlemek için kediler çimen yemekte hatta bazen rahatlamak için kedi otu tüketmektedirler. Kargalar arada dut yiyerek ve yoğun bir şekilde dışkılararak midelerini ve bağırsak sistemlerini temizlerler. Freiburg Üniversitesi'nden Orman Zoolojisi Enstitüsü direktörü Zoolog Michael Boppre "Pharmakophagie" denilen bir kavram ortaya atmıştır. Bu kavram bir canlının hastalandığında kendini iyileştirmek için herhangi şifalı bir şeyi beslenme amacı dışında doğrudan tüketmesini anlatır. Yani hayvanlarda ciddi bir farmakoloji bilgisi mevcuttur. Anlaşılan o ki ilk şifayı insanlar olarak hayvanlardan öğrenmiş, ilk rehberimizi onlar bellemiş olabiliriz. Mitik olarak bu çok da uçuk değildir. Kadim uygarlıkların mitlerine bakarsanız şifacılık ile hayvanlar ya da yarı hayvan yarı insanlar arasında hep bir bağlantı vardır. Şahmaran, Kheiron, Sirona bunlara örnektir. Yarı hayvan yarı insan, doğayla birleşik, doğanın dilini bilen olmayı temsil etmektedir.

Peki arkaik halklarda, hayvanlardan öğrenile öğrenile gelen şifa gelenekleri nasıl şekillenmiştir?

Çok kaba bir şekilde tarih boyunca arkaik toplumlarda iki tür şifa sistemi geliştiğini görüyoruz. Bunlara -cinsiyetten bağımsız olarak- eril şifa gelenekleri ve dişil şifa gelenekleri diyebiliriz.

Şifa geleneklerinde eril aktarım, sistematik eğitim ve uzun süreli usta çırak ilişkisine dayanır. Öyle ki bazı geleneklerde usta ölene kadar kimi çırak usta olamaz. Bazılarında ise eğitimin sınavları veya aşamaları bellidir. Bitkilerin şifası, ay döngüleri, ezberlenmesi gereken dualar, önemli teknikler, doğada geçirilen egzersizler söz konusudur. Yoğun egzersiz ve pratiklerle şifa öğrenilir. Druid ve Avalon öğretisini buna örnek verebiliriz. Keltlerin dini ve büyüsel rahip sınıfı olan Druidler ergenlikten yaşlılığa kadar eğitim alırlar. Ozan olarak müzik alet çalmayı öğrenip, kutsal şarkıların ezberlenmesinden, kutsal ritüellere kadar ciddi bir inisiyasyondan geçerler. Avalon Rahibeleri de Avalon'un sislerine alınarak rahibelik eğitimi alırken ebelik eğitimi, doğurganlık büyüler, bilinç konumu değiştiren bitkilerin sihirli etkileri gibi nice gizemi öğrenirler. Antik Mısır rahiplik eğitimi de buna bir başka örnektir. Antik Mısır inisiyasyonunda rahip ve rahibe tapınağa hayatını adanmalıdır. Kutsal büyüler, ölümler kitabının efsunları, öte alem bilgisi gibi nice eğitimden geçer. Yine Anadolu'da dedelik de böyledir. Uzun pratikler, ezberlenmesi gereken dualar, eskilerin kutsal hikâyeleri tek tek öğrenilir ve dede olmak için bir keramet göstermek gereklidir; elin sıcak kazanda yanmaması, post yürütme denen dedelik postunun duvarda öylece kalıp düşmemesi, bir nesneyi havalandırma ya da bir hastayı tamamen iyileştirme gibi kerametlerden birini göstermelidir. Eğitim alan aşıklar da mevcuttur. Bu sistemlerde güç inançtan öte önce bilgidir, dualardan, tekniklerden gelir. Yolda yürümek kişinin seçimidir. Kutsal aklın yoludur.

Dişil sistemlerde ise şifa genelde el verme veya ocak sistemiyle ve içgüdüsel öğrenilir. Yoğun eğitim yoktur. Fatma Ana'nın eline sahip olanlar, kurşun dökme becerisine sahip olanlar el vererek torunlarına bu yeteneği aktarır. Bir iki dua veya şey öğretir ve kişi kendi derinleşir. Örneğin el aldıktan sonra kişi kurşun dökmeye başlar lakin kurşunların şekillerinin anlamlarını sezgisel kendi başına bulmalıdır. Kurşun dökerken okuyacağı duada kişinin bildiği dualardır, sistematik değildir. Bunlara Anadolu geleneğinde "Ocaklı" denir. Ortaçağ cadılık geleneklerinde de bunu görürüz. Kutsal mevsim döngülerinde veya Dolunay gecelerinde buluşup döngüleri kutlarken o buluşmadaki bilgi ağundan pratikler öğrenilir. Anadolu'da bazı "Otacılar" için de bu geçerlidir. Büyüklerden otları

göre göre öğrenir, sistematik bir eğitim almazlar, kendi deneyimler. Anadolu’da şifa gücüne sahip “Analar” da böyle şifa gücüne sahiptir. Onlar genelde yaşlı kadınlardır. Yağmur yağdırabilirler, şifa verip, nazarı iyi ederler ama sorsanız hepsi için farklı ritüel ama aynı duayı kullandıklarını anlarsınız. Kurşun dökmede olduğu gibi bildikleri dualar alakalı alakasız diye düşünmeyip kullanırlar. Bazı geleneklerde de Alevi Dede’sinin eşidir. Şerbetlileri de yine buraya dahil edebiliriz. “Şerbetli” halk arasında tüm zehirli böcek, akrep ve yılanlara karşı korunan kişi için kullanılır. Hatta kimisi akrepleri, yılanları ve zehirlerini kontrol edebilmektedir, onlar tarafından sokulanları etkisiz hale getirebilmektedir. Ocaklılar gibi atadan toruna geçer bu yetenek ve el vermeyle aktarılır. “Voodoo” geleneklerinde de rahip ve rahibelerde bunu görürüz. Bir ölüm ritüelinde seçilen kişi ölür, Toprak ananın gözünden geçtikten sonra “ruhların dilini” öğrenir ve böylece rahip veya rahibe olur, bu öğrenilmez. Loa denen ruhlar daha doğrusu Tanrılar Voodoo rahip ve rahibelerin bedenini ele geçirir ve şifayı o ruhlar verir. Burada aslanan; ruhlar tarafından seçilmiş olmaktır. Anadolu’da yar elinden bade içen aşıklar da böylesi bir ilhamla dolarlar. Çeşitli yörelerde yaşadıkları benzerdir. Genelde kutsal bir bölgede bir pir, ak sakallı bir zat, bir hızır, bir aşık, kutsal bir figür, güzel bir kadın ile karşılaşılır. Bu kişinin elinden ya boza kıvamında bir sıvı, su, şarap, şurup ya da elma veya elma çekirdeği yerler. Sonra genelde bir baygınlık geçirirler, titrerler veya rüyada gerçekleşir. Uyanıp kendilerine geldiklerinde artık saz yapmayı bilirler, saz çalmayı kendiliğinden -kimse öğretmeden- öğrenmişlerdir ve yüreklerinden ilham akmaya, şiirler, türküler söylemeye başlarlar. Bunlar Yaratıcı aşkıyla, doğayla, insan olmakla ilgili derin tasavvufi kökleri olan bilgelik içeren eserlerdir. Aslında ilk sırada saydıklarımız tüketilen içecek ve gıdaların tamamı kadim zamanlarda kutsal Dişi’nin yani Toprak Ana’nın, Tanrıça’nın sembolleridir. Elma, içini açtığınızda ortada çekirdeklerden oluşan pentagramın, Venüs’ün Dünya’dan gözüken yörüngesinden dolayı Venüs’ün-Tanrıça’nın kutsal bitkisidir. Boza, Şarap, Bira vs. gibi fermente olmuş içecekler Antik Mısır’dan, Antik Sümer’e ve Maya’lardan, Afrika yerlilerine kadar mayalanma sürecinde ölüp Toprak Ana’dan yeniden doğmuşlardır ve onun kutsamasıyla dolmuş olduğuna inanılır. Bir de Anadolu’da yaygın olan “Rüya Biliciler” vardır. Bunlar şifayı rüyaya verenlerdir, rüya için çeşitli minik ritüeller vererek hayırlı rüyayı çapalarlar, şer rüyayı ve onlar gelecek şerri defederler. Özetleyecek olursak aslında bu sistemdekiler dişil bir inisiyasyondan geçmektedir, doğanın kendisi, Yüce Anne tarafından eğitilirler. Dişil sistemlerde güç, duadan veya bilgiden gelmez, onların inançlarından, yüreklerindeki ilhamdan ve seçilmişliklerinden gelir. Kutsal kalbin yoludur.

Tabii ki bu ikisinin birlikte işlediği durumlar da vardır. Bu geleneklerde iç içe geçmişir. Örneğin Şamanik gelenek böyledir. Şaman olacak kişinin doğuştan işaretleri olmalı ya da ölümün kıyısından dönmüş olmalı veya yeteneklerini takdir eden bir Şaman tarafından el verilmelidir. Lakin sonra çok yoğun bir eğitimden geçer. Kehanet yeteneğine sahip biliciler de bazen ilhamla bazen eril sistemle eğitim alırlar.

Bu kadar şifa geleneği hem Anadolu’da hem diğer uygarlıklar varken, doğayla uyumlu bilgece yaşayan halklardan şimdi ne duruma geldik? Aydınlanma çağında akıl ve bilimin yüksek teknoloji çağında ne durumdayız? Hepimizin gördüğü üzere korkunç derecede hastalıklarla boğuştumuz, ruhsal sağlığın büyük kitleler halinde bozulduğu, ilaçların ve Tıp sektörünün en yüksek kazanç kapısı olduğu, duygusal olarak çok çalkantı yaşadığımız bu çağda bizlere ne oldu?

Şüphesiz bir şekilde çok yoğun bir şifa arayışını görüyoruz. Binlerce liralık eğitimler, kurumsal hale gelmiş kişisel gelişim camiası, çok dinamik bir şifa pazarı görüyoruz. Bunlar üç ayaklı; değişik terapiler içeren veya farklı beslenme ekolleri yaratan Tıp temelli teknikler, tamamlayıcı terapi olarak geçenler ve bir de spiritüel-enerjisel şifa teknikleri. Arayış, gücün bireyden alınmasında yatıyor. Güç alındığı anda dayatılan normlar insanı ve toplumları mutlu edemiyor. Eğer şöyle bir durup çevrenize bakarsanız kimsenin kendinden memnun olmadığını, “kusurlu” hissettiğini görürsünüz. Bu çağda hepimiz kusurluyuz. İlk başta da bedensel olarak; sıfır beden olmadığımız, göbeğimiz ve geniş kalçamız olduğu için, yoğun kıllarımız veya seyrek saçlarımız ya da biçimsiz kaşlarımız olduğu için kusurluyuz. Kahlı olmadığımız, dolgun dudaklardan mahrum olduğumuz, düşük omuzlarımız olduğu için kusurluyuz. Hattatenimiz siyah olduğu için, gözlerimiz çekik ya da kadın veya erkek olduğumuz için kusurluyuz. Kusurluyuz çünkü beyaz tenli, sarışın, mavi gözlü ve fit olmadığımız için... Mükemmel insan, ari ırk olmadığımızdan mütevellit zavallıyız. Bu tanıdık geldi mi? Hitler’in faşizmi bir ırk üzerinden yitip gitse de faşizm

“Büyük sanatçılar şifacıdır ve içimizdeki şifacıyı uyandırmaya muktedirlerdir.”

sinsice toplumlara ve tüm dünyaya bir hastalık gibi yayılmış durumda. Öyle bir hastalık ki bu en doğal parçalarımızın “tedavisi” satılıyor; ten rengini açmak, yaşlanma ve kırışıklığı durdurmak, estetikle yüzü düzeltmek, diyetlerle bedeni zorlamak... Bu kendini kusurlu hissettirme elbette küresel bir pazarın ürünü görülen o ki. Medya, reklam sektörü ile, çocuklarımıza dayatılan Barbie ve Ken bebekleri ile mükemmellik algısı aşılanıyor. Daha fazlası zihnimize, hayata bakış açımıza, politik duruşumuza ve hatta karakterimize yapılıyor. Her yerde zorunluluklar, mükemmel formlar var. Haliyle şifaya ihtiyacı olan bu arayışta olanlar değildir, bu hastalığı yayanlar ve ona inananlardır. Şifa, tekniklerde değil çok basit bir şekilde kendimizi algılama biçimimizde. Sevgili hocam Ayşe Nilgün Arıt “Maya Şaman Şifası” kitabında hastalığın, kozmik bütüncüllükten kopuş olduğunu dile getirir, yani kişi doğadan ve bütünden, kendi özünden koptuğunda bu hastalıklara kapı açmaktadır. Ve Ayşe Nilgün Arıt şifayı şöyle tanımlar; “Şifa, kendini iyi hissetme halidir.” Bu perspektiften bakarsak, bu kaos ve arayış içinde üç önemli çözüm yolu düşünebiliriz. Kadim halkların tavsiyesi ormanlar ve doğayla yakın ilişki kurmak... Yani kendimize doğa gibi bakmak. Doğada peyzaj yok ama doğada gerçekten kendimizi hep iyi hisseder ve derin ilahi bir şeyle bağ kurduğumuz deneyimini yaşarız. Hepimize iyi gelir...Bize, taşların biçimsizliği, ağaçların bir oradan bir buradan kıvrılışları, bir peyzajın olmayışı, nizamlı değil kendiliğinden oluşu çok iyi geliyor. İnsanın bir şeyleri nizamlı ve steril hale getirmek için girdiği binlerce yıllık çabanın yorgunluğundan sıyrılıverirsiniz doğada. Yaşamın öyle olmadığını hemencecik yeniden hatırlarsınız. Nehirlerin rastgeleliği, yosunların asiliği, kafalarına göre bir oraya bir buraya gidişleri, çiçeklerin güzelliğinin yanı sıra dikenlerin muhteşemliği... Orada batının şablonları yoktur. Daha eski, çok daha yaşlı, zamandan öte bir bilim vardır. İlla benimki doğru demez doğa; binbir çeşit çiçek, ağaç taş hepsi uyum içindedir. En güzel ağaç yok, en başarılı çiçekten söz açılmaz. Yaşamın tüm hakikatleri doğada mevcuttur. Bu yüzden katletmeyi tercih ediyor bence insan doğayı. Kendi akıl hastalığımızı doğaya bulaştırmak istiyoruz haliyle. Tüm pisliğimizi boşaltıyoruz; plastikleri, kimyasalları. Ama şifa orada... Bu aynı zamanda kendi doğamızla haliyle içsel şifacımızla bağ kurmamıza da olanak verecektir.

Sunabileceğim ikinci tavsiye ise yürekleri beslemek. Akıl çağında, bilim diye tuttururken aklı güçlendirdik ama yürekleri beslemeyi unuttuk. Bu da yine yıkım oldu. Atomu parçalayıp bomba yaptık, plastiği keşfedip denizlere attık... Sanatın her türü; resim sanatından, edebiyata, müzikten, dansa her birine çok ihtiyacımız var. Bu çağda en gerekli şey çünkü büyük sanatçılar toplumun baskısına direnen o bizi kusurlu hissettiren şablonları yıkanlardır. Büyük sanatçılar şifacıdır ve içimizdeki şifacıyı uyandırmaya muktedirlerdir. Picasso örneğin kendini Minator ile özdeşleştirir ve yarı boğa yarı insan bu anti kahraman ile içimizdeki vahşi doğamızı kabul etmeyi önerir bize, doğanın muhteşem dinamiklerini başka bir gözle görüp, şablonların ötesinde bakmayı öğretir Van Gogh, Caravaggio meyve sepeti ile kurtlanmış, çürümüş meyveleri resmederek ölümün de çürümenin de, kusurlu gibi gözükmenin de olağan olduğunu söyler; Venüs’ün doğuşu tablosunda istiridyeden doğan Venüs’ün orantısız boynu ve omuzlarıyla güzelliğin Tanrıça’sının bile kusurlu olduğunu söyler Boticelli, güzellik yüzdeki ifadedir, vücut formunda değil der; Lineer zamana baş kaldırır Dali eriyen saatler tablosuyla, kadim zamanların döngüsel zamanını hatırlatır adeta, zaman tabusunu yıkar; Gauguin Natürmort tabloları ile sadeliğin güzelliğini gündelik hayatta görebileceğimizi söyler; Frida Kahlo iki Frida tablosuyla içimizdeki taşıdığımız ikilikleri, bir yanımızın canı yanarken, diğer yanımızın ona yaşam verebileceğini anlatır...Ve daha nicesini daha bir sürü sanat eserinin örneğiyle paylaşabiliriz. Bu kişiler, modern zamanın yüksek şifacılarıdır; toplumun yaralarını bilen ve onlara şifa vermek için aynı acılardan geçen ve dile getiren...

Üçüncü çözüm ise yüreğimizi sanat ile beslerken, bilim ile çağın ruhunu yakalarken bir yandan da köklerimizle, atalarımızla, arkaik olanla bağ kurmak. Dede ve büyükannelerimizden, köydeki kocaarıdan, ebelerden, eli şifalı olanlardan köklerimizi hatırlamak. Boynu bükük bir bitkiyi görünce yüreği acıyan ve bir çırpıda elleriyle naiçe sevip, bitkiyle konuşan, sevgisiyle onu yeniden açtıran bir ninenin kalbinin şifalandıramayacağı hiçbir şey yoktur...

ANTİK DEVİRDE LANET TABLETLERİ, BÜYÜ VE ŞİFA

yazı c. m. kösemen

“ANOCH AI AKRAMMACHAMARI BARBARTHIAÔTH
LAMPsouÊR LAMÊÊR LAMPHORÊ IAÔ ABLANATHANALBA...”

Yukarıdaki kelimeler Yunanistan, Makedonya bölgesinde bulunan bir tablette, Atalante isimli bir kadının yeni doğurduğu oğlu Eupheletos’a şifa vermesi için yalvardığı “Efendi Meleklerin” isimleri. İşte sesli okuyunca gece uykunuzu kaçıracak türden bir örnek.

Kurşundan yapılmış ve iğneler saplanmış insansı heykelcikler, levhalara kazınmış at başlı, gözlerinden yılanlar fışkıran iblis tasvirleri, BARICHAA KMEPHI, ABRIAÔTH, BEZEBUTH gibi isimleri olan varlıklara adanmış büyüler...

H. P. Lovecraft’ın romanları ya da yeni bir Netflix dizisinden fırlama detaylara benzeyen bu şeyler, antik çağda pek çok insanın umutlarını bağladığı, şifa beklediği; “büyü tabletleri” ya da “lanet tabletleri” olarak isimlendirebileceğimiz bir kültürel olgunun parçaları. Antik Yunan ve Roma dünyasında şifa arayan, derdi olan, sevmedikleri şahıslara büyü yaptırmak ya da kendi üzerlerindeki büyüyü def etmek isteyen, hatta ticarî girişimlerinin başarılı olmasını isteyen çoğu insanın başvurduğu bir yöntem bu. Çoğu ince metal levhalar üzerine kazınmış olan bu tabletlerden 1500-1600 adedi, dünyanın farklı köşelerinde günümüze kadar ulaştı.

En ilginç yönlerinden biri ise, arkeologların “voces mysticae” *Latince: mistik kelimeler* olarak tanımladığı, hiçbir dilde anlamlandırılamayan isim ve ifadeler içermeleri.

John G. Gager’in “Curse Tablets and Binding Spells from the Ancient World” kitabından, “Equine” adlı lanet tableti.

“EEEE
ÔÔÔÔÔÔÔÔÔÔÔÔÔÔÔÔ
OOOE OOOO
AEÊIOUÔ AEÊIOUÔ
AEÊIOUÔ SOUMARTA MAX
AKARBA
MICUCHTHAN SALAAM
ATHIASKIRTHO
DABATHAA ZAAS OUACH
KOL MOL...”

Bu vahşi yakarışlar Mısır’da bulunmuş, evli bir çifti ayırmak için hazırlanmış bir büyüün parçası. Büyü; “Yanan sıcaklık Allous’un cinsel organlarını tüketisin. Vulvası, uzuvları kurusun. Apollonios’un evini terk edene kadar” şeklinde, büyüyü hazırlatan şahısta büyük kıskançlık yarattığı belli olan “Allous” isimli kızcağıza lanetler yağdırarak ilerliyor. Kıskançlık, “eve bağlamak” gibi basit amaçlar; bu “lanet tabletleri” için büyük motivasyon.

“Leydi MASKELLEI
MASKELLÔ
PHNOUKENTABA
OREOBAZAGRA
RÊXICHTHON
PURIPEGANUX”

İskenderiye’de bulunan bu etkileyici büyüye ne dersiniz?: “Yeraltı Hâkimi Yeryüzü Ana! MEUÊRI MORITARCHOTH – Amacımı uygulamak için seni gerçek isminle çağırıyor ve benim adıma bu bağlama büyüünü şiddetle gözetmeni diliyorum!”

Arkeologlar, tabletlerde sıkça rastlanan bu esrarengiz yakarış ve isimleri, “normal kelimelerle iletişim kurulamayacak” varlıklara erişmenin bir çabası olarak görüyor. Şimdi Türkiye’de Amisus, yani Antik Samsun kenti harabelerinde bulunan bir başka tabletteki ile devam edelim. Önceden gördüğümüz örneklerde kadınlar arası mücadeleler için çağrılan kozmik ruhlar; bu sefer “Rouphinia” isimli birinin üzerindeki büyüyü bozmak ve şifa bulmak için davet ediliyor: “*Ben, Cennet’te oturan Yüce Varlık, kozmosun gezinen boşluğu ARSENONEOPHRIS, gerçek iblis daimon BARICHAA KMÊPHI’nin güvenli ismi MIARSAU; üç tanrı ABRIAOTH ALARPHOTH SETH’in krallıklarının gerçek sahibi! Kötülük asla ortaya çıkmasın! Rouphinia’nın üzerindeki laneti def et, def et! Biri bana haksızlık ederse, laneti onun üzerine geri çevir! Hiçbir zehir bana zarar vermesin.* ABRIAON TO ORTHIARE – *Krallar Kral! Ben, Hz. Musa’nın adı ile bu mekâna hükmedenim...*”

Antik dönemdeki yaşamı günümüzün banal şehir yaşantısından daha rafine, daha estetik, inanışlarını da daha özgür, daha bütünleştirici zannetmek; günümüz insanların içine sıkça düştüğü bir yanılgı. Sanılıyor ki antik çağda kadınlar özgürdü, din baskısı yoktu, herkes rüzgârda dalgalanan kıyafetler içinde felsefe yapıyor ya da mistik, feminen, okült işlerle meşgul oluyor, cinselliğini ve doğa ile ilişkilerini özgür ve sınırsızca yaşıyordu. Özellikle şehirli ve liberal cenahtan gelen arkadaşlarımı böyle yanlış güzellemeler yaparken yakalayınca; antik dönemde köleliğin yaygın olduğunu; insanların kadın-çocuk demeden mal gibi alınıp satıldığını, kadınların çoğunun okuma-yazma bilmeden, evlerin gynaieion denilen bölümlerinden çıkamadan yaşadığını, “mistik ve esrarengiz” tapınaklarda çatır çatır hayvan kurban edildiğini hatırlatıyor ve tepkilerini sırtarak izliyorum. Korkunç isimleri, baş döndürücü garip dünyalarına rağmen; antik “lanet tabletleri” bize hiçbir şeyin değişmediğini bir kere daha hatırlatıyor. İnsanların temel korkuları yine aynı: evlatlara nazar değmesi, hastalık, aldatılmak, unutulmak, yalnız kalmak... At yarışında kazanmak için yazılmış büyü tabletleri bile var! Günümüzde, özellikle Akdeniz dünyasındaki batıl inanışlara bakınca, “lanet tabletlerinin” (ya da onları meydana getiren korkuların) aslında yok olmadığını, sadece şekil değiştirdiklerini anlamak da fazla uzun sürmüyor:

Evet, belki ARSENONEOPHRIS, Leydi MASKELLEI MASKELLÔ, ABRIAÔTH gibi havalı isimlere sahip iblisler, tanrılar ve tanrıçalar yok ama anlaşılmaz (ve dolayısı ile ürkütücü) yazılar içeren muskalar; WhatsApp üzerinden yapılan eve bağlama büyüler; ev hanımlarının rağbet ettiği kurşun döktürme toplantıları, defineciler ve Instagram cincileri, bunları kendi sosyal sınıfı için yeterince modern (!) görmeyenler için ise ayurvedik yoga, dişil farkındalık öğretileri, “mindfulness” kursları, astroloji ve tarot, quantum, “the Secret” öğretileri, orgon şifa aktarım toplantıları, İstanbul’un bazı semtlerinde her ensede gördüğüm “yaşam ağacı” dövmeleri, “Lanet tabletlerinin” yerini fazlasıyla dolduruyor. Bu isimsiz endüstri; en iyisi çaresiz insanlara moral destek sağlayan; en kötüsü de yırtıcı bir hırs insanları parasal ve cinsel yönden sömüren büyük bir uyanıklar kitlesini beslemeye devam ediyor. İnsanların şifa arayışı ve ölüm korkusu bitmedi, hiçbir zaman da bitmeyecek...

Yazar notu:
Bu renkli bilgileri eşsiz bir kitaptan derledim. Bulması zor; insanlığın bilgi dağarcığına gerçek, ilginç ve dikkate değer katkıları olan pek çok eser gibi Türkçe tercümesi yok; ama imkânı olan herkese şiddetle öneriyorum.

P R A N A

CHI

“...Diğer deyişle
temel yaşam enerjisi,
insanlarda olduğu kadar, davulların yüzünde
ve sazların tellerinde de mevcuttur.

Bu nedenle müzik aletleri de bir hayata sahiptir.
Öyle ki bu yaşam enerjisi, sazın tellerinden
dökülen nağmelerle birleşerek sese dönüşür
ve insanın ömrüne ömür katar.

Sesi ve onu çıkaran enstrümanı (müziyeni)
birbirleriyle karşılaştırırsak, ikisinin arasında temelde
hiçbir farklılık olmadığı ortaya çıkar.
Çünkü sesin kendisi de, tıpkı insanların hareketleri,
bakışları,
dokunuşları
ve hatta nefesleri kadar canlıdır.”

Sufi Müzisyen ve Ruhani Öğretmen Hazrat Inayat Khan

Bedeni ve ruhuyla,
enstrümanının bedeni ve ruhuna karışanlarla sihir dolu randevular...
Müziği icra edenlerle, enstrümanlar arasında tüm evrenin kayıtsız kalamadığı
bir sihir var.

Mercan Dede ile Ney tek nefes olup,
Cihangir tepelerinden Marmara'nın suyuna,
Görkem, Yaybahar'ı ile konuşurken uzun uzun ağaçların
birbirlerine dokunup çıkardıkları sese,
Nilüfer, vücudu, sesi ve enstrümanlarına dokunuşuyla havaya,
Eralp, Perküsyonu'nu her titrettiğinde
Karaköy'ün tüm tarihine,
Merve, Arp'ına her sarılışında birbirlerine karışırlar.
Zaman ve mekân bitti.
Evet sihir var.

kreatif konsept seda türen, gümrah şengün fotoğraf kıvılcım güngörün

Ney

Şifa teması üzerine çalışma sebeplerimizden biri gerçekten bizim de bir arayışta olduğumuzu hissetmemiz. Global olarak bir arayış içerisindeyiz. Ne arıyoruz? Ne aramalıyız? Ne bulmalıyız?

Mevlâna benim için geçmişe ait olan bir şey değil. Çok varolan bir şey. O yüzden yine oradan başlayacağız. “Her neyin peşinde isen osun” diyor. Her neyi arıyorsan osun. Para pul arıyorsan parasın. Aşk arıyorsan aşksın. Sevgi arıyorsan sevgisin. Umut arıyorsan umutsun. O yüzden bence hepimizin aradığı, olmak istediğimiz şey. O yüzden bir insanın neyi aradığına baktığında o insanın kim olduğunu söylemek çok daha kolay. Herkesin aradığı tabii ki çok farklı ama ben sadece kendim için konuşabiliyorum. Özünde kim olduğumuzu arıyoruz bence. Çünkü kim olduğumuzu bildiğimizi sanıyoruz. Yaş ilerledikçe onun pek oturmadığını fark ediyoruz. Aslında kimlik dediğimiz şey nüfus cüzdanı bilgimiz şey. Bize verilen kimlikleri çıkarmaya başladığımız anda altında gerçek biz varız. Özünde kim isek. O yüzden ben özgürlük kelimesinin özellikle Türkçe'deki manâsının çok ilginç olduğunu düşünüyorum. “Öz” den geliyor, -gür, çiçeğin gür olması gibi. Özgürlük duygusu senin özünün gerçekte kim olduğunun bir çiçek gibi var olması. Ama o özün ne olduğunu bulmak lazım. Onu bulmak için de dışardaki sesleri bir parça durdurmak lazım. Çünkü dışardan sürekli bir sesler var. İlk aşama. O sesleri durdurduktan sonra içerdeki sesleri durdurmak lazım. Hani “bir ben vardır benden içeri...” gibi. Bence onu bulmaya çalışıyoruz. Onu bulduğumuz zaman zaten dışardaki her şey içeridekilerin yansıması olduğundan... Eskiden bunları daha felsefi, tasavvufi şeyler olarak görüyorduk. Şimdi kuantum fizik falan da bunu söylüyor. Çünkü dışarda olan her şey içeridekinin yansıması. Bence içeridekini aramaya çalışıyoruz. Kendimize çok yabancıyız. O yabancılığı bir şekilde giderip içimizdeki gerçek dostla sohbet etmek gerekiyor.

“Yani ben aslında en başından beri kendimi Neyzen olarak görmüyorum. Müzisyen olarak da görmüyorum. O kategorilerde hiçbir zaman sanatçı kimliği ile öne çıkan biri değilim. Kendimi sanatçı olarak da görmüyorum. Onlar benim yaşamımda bana hayat veren şeyler. Değerli Neyzen’lerimiz var, Niyazi Sayın’ın yaşadığı topraklarda Neyzen’im demek için birazcık durmak lazım.”

ve Mercan Dede

**“Ney üflemek değil de...
Bazen
çok nadir olan anlar var.
O anlarda
sanki Ney seni üflüyor gibi.
Çok ilginçtir.
Yani o yüzden
Ney dış dünyaya ait olan
bir şey değil de
yine özlediğiniz bir
dosta; ‘yahu uzun zamandır
görüşmedik
ihmâl ettik birbirimizi’
der gibi bir duygu. ”**

Öyleyse yaptığınız müzikte siz bu iç sesi susturup tamamen o dünyaya çekilebiliyorsunuz diye düşünüyorum.

Çekilebildiğimiz parçaları hissediyorsunuz. Çekilemediğimizi de hissediyorsunuz. Onları insanlar da hissedebiliyor. Aslında o dışarıdaki müzikler bir parça hakikaten meditasyonun da özünde var ya. Eskiden bir mum ışığı tek bir ışığa, tek bir ışık, kibritten çıkan ışığa fokus olmak vardı. Ya da tek bir sese. Sazlara girmeden evvel önce kalbi dinlemek lazım. Daha doğmadan evvel. Doğduğumuz andan itibaren bile değil. Doğmadan evvel dördüncü aydan sonra annemizin kalp atışını duyuyoruz. Dünyanın en güzel perküsyonu. Sonra doğuyoruz. Bir şekilde içeride o çalmaya devam ettiği halde hiç dinlemiyoruz. Düşün ki kendine ait bir perküsyon var. Her gün çalıyor. Asla dinlemiyorsun. O yüzden en azından gece yattığında ben bunu herkese öneriyorum. Garip geliyor başlangıçta ama aslında yapmıyor olmamız garip. Elini koyunca hissediyorsun da. Gece yatmadan uyumadan evvel bir parça kalp atışını dinlemek lazım. Kendi kalp atışını. Kalbimizi biz çarptırmıyoruz. İçeride başka bir şey atıyor sürekli olarak. Onu bir dinlemek lazım. Onu dinleme sürecinde bile bütün sesler yavaş yavaş dinmeye başlıyor. Ve bir anda kendi içinde huzurlu bir dünya ile buluşuyorsun. Müzikler, resimler onların yansıması. Yoksa hani tasavvufi müzik yapmak doğu ile batıyı birleştirmek falan değil. Doğu ile batı zaten varolmayan bir kavram. Bir şeyler birleştireceksek yukarısı ile aşağıyı birleştirmek lazım. Bu buluşma noktası da tam kalbimiz. Kalbi dinlemek lazım.

**“Ney hakikaten seni üflediğinde
nota, parmak, şarkı, eser gibi bir durum yok
bir varlığın özündeki nefesle bir bütünlük anı var.
Çok kutsal bir an.
O yüzden çok dışarda Ney üflemiyorum.
Martılara Ney üflüyoruz, Boğaz’a, kendi kendimize.
Ney bize neler söylemeye başlıyor
onu dinlemeye çalışıyoruz.”**

Peki enstrüman olarak sormak istiyorum. Ney’in kendine has çok güzel bir hikâyesi var bu arada. Ayrıca Ney’in sizin hayatınızdaki hikâyesi nedir?

O yüzden Ney aslında bir nefese ait olan bir şey nefes çok kutsal ya. Bütün yaratılışlarda “Ben size nefesimden üfledim diyor”. Ruh denilen şey sanki nefesin ifadesi. O yüzden Mesnevi’de aslında Ney kelimesini çıkartıp yerine insan kelimesini koyduğunda anlam daha da derin bir şekilde devam ediyor. Nefesten kaynaklanan, hepimizi etkileyen ve bence kendi özümüze dönmeye ait bir his var Ney’e ait. Beni her zaman etkileyen. Beş yaşındaydım ilk Ney sesini duyduğumda. İlk yani öyle başladı zaten. Ondan sonra işte İstanbul’a geldik. Malum olan plastik su borusundan Ney yapma süreci var, imkânsız olan. O aslında Ney’in peşinde aradığımız şey, sohbetin başında konuştuğumuz kendimizde kaybettiğimiz bulamadığımız, kendini bulma süreci. Ney o anlamda çok samimi bir dost. Hiçbir yalanı dolanı yok.

Sadece sevgi ve aşk.

**“En büyük korku bence bir insanın kendisini hiç tanımadan,
kendi potansiyelini gerçekleştirmeden, özgürlük dediğimiz özünün
gürleşmesine izin vermeden
bu hayattan geçip gitmesi. Evet en acısı o.
Onu aştığınız zaman eninde sonunda olabilecek nedir ki.
Eninde sonunda ölüm var.**

**Hani diyorlar ya;
‘kuş ölür, uçuşa bakmak lazım’.”**

Yaybahar

Yaybahar nasıl doğdu, ne yaşıyor, nasıl yaşıyor ve ne yaşayacak bize anlatabilir misin?

Ben on üç yaşımdan beri seslerle ilgiliyim, müzikle ilgiliyim ve hep yeni seslerin arayışı içindeydim. Yani Yaybahar'ın bulunuşuna kadar geçen 20 senede çok fazla deney yaptım. Bu deneyler hep yeni bir ses arayışydı ama var olan enstrümanlar, efekt pedalları veya bilgisayar ortamında yaptığım sesler, kompozisyonlar hep böyle “yeni ne söylenebilir” gibi bir yerdeydi. Daha sonrasında Bilgi Üniversitesi'ne girdim müzik bölümüne. Orada akademi ortamında, böyle rahat bir alan buldum kendime hem araştırma hem bilgi ediniyordum. O sırada kendi özgün müziğimi yaratmak için neler yapabilirim diye düşündüm ve enstrüman yapmaya karar verdim. Hani orada bir arayışım olsun, çünkü elektronik ortamdaki sesleri anladım ve baya kullandım değerlendirdim, bir sürü enstrüman çaldım ama hani bir yetersiz, daha fazla daha farklı bir arayışım vardı hala. Devam etti o. Onu da böyle dünya müziğini ve enstrümanlarını da araştırdığım için oradan gelen bir işte görüş açıklığıyla yeni bir enstrüman peşine düştüm ben.

İşte hani bir gitar yapayım keman yapayım gibi bir şey değil de daha hani bilindik enstrümanlardan farklı ne yapabilirim gibi bir arayışın içine girdim. Üç-dört sene deneyler yaptım ve Yaybahar'ın oluştuğu ortam aslında bir laboratuvar ortamı. Böyle iksirleri karıştırırken bir anda patladı. Yaybahar öyle bir yolculuk. Okul bitti her şey bitti Yaybahar kaldı sadece. Ben Yaybahar'ın gelişimiyle bir 10 senedir falan uğraşıyorum aslında. Yapmaya çalıştığım şey; bu var olan, ortaya çıkmış olan potansiyeli en iyi şekilde nasıl müzikal bir şeye çeviririmdi. Bir enstrüman olur muydu? Çünkü bildiğiniz böyle bebek çılgınlardan, çirkin seslerden meydana geldi. En başta gerçekten rahatsız edici sesler vardı, ben onu terbiye etmeye çalıştım.

ve Görkem Şen

“Yaybahar’ın oluştuğu ortam aslında bir laboratuvar ortamı. Böyle iksirleri karıştırırken bir anda patladı. Yaybahar öyle bir yolculuk. ”

Performans sırasında peki sana bir şeyler söylüyor mu Yaybahar, konuşuyor mu seninle?

Valla Yaybahar benimle hep konuştu aslında. Yani bir muhabbetimiz var Yaybahar'la. Performanslar çok ilginç, ben aslında bir sürü enstrümanla iletişim kurdum, yani ilişkim var ve birçok enstrümanı çalıyorum. Hani kimse de çalmadığı için daha bilinmeyen bir yer var orada ve çok enteresan bir iletişim tarzı var Yaybahar'ın. Yani çalan kişiyi aradan kaldırmak üzerine bir yeri var onun. Çok trans bir alet aslında ve ben çok müzikal olarak, hani orkestralarda çalışsın, kendi orkestrası olsun veya bir müzik enstrümanı olsun istedim. Herkes de çalabilsin istedim ama olay baya bir ritüel aslında ve müziğin doğuş amacında duran bir enstrüman bu. Bir ritüel, bir trans, bir ayin işte ne bileyim, daha Şamanik boyutları olan bir alet. Ama ben bu terapik yöündense müzikal olarak, müzik dünyasına bir katkı sağlayabilir mi? Hani terapik sesleri zaten var aletin de, bir müzik çalabilir mi, bilindik eserleri çalabilir mi gibisinden bir yolculuktu benimkisi.

“Çok da istemiyor aslında bir müzik aleti olmayı Yaybahar yani. Orada kalmak istiyor, o ayinsel, böyle insanı içine döndüren, çalanı da zaten orada tutan, dinleyeni de oraya çeken öze doğru bir yolculuğu var bu çalgının. Birçok enstrümandan çok daha derin bir yere alıyor ve götürebiliyor.”

“Şiirsel bir anlamı var ama teknik olarak da çok uydu alete. İngilizce’yle olan iletişimi, Spring, Yaybahar.”

Peki Yaybahar’ın adı nereden geliyor?

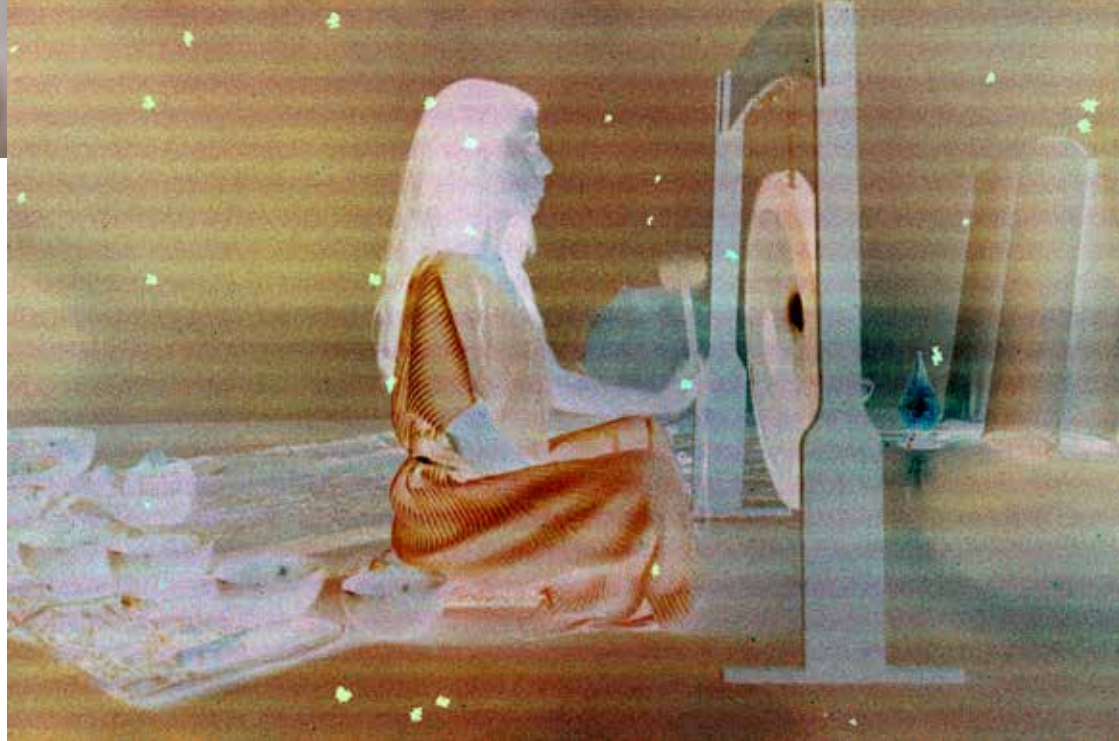
Yani şöyle oldu. Bu enstrümanı buldum ben ve iki-üç sene isimsiz gezdi. Yani ismi yoktu ve gerçekten cismini bulmak daha kolay, isim çok zor geldi bana. Bir isim koyamadım ben bu alete. İsimsiz gezen bir enstrümandı iki-üç sene ve Rahman Altın'la buluştuk biz. O buluşmada ona tanıttım aleti, böyle bir alet var gibilerinden. O da çok değerli bir müzisyen. O gece biz onu çaldık, ettik, muhabbet falan derken ona geldi isim. İlham oldu ona. Yaybahar ismi Rahman Altın'a geldi yani ve Yaybahar ismini ilk söylediğinde benim yüzümde direkt bir gülümseme oldu çünkü böyle karşı koyamayacağım güzellikte bir isim çıktı ortaya. Yani kaçamadım isimden. Güzelliği de şu aslında, çok ilhamlarla var olmuş bir enstrüman bu ve ilham alıyor, ilham veriyor çevresine. Sürekli bir ilham üzerine bir enstrüman aslında. Rahman Altın'a bu enstrümanın ilham vermiş olması, o ismin ona gelmiş olması, benim o ilhamı ondan

almam aslında aletin çok dışında bir şey değil. Zaten kolektif bir alet aslında bu. Yani ben tek başıma uğraşsam da bu aletin ilk vizyonunda gerçekten kolektif bir durum var. Tek çalamamak diye bir şey yok tabii, ben sadece aleti geliştiriyorum ve çalınabilir olsun diye uğraşıyorum. Ama bu alet herkes tarafından çalınıp, böyle çok daha farklı modellerde on-on beş kişi ile bir enstalasyon tarzında fikirlerim vardı aslında. Yani ben bu enstrümanı kurayım, insanlar girsin çalsın veya çalınsın bu enstrüman. İnsanları, konsantrasyonu bir araya toplayan bir enstrüman. O anlamda böyle etkileşimlerle büyümesi de beni tam tersine mutlu etti yani. Yaybahar ismi oradan geliyor ve manası da aslında şiirsel bir durum, Türkçe bilenler için. Şiirsel bir anlamı var, ama teknik olarak da çok uydu alete. İngilizce'yle olan iletişimi, Spring, Yaybahar. Anlatırım uzun uzun da işte böyle kısaca.

Ses

Yani nasıl başladı bu hikâye? Bu enstrümanları ve sesi nasıl kullanmaya başladın? Senin bu hikâyeye nasıl başladığın çok önemli ve şu an nasıl sürdürdüğün. Nasıl bir rutinde uyguladığın. Yani ses ile ilişkin sesi ile şifayı birleştirdiğin nokta ve bunu insanlara nasıl ulaştırıyorsun?

Benim için hikâye çok çocukluğumdan itibaren başladı. İlk hatırladığım; anılarımda müzik yaparken aynanın karşısında böyle doğaçlama melodiler yaparken buluyorum kendimi. Müzikle hemhal bir halde büyüdüm. Ve seslerle oynamayı da sevdim hep. Synthesizer'larla oynayarak büyüdüm. DeneySEL müzik ilgimi çekmeye başladı ve uzun yıllar deneySEL müzik ürettim. Film müzikleri, tiyatro müzikleri gibi bir takım şeyler yaptım. Şarkı söylemeyi hep sevdim ve hala seviyorum ve şarkı söylemeyi çok sevdiğim için de bu seslerle oynamak oraya da sirayet etti ve dolayısıyla sesli yani insan sesini bir enstrüman olarak, yani sınırları nerelerde neler yapabiliyor, bunu keşfederek çok uzun yıllar geçirdim. Ortalama bir 20-25 yıllık doğaçlama geçmişinden bahsediyorum. Bu süre içinde tabii yapılabilecek her türlü hatayı yaptım. Aslında hata yapmak diye bir şey olmadığını çok bol miktarda hata yaparak öğrendim. Ve mümkün olacak her şekilde kendimi rezil ettim mesela. Çünkü yüzlerce kere sahneye çıktım ve gerçekten tonla hiç olmayacak hata yaptım. Bunu neden söylüyorum? Ses kaşifleri olma

“Çünkü her şey temelde bir titreşim. Titreşimler ise aynı zamanda ritim. Ritimler de formları oluşturuyor ve biz görsel bir dünyada yaşıyor olduğumuz için çoğunlukla formlara takılıp kalıyoruz. ”

ve Nilüfer Ormanlı

yolculuğumda insanlarla kendi seslerini bulma ve onları teşvik etme, kendi seslerini bulmak için alan tutmak istememin sebeplerinden bir tanesi bu oldu. Bir çok insan kendi sesinin güzel olmadığını düşünür. Tamam benim sesim güzel değildir der, bu mantra gibi bir şey. Halbuki her insanın sesi biricik. Biricik derken yani parmak izi gibi bir şey ve o biricikliğin içerisinde o güzelliği ve her yere götürebildiği bir şey bir enstrüman insan sesi ve şifalı bir şey. Ve hiçbir şey ödemene de gerek yok. Tuvalette de söyleyebilirsin. Yatağında da söyleyebilirsin. Vücudunu hiç hareket ettiremesen bile ses çıkarabilirsin. O boyutların şifaya uzanan tarafından bahsedecek olursak; hiçbirimiz mükemmel değil ama her birimizde bir dönüşüm potansiyeli var. Bu ancak ve ancak niyetimizi oraya koyduğumuz andan itibaren işlemeye başlayabiliyor. Sesle kurduğumuz ilişkide en önemli noktalardan birisi benim için, o niyetin netliği ve o niyetin esas noktada olması.

“İnsan sesini bir enstrüman olarak, yani sınırları nerelerde neler yapabiliyor, bunu keşfederek çok uzun yıllar geçirdim.”

Niyet dediğimiz zaman pek çoğumuz başka başka şeyler algılayabiliriz. Niyet bir nevi aslında bir dua gibi. Ama ellerinizi açıp kelimeler söyleyerek ettiğiniz bir dua biçimi de var. Bu konuşma düzeyinde, daha ilkel, daha manifesto olmuş, artık ete kemiğe bürünmüş titreşimlerle sözcüklerle dünyayı rezonans eden bir hali. Ama bunun daha ince ve içsel boyutları var. İnce ve içsel boyutlara doğru gittiğinizde sesin duyma eğiliminin ötesinde kalan tarafları hissedebildiğimiz ve hatta bildiğimiz boyutlarıyla iletişimde olduğumuz bir hali var. Bu da ancak ve ancak dinleyerek gerçekleşebiliyor. Ve bizim dinleyebilmemiz için, içimizde, dışımızdaki seslerle hemhal olmaya ihtiyacımız var. Çünkü aslında her şey müzik. Gürültü dediğimiz şey diyelim ki bir balinanın sesi, derin denizlerden geçen bir balinanın sesi ya da patlayan bir volkanın sesi, çok bas bas, yani duyduğumuzu hissettiğimiz seslerden bahsediyoruz. Bir korna sesi de olabilir bu, bizi gerçekten rahatsız ettiğini düşündüğünüz sesler de olabilir. Ancak ve ancak iç ve dış sesleri gerçekten dinlediğimiz noktada algılamaya başlıyoruz. Ve bu kısım çok önemli. Derin dinleyişte derin kulakta bu iç ve dış sesleri tanıdığımız yerden itibaren gelişmeye başlıyor. Halbuki formun ötesinde titreşim ve ritmi dinlediğimiz zaman kendimizi kendi halimizi ve dünyanın halini duyabilir -duymak derken kendi kendine otomatik olarak gerçekleşen bir şeyden bahsetmiyorum- kalben ve hissen duyabilir

“Yaşıyor olduğumuzu zaten gösteren bir şey ses. Dünya ile ilişki kurarken kendimizi ifade ederken... Ve ifadenin çok çeşitli boyutları var. ”

bir hale geliyoruz. O zaman özdeşleştiğimiz yani duygularımızla ve düşüncelerimizle ya da yaşadığımız şey, hal her neyse onunla aramızda bir mesafe olabiliyor. Özgürleşebiliyoruz. Ve bu bir keşif süreci. Ben o yüzden “Ses Kaşifleri” oldum. Çünkü bu keşif gerçekten bir ömrün keşfi ve hepimiz için bir hediye olduğuna inanıyorum bunun ve bu hediye paylaşılmak için buradayım ve bundan acayip keyif alıyorum. Çocukluğumdan beri yaptığım şeyi yapmaya devam ediyorum. Bunun için kendimi gerçekten kutsanmış hissediyordum özetle. Bir şeyin şifa olabilmesi için en ince düzeyde bunun onun niyetinin niyet tohumunun ekilmesiyle ilgili. O teknik, bu teknik, şu teknik kullanabiliriz. Farklı farklı yerlerden yaklaşabiliriz mevzuya. Mesela ses ve şifa sistemlerini ben ilk incelemeye başladığım zaman işte ne bileyim Hint ekolüne baktığında bambaşka bir şey görüyorsun işte birbirleriyle benzerlikleri olmasına rağmen sistemler farklı. Birisi bir frekans diyor. Öbürü başka frekans diyor. Yani hepsinin doğruluklarının olduklarını düşünüyorum çünkü temellerindeki işte bu niyetin esas oluşturmaları var.

Perküsyon

Müzikle rutinlerin neler?

Yaparken unutmak, yaşarken hatırlamak.

Karşılığında ne görüyorsun ne hissediyorsun?

İyileşiyorum ve iyileştiriyorum. Katarsisin gücüne inanıyorum.

ve Eralp Güven

Enstrümanınla ilişkini anlatır mısın? Onunla fiziksel ve ruhsal bağın nasıl?

Enstrümanımla ilişki...

Sebepten sonuç ilişkisi aslında. Çalmaya başladığım an, tüm hayatım boyunca o ana hazırlanmışım gibi hissediyorum. O ana ağırlıksız gelmek bahsettiğim. Enstrümanımla kurduğum ilişki bu.

Mekanik hafıza ve sonunda ortaya çıkan o ses, o gürültü. Müthiş bir hazırlık ve yaşadığım sonsuz haz. Mekanikliğe yenilmeyen bir akışkanlığın peşindeyim, beni diri tutan da bu.

Eğlenmeyi,

çok eğlenmeyi,
ciddiye alıyorum.

“Müzik hissi taşır. İyi olanı dinginlik ve duyarlılık kazandırır.

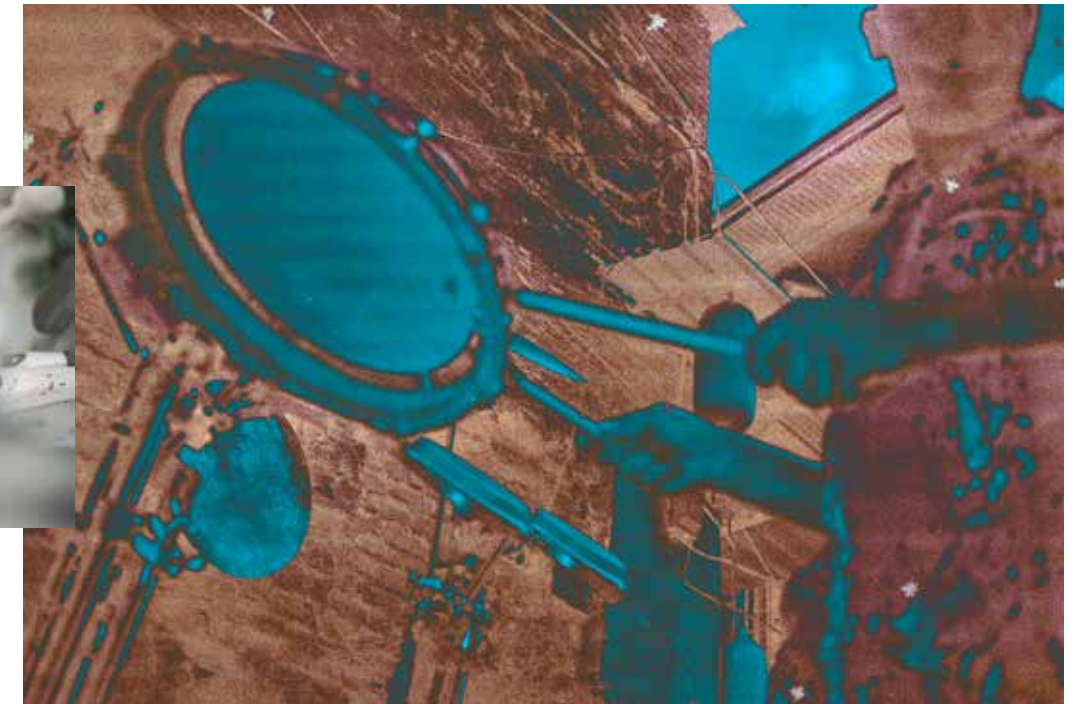
Bu paylaşım hali, devamında aklıma insana içten sarılmayı getiriyor benim için.”

Onsuzken kimsin?

Onunlayken kimsin?

Yokken özleyen,
kavuşunca ben olanım.

Arp

Bize az önce ne çaldın? Bu parçanın senin için anlamı nedir? Özel bir anlamı var mı? Bize anlatacağı bir hikâyesi var mı?

Fransız Artist/Besteci Marcel Grangé'nin "Rhapsody" adlı eserini paylaşmak istedim sizlerle bugün. Benim için anlamı çok büyük ve kendimi çok iyi ifade ettiğimi düşündüğüm aynı zamanda içinde şifa bulduğum da bir eser. Uzun zamandır çalışıyorum ve her seferinde farklı bir şey keşfediyorum. Her çaldığımda başka bir noktaya dokunuyor bende. Aslında bu eserin tarihi açıdan da değeri çok büyük. Grange eserini empresyonist müziğe dokundurarak bestelemiş. Modern bir besteci aslında. Fransa'da büyümüş devamında New York'da yaşamış. Farklı dokunuşlar var müziğinde. Fakat eseri bir Gregoryan Paskalya şarkısının melodisi üzerine besteliyor, bu melodiyi baz alarak. Bambaşka yaklaşımlarla eseri oluşturuyor. Rhapsody aslında benim de kendi rapsodimi bulduğum aynı zamanda bambaşka iklim ve dokulara dokunan farklı rapsodileri içeren bir denge eseri esasında.

“Ben Arp’la ilk tanıştığımda on bir yaşındaydım. O zamana kadar benim için çizgi filmlerde meleklerin enstrümanıydı. İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı’nda sen Arp bölümüne gitmelisin Arp için yaratılmışsın dediğinde bana Arp hocamız, gördüm ve büyülendim. Yani ilk görüşte aşk diyebilirim.”

ve Merve Kocabeyler

Arp’ın hikâyesini merak ediyoruz aslında; hem Arp’ın tarih içerisindeki enstrüman olarak hikâyesini hem de senin hayatındaki yerini öğrenebilir miyiz?

Arp aslında ilk enstrümanlardan biri. Hayvan bağırsaklarını gererek teller oluşuyor ve tellerden çıkan sesi farkediyorlar. Sonra lir oluşuyor. Lir, Arp’ın atası yani iki üç telli bir şeymiş aslında. Bugünkü modern haline ulaşması tabii çok uzun yıllar sonucu oluyor ve çok da eskiye dayanmıyor. Bugünkü modern Arp 47 telli. Yedi pedallı bir de sizin görmediğiniz taraf var. Diyez bemol yapmak için biz pedalları kullanıyoruz. Her nota için bir pedal var. 47 tel yedi pedal ve büyük bir mekânizmadan bahsediyoruz aslında.

Arp’ın sendeki yeri yani onunla ilişkin nasıl başladı. Şu an nasıl devam ediyor? Çalarken neler hissediyorsun onunla?

Ben Arp’la ilk tanıştığımda on bir yaşındaydım. O zamana kadar benim için çizgi filmlerde meleklerin enstrümanıydı. İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı’nda sen Arp bölümüne gitmelisin Arp için yaratılmışsın dediğinde bana Arp hocamız, gördüm ve büyülendim. Yani ilk görüşte aşk diyebilirim. O günden beri en ufak bir pişmanlığım olmadı. Her yönüyle bana çok dokunan kendimi çok iyi ifade edebildiğim çok özel bir sese sahip bir enstrüman. Gerçekten hem kendimi tedavi edebildiğim maruz kaldığım her türlü problem karşısında hem kendimi bulabildiğim. Hem bazen kendimden kaçabildiğim. Hayatımla bütünleşen bir enstrüman.

“Tarih içindeki gelişimi Arp’ı bugünkü yere taşıırken aslında çok da köklü ve zengin ve bir çok insanın bakış açısına, bakış açısıyla dokunduğu bir enstrüman. Her yaklaşan farklı bir bakış açısıyla geliştirmiş bu enstrümanı ve bugünkü haline ulaşmış. Bu açıdan çok değerli.”

John Lennon, Yoko Ono 25 Mart 1969
Amsterdam Hilton Otelindeki yataklarında Eric Koch için poz verirken...

UYKU HAKKI

yazı **ecem arslanay** fotoğraf **the hague archives**

Uyku denen esrarengiz şarj biçimi hayatın üçte birini edilgen, iletişime kapalı, şuursuz, verimsiz ve belirsiz kılıyor. Üstelik de bunu, üçte ikisini etkin, iletişime açık, şuurlu, verimli ve belirli kılmak için yapıyor. Epik çarşaf kabartıları, silik rüya parçaları, mahmur çapak kalıntıları, uçucu yastık izleri ve geçici karıncalanmalar ortaya koyuyor ki uyuyan bedenin gizli ve bağımsız bir yaşantısı var. Zihinsel berraklık ve fiziksel zindelik gibi kolay gözlemlenir etkilerin ötesinde, bilimsel çalışmalarca henüz ufak kısmı aydınlatılan bir şifalandırma gücü var ki ertesi günü “yepyeni bir gün” kılan, gece ile gündüzü bölerek “sabah ola hayrola” dedirten de bu faydalı istemsiz faaliyetler. Doku yenilenmesi, zararlı moleküllerin temizlenmesi gibi çeşitli onarım işlemlerinin yanında hatıraları yeniden yaratan, pekiştiren ve öğrenilen bilgiyi kalıcı kılan bir işleyişi de var ki günümüzün kâr odaklı zamanmekânsal örgütlenmesinde iştah kabartan “uykuda yabancı dil öğrenme” gibi multitasking girişimlerini tetikleyen de bu ikinci meziyeti.

Tabii verimlilik odağıyla uykuyu kaliteli kılmaya yönelen gerçekçi projeler

de var. Hedef uyku kalitesini arttırmak olunca yataklara büyük iş düşüyor. Nefes alan yumuşak yüzeyleri, omurilik kavisine uygun ortopedik biçimleri, havalandırma, statik elektrik kontrolü, ısı ve nem yalıtımı sağlayan tasarımlarıyla modern yataklar bedenin şarj ünitesi olduklarının bilincindeler. Hatta uyku ritmini takip edip uyku kalitesi hakkında bilgi veren, pozisyon, yumuşaklık, ısı ve basınç tercihine göre esneklik gösteren, hatta başka akıllı ev aletleriyle kablosuz iletişim kuran akıllı yataklar bile var. Diğer taraftan yatağın genişleyen eylem repertuvarından söz etmemek olmaz. Gelişen ağ teknolojileriyle birlikte yatak, teferruatlı bir istirahat alanı olduğu gibi, esnek bir çalışma alanı olarak da yükselir. Wall Street Journal 2012’de New York’ta genç nüfusun yüzde sekseninin düzenli olarak yataktan çalıştığını ortaya koyar.

Walter Benjamin’in ünlü kısa metni “Louis Philippe, or the Interior” 19. yüzyılda iş ve evin nasıl ayrıldığına, böylece iç mekânın nasıl mahrem bir mikrokosmosa ve fantazmagori alanına dönüştüğüne değinir. Buradan yola çıkan Beatriz Colomina ve Mark Wigley (kendilerini 3. İstanbul Tasarım Bienali’nin küratörleri olarak da tanımış olabilirsiniz) endüstriyelleşme sonrası dönemde ev ile ofisi/fabrikayı, dinlenme ile çalışmayı ve gece ile günü birbirinden ayıran dikotomilerin yok olduğuna, yeni fantazmagori alanının evreni küçücük ekranlara sıkıştıran mobil elektronik cihazlar olduğuna ve uçsuz bucaksız bir dijital ağ içinde dolaşım imkânının her türlü fiziksel mekâni melezleştirme potansiyeline sahip olduğunu açıklarlar. Aslında İnternet’in yaygınlaşmasından da önce, 20. yüzyıl konut tipolojisinde

dinlenme/çalışma ayrımını bulanıklaştıran detaylar bulunabilir. Örneğin Hugh Hefner’in Playboy Mansion’da hep yatağında çalıştığı söylenir. Ünlü mimar Richard Neutra’nın da Los Angeles’taki VDL evinin yatağı çalışmak için gerekli her türlü araçla donatılmıştır.

Belki de çalışma alanına dönüşen yatak odasındansa dinlenme alanına dönüşen çalışma alanı daha ilginçtir. Beatriz Colomina Venedik Mimarlık Bienali’nin (2018) Hollanda pavyonunun Work, Body, Leisure başlıklı sergisinde The 24/7 Bed işiyle yatağın bu dönüşümüne işaret ederek çağımızda yatak ve ofisin ayrı düşmediğini, bazı şirketlerin çalışanları için uyku alanları oluşturduğunu belirtir. İş ortamında uyumak için tasarlanan ilk koltuk olan EnergyPod, 20 dakikalık bir şekerlemenin esenlik ve verimlilik için yararlı olduğu inancıyla yola çıkar. Özel uyku müziği, ışık ve titreşimleriyle nazik bir uyandırma servisi sunar. o yerçekimi pozisyonuyla son derece ortopediktir. Bu noktada “7/24’lük yatak” başlığına ilham verenin Jonathan Cray’in “7/24 Geç Kapitalizm ve Uykuların Sonu” (2015) kitabı olduğunu belirtmek gerekir. Cray çağdaş kapitalizmin kârlılık odaklı işleyişinin uykuyla geçen vakte bile iştah kabarttığını belirtir; zira uyku, üretimin kesintiye uğratılmasıdır. Öte yandan uykunun tahakkümü kapitalizme özel bir durum değil. Sovyetler Birliği’nde de üretimi arttırmak için uyku analiz edilmiştir. 1929’da Stalin’in beş yıllık planının doruğunda, standart iş günü süresinin uzatıldığı dönemde, Konstantin Mekinov 100.000 işçiye istirahat olanağı sağlayacak yeni bir kent tasarımı için açılan yarışmayı Green City projesiyle kazanır. Kolektif uyku için bir tür uyku laboratuvarı görevi de gören Sonata of Sleep isimli yeni bir bina önerisi getirir. Çalışma performansını arttırmak için uykuyu iş döngüsünün bir parçası haline getiren; uyku memurlarınca sıcaklığı, nemi, kokusu ve hatta sesi kontrol edilen bir mekândır bu.

Uykunun zaptı insani biyoritmin en vahim sömürülerinden.

Bunun belki en iyi örneği Japonya’da 1980’lerde savaş sonrası hızlandırılan ekonomik motorun bir akıbeti olarak ortaya çıkan karōshi (Aşırı çalışmak sonucu ölüm) kavramıdır. Danilo Correale’nin 4. İstanbul Tasarım Bienali’nde sergilenen video çalışması No More Sleep No More’da uykunun günümüzde bir tür direniş biçimi olduğunu iddia etmesi boşuna değildir. Correale, Platon’un “Yasalar” metninde ideal vatandaşlarının uyumaması gerektiğine beyan eder. Platon uykuya dalındığında dışarıyla, toplumun geniş bir kitlesiyle, dille, iletişimle, akılcılıkla, nihayetinde hükümetle ve güçle bağlantının koptuğunu; işe yaramaz ve kontrol edilemez, akılcı koşulların tamamen dışında, ölü insandan farksız bir konumda kaldığını söyler. Belki bu noktada 1925 tarihli bildirgelerinde Sürrealizmin “edebiyat” değil, “devrim” olduğunu ilan eden Sürrealist Araştırmalar Bürosu ve zihni aşındırmayı hedefleyen özgürleşme projelerinde uyku ile kurdukları ilişki de hatırlanabilir. En basit şifalanma hakkımızı -uykumuzu- savunalım! Kendi hırslarımızdan bile. Bu yazıyı haftalar boyunca günde 4 saat uyuduğum bir çalışma temposunda (tez düzeltmelerim, uzun metraj sanat yönetmenliği işim ve yazı siparişlerim) üretmiş olmam ise hayli ironik. Karl Marx’ın damadı Paul Lafargue ve “Tembellik Hakkı” (1880) metnini, insanı insan kılanın çalışmak değil boş zaman faaliyetleri olduğunu; çalışmanın abartılmış bir erdem olduğunu daha sık hatırlamak gerekiyor.

ÖZGÜR BİLİNCE DOĞRU LİMİTSİZCE

röportaj **gümrah şengün**, **seda türen** fotoğraf **can görkem halıcıoğlu**

İyileşme ihtiyacı, başvuru yöntemler çoğunlukla hayal gücüne bağlı. Bu işin bir kuralı, kanunu yok. Yaratıcılıklarıyla beslenenler, yaşayanlar için ise hiçbir sınır yok. Yaratıcı tasarım ikilisi Pınar&Viola için söz konusu tek gerçek bu. Onların iş hayatı, ruh ve akıllarıyla iç içe, ikisi el ele, bu yoldalar. Peki bu yol nelerle dolu, ruhları nerede ve nasıl yolculuklar yapıyor? Her sezon ürettikleri koleksiyonları nereden geliyor? Limitsiz olabilmek, sınırların ötesine geçmek mümkün mü? Pınar Demirdağ ve Viola Renate'yi yan yana yakalayınca içimizden geldiği gibi konuştuk.

Pınar ve Viola, sizce neden buradasınız?

Viola: Açıkçası benim bir fikrim var. Şifa bizim çalışmalarımızda büyük yer tutan bir konu. Hangi yılda sergilemiştik İyileştiren Desenler'i?

Pınar: Çalışmaya açıkçası 2015 gibi başladık ama 2016'da yayınladık.

Viola: Demek istediğim şifa teması için neden bizi seçtiğinizi anlayabiliyorum. Çünkü 2016 yılında Paris'te şifa temalı bir koleksiyon hazırladık. İyileştiren Desenler'di. Şifanın bir sürü alt temasına dokunduk. Seksüel şifa, sessiz desen... Böyle bir tema için görsel bir dil oluşturma yolculuğuna çıktık. Ve bu görsel dünyayı yaratma sürecimiz aslında kendimizle ilgili en çok zorlandığımız dönemeydi. Bugün dönüp baktığımızda bu koleksiyonunun bize uzun vadede neden şifa getirdiğini görebiliyoruz.

Pınar: Viola'nın bahsettiği bizim profesyonel hayatta ürettiklerimiz yani "İyileştiren Desenler". Ama bence burda olmamızın asıl nedeni iki senedir kendimizi tamamen iyileştirmeye vermemiz. İki senedir bir öğretmen eşliğinde bilinçaltımızı temizlemekle geçiriyoruz. Bilinçaltımıza kaydolmuş bütün anıları, 0-7 yaş arasındaki bütün anıları bir bir bu öğretmen tarafından sildiriyoruz. Sen iyileşince bütün çevren iyileşiyor. Yüzüne yansıyor. İşlerine yansıyor. Çevrendekiler senin ışığından parlamak istiyorlar.

Bence sizin bizi görmenizin nedeni tabii ki yapmış olduğumuz iyileştirme üzerine işler olabilir ama bizim kendimizi iyileştirebilmiş olmamız da!

İyileşme sürecinizden biraz bahseder misiniz?

Pınar: Ben kendimizi iyileştirme metodumuzu kişisel olarak anlatmak istiyorum. Ya da şey diyelim. Ben kendimizi iyileştirmemizi kişisel olarak nasıl yaptığımızı anlatayım. Bahsettiğim gibi bir öğretmenimiz var. İsmi Derya Türk. 0-7 yaş arasında evinizin içinde, karmanızda, ailenizden, toplumdan öğrendiğiniz ne varsa onlar bilinçaltınıza kaydoluyor. Siz ne kadar burada ben şöyle ben böyle iyi bir insanım blah blah blah demiş olsanız da bilinçaltınıza ne kayıtlıysa neocortexinize o dikte ediyor. Biz bu öğretmenimiz sayesinde bilinçaltımıza inebildik. Bilinçaltımızdaki bütün negatif anıları, negatif öğrenilmiş bilgileri pozitifçe çevirebildik. İçinizdeki aslında o 0-7 yaş arasındaki küçük çocuğu iyileştirdiğiniz ve özgür bıraktığınız zaman siz de özgür kalabiliyorsunuz. İkimiz de bu öğretiyi 1.5 senedir alıyoruz düzenli olarak. Ve her derste yeni öğrenilmiş kalıbın dışına çıkmayı öğreniyoruz. Öğretmenimiz bize ufkumuzu açıp bu şekilde bakmayı öğretiyor. Ve tabi bu bize vizyon olarak, daha fazla sevgi ve ilhamla geri dönüyor. Yaptığımız işlerde de daha fazla ilham, daha fazla sevgi ve daha fazla paylaşma isteği ortaya çıkıyor.

Belki iki yıldır kişisel olarak iyileşmek üzerine çalışıyorsunuz ama ilk günden beri iç dünyanınızda işlerinizde var olduğunu görüyorsunuz. Enerjinizi nasıl bu şekilde dönüştürebiliyorsunuz?

Pınar: Yani şöyle düşünebiliriz. Pınar&Viola on senedir var. İlk sekiz senesi şu kadarlık bir bilinçle bu kadarlık işler yapabiliyorduk ve yine de hep iyi niyetten geldi ne yaptysak. Hep yani iyi niyet elçisi olarak iş yaptık. Dünyaya daha fazla sevgi vermek insanları bir araya getirmek... Ama şu an yeni bilincimizle baktığımız zaman aslında çok limitli işler yapıyormuşuz. Son iki senedir vizyonumuz ve bize yön veren isteğin aslında bilinci ve farkındalığı çok daha geniş. Yani siz kapasitenizi ne kadar büyütürseniz ortaya çıkardığınız işlerin de kapasitesi o kadar büyük oluyor.

Viola: Uzun bir yolculuk oldu. Güzel bir yolculuk. Birçok farklı adım öğrendim. Ve anlamanın farklı katmanlarını. Tabii ki bana gelen her ana minnet duymak çok önemli. Şu an olduğum kişiyi işlerimde görebiliyor olmanın çok güzel olduğunu düşünüyorum. Eskiden içimde bir tür dürtü hissederdim işime bir keskinlik katmak için. Uzun zaman sadece güzel olanı arıyordum. İşlerimde anlamlı detayları ve extravezganzayı severim. Her zaman keskin, karanlık ve uç noktada. Aradığım şey içimdeydi ve ben bunları işime yansıtmak istedim. Bunun belirli bir anlam kattığını düşünüyordum ama zamanla bu azaldı. Sanırım sevmekten ve ışıktan korkuyordum. Nasıl söylemek isterseniz. Klişe olmak. Sıradan olmak. Bu konu güncel tasarım yapan sanatçıların üzerinde durmak istediği bir konu değil. Bizler şiddeti, abartılmış seksüelliği arıyoruz. Karmaşa dikkatimizi çeken şey ve artık bunu hissetmediğim için mutluyum. Bu şekilde üretim yapan bir sanatçı olma isteğimin olmamasından.

Pınar: Seks, şiddet ve korku satar.

Ben bir şey daha eklemek istediğimi hatırladım. Aslında iyileşmek neye benziyor biliyor musun? Hepimizin içinde akan bir şelale var. Bir pınar. İyileşmemeyi seçmek bilinçaltını temizlememek yarı akan muslukla kendini tatmin etmeye mahkum olmak. Aslında benim ve Viola'nın, ikimizin beraber ortak olarak yaptığı şey; çocukluğumuzda öğrendiğimiz, hepimizin, hepimizin yani senin senin senin senin hepimizin çocukluğumuzda öğrendiğimiz limitleri teker teker önümüzden yolumuzdan çıkartmak. Bir şeyi ne kadar tasvir ediyorsan “Pınar sen şöylesin böylesin öylesin...” Ne kadar kendini tasvir ediyorsan kendini o kadar limitliyorsun. Şu an bana sorsan sen kimsin? Ben limitsizim. Cevap bu. Bu aslında iyileşmek.

Viola: On yıldır sanatçı olarak birlikteyiz. Ruh arkadaşları, ruh kardeşleri. Bu iş yani bizim yarattığımız iş kariyerimiz, bizim kişisel gelişimimizi taşıyan bir oyun alanı oldu. Birbirimizin aynasıydık. Birbirimize karşılıklı bir sürü çöp de yansıttık. Gerçekten kelimelerin ötesinde minnettar ve dokunaklıyım. Pınar ve Pınar&Viola, benim için şifanın yolu. Hayat daha da güzelleşti. Bu olurken bizim yarattığımız iş, bu iletişim yani iki değerli ifade ve bir insan olarak hem kişisel hem görsel olarak yaptığımız iş.

*“Kendini
ne kadar
tasvir ediyorsan
o kadar
limitliyorsun.
Şu an
bana sorsan
Sen kimsin?
Ben limitsizim.
Cevap bu.
Bu aslında
iyileşmek.”*

Pınar Demirdağ

“İyileştiren Desenler” dönemine geri dönecek olursak, bu proje sonrasında ne değişti?

Pınar: Ayrıldık. Gerçekten. Evet. Yani neredeyse.

Peki ne oldu?

Viola: Yaz tatilinde Fransa'nın bir yerlerindeki dağlara gittim ve gerçekten büyüğü ayahuascalar içtim. Bir komünite ile birlikte dolanıp güzel şeyler deneyimliyordum. Farklı türde güzellikler. Dünyanın farklı yerinden bir sürü farklı insanlar, farklı hayatlar. Ve farkettim ki artık bazı şeyleri, eskiden beri beni mutlu eden şeyleri yaparken artık mutlu olmuyordum. Kendimin büyük bir kısmıyla bağımı kaybettim. Yaratıcılık, yaratıcılığım da farkedilebilir haldeydi. O ateş, küçük kıvılcım gitmişti. Baya korkunçtu ve eğlenceli değildi. Kolay da değildi. Ve dedim ki Paris'e gidip Pınar'la konuşmalıyım. Hayatımda büyük değişimler yapmalıyım. Çok zordu. Çünkü dört yıl aşkın süredir Paris'teydik ve bu kadar senedir iş çıkartıyorduk beraber. Ona acı içinde “altı ay içinde gidiyorum ben” dedim.

Pınar: İyileştiren Desenler'i yaptıktan sonra aslında kendimizin iyileşmeye ihtiyacımız olduğunu farkettik. Gerçekten. Öncesinde dünyayı dolaştık ve farklı iyileştirme tekniklerini öğrendik, deneyimledik. Ve farkettik ki içimiz yanıyor ve çok acıyor. Ben farklı ölüyordum, Viola farklı ölüyordu mutsuzluktan. Kağıt üzerinde her şeye sahiptik. Güzel bir ev, müthiş birliktelikler. Paris'te en sevdiğimiz sanatçı Matisse'nin yaşadığı apartman dairesinde oturuyorduk. Partiler veriyorduk. Ama özümüzde çok mutsuzduk. Ben sabahları kalkıp sistematik olarak ağlıyordum. Ve aslında iyi olmadığımızı farkettik. İlk Viola davrandı. “Ben artık bunun içinde olamayacağım. Paris ve içinde olduğumuz durum iyi gelmiyor, benim gitmem gerekiyor. Hollanda'ya dönüp biraz ormada zaman geçirmek istiyorum” dedi. Her zaman sevgimiz vardı birbirimize karşı ve böyle bir şey söyleyince ben de “nereye gitmek istiyorsan git sadece Pınar&Viola'dan daha iyi ne var bana öğret ki ben de öğreneyim” dedim. Çünkü o kadar büyüktü ki aramızdaki sevgi ve üretimlerimizin gücü. O bir süre ortadan kayboldu gerçekten. Ve bu bana “Ben neyi yanlış yapıyorum ki ortağım böyle bir şey yapma gereği duydu” diye düşünme fırsatı oldu. Sonra farkettim ki aslında kendi gerçekliğimizi kendimiz yaratıyoruz. Ben içimde nasıl hissediyorsam çevreme de aynı şeyi yansıtıyorum ve vice versa, aynı şey onun için de geçerli. Ne yapmaya başladım biliyor musun? Dua etmeye! Tanrım lütfen bana yardım et demeye başladım. Ne yapacağımı bilmiyordum ama yardıma ihtiyacım olduğunu biliyordum. Ve yapayalnızdım. Sahip olduğum her şeyi kaybetmişim. İyileştiren Desenler'i yaptık, dünyaya tanıttık. Tatile çıktık. Tatilden döndük. Viola ayrılmak istediğini söyledi ve ben İstanbul'a geldim. Evimi kaybetmişim. Bütün param bitmişti. İş ortağımı kaybetmişim. Beraber olduğum kişi benden ayrılmıştı. Ve hastanelik olmuşum. Sağlığımı kaybetmişim. Sonra dua etmeye başladım. Eat, pray and love. Ve işte sonra size daha önce bahsettiğimiz öğretmenle tanıştım. Yavaş yavaş, yavaş yavaş her şey gelmeye başladı. O sürede Viola ben kendimi daha iyi hissediyordum seninle yeniden çalışmaya başlamak istiyorum demeye başladı. Ama bu sefer artık bir şekilde çalışma şeklimizi değiştirmemiz gerektiğini anladık. Hep dip dibe iken kendimize bu sefer daha fazla yer, daha özgür olma şansı tanıdık. İkimiz de kendimizi yeteneklerimiz konusunda geliştirdik. Ve şu an Pınar&Viola'nın kapasitesi bir stüdyo olarak, o benim gibi işler yaparken ben onun gibi işler yaparken yaratıcı ikili olarak eskiden bir bölük kadar ise, şimdi kendi bireysel hakikatimiz ile ürettiğimiz için kapasitemiz bir ordu kadar oldu. O bambaşka şeylerden zevk alıyor. Üretimde daha materyal odaklı dokunma hissi olan şeyleri, seviyor. Bense daha fazla yönetmeyi, büyük projeler yapmayı, teknoloji ile haşır neşir olmayı. Daha fazla hayal kurmayı seviyorum.

**“On yıldır sanatçı olarak birlikteyiz.
Ruh arkadaşlığı, ruh kardeşliği.
Cosmic sisters! Pınar&Viola yani bizim
yarattığımız kariyerimiz, kişisel gelişimimizi
taşıyan bir oyun alanı oldu.
Biz birbirimizin aynasıydık...”**

Sanırım iyiye gitmeden önce bir dibe vurmak gerekiyor.

Viola: Yani ölüm ve yeniden doğuş gibi bir şey olduğunu düşünüyorum.

Pınar: İyileştiren Desenler sonrasında öldük.

Viola: Tanrıya şükür öldük. (gülüyorlar)

Pınar: Hocamızın bize öğrettiği gibi aslında gerçek ölüm ne zaman oluyor biliyor musun? Kendi içindeki sahte karakteri öldürdüğün zaman. Biz aslında hiçbir zaman ölmüyoruz. Ölüm bedensel, ölüm diye bir şey yok. Recycle. Ruhun geliyor, gidiyor. Dünyada da aslında bir şey üretilmiyor. Bütün teknolojik üretimler doğal materyallerin birbirine karışıp bir şeylerin ortaya çıkması aslında. Gerçek ölüm kendi içindeki karakteri öldürüp öğrenilmiş karakteri Samsara'ndan kendini özgür kılabilmek. Ve biz öldük. Eski öğrenilmiş karakterimizi öldürdük ki yeniden hem kişisel hem de Pınar&Viola stüdyosu olarak yeniden doğabilelim.

Peki ego da öldü mü?

Viola: Bu soruya egom cevap veriyor. Uyanışın, büyümenin, ölümün ve yeniden doğuşun birden çok anı var. Benim için ormandaki o yaz, bir uyanıştı. Düşününce olduğum en derin nokta oydu ve kendimle bağım yoktu, yaratıcılığım çok zayıftı. Ve Paris'te yaşıyordum. Şimdi öğrendim ki bu benim için kendimle bağlantıya geçmem için büyük bir işaretti. Amsterdam'a gidişim ve bir çok şeyin kontrolümden çıkışı, beni gerçekten bugün olduğum yere ve buradaki öğretmenimizle tanışmaya getirdi. Gerçekten harika bir dağa tırmanmak gibi Pınar'la. Ve bir kaç yıl fiziken ayrı olduk. Çoğu zaman. O İstanbul'da ben Amsterdam'daydım. Ama o bağ hep vardı. Ayrılığımızdan sonraki süreç ise hiç bu kadar gerçek olmamıştı. Çok güzel ve güçlü.

Pınar: Benim ego konusunda söyleyecek bir kaç şeyim var. Ben zihin ve kalbin arasındaki farkı öğrendim. Zihinsel ego ve kalpsel ego. Kalpsel ego tanrısal egomuz. Yani hepimiz bu dünyaya bir veya birçok yetenekle geliyoruz. Tanrısal egomuz bizim hayata gelme nedenimizle eşit frekansta bir araya gelebilmemiz. Zihinsel egomuz ise öğrendiğimiz karakter. Pınar var ya Pınar şöyledir şöyledir şöyledir. Anlatırım böyle. O işte zihinsel ego. Kendiniz sürekli şunu diyorsunuz, böyle şeyleri severim böyle şeyleri sevmem, benim kararlarım böyledir. Limitler yine değil mi? Kibir zaten egonun en önde giden en zavallı kendini gösterme çığılığı. Ve onların hepsi vardı bende. Kibir vardı. Aşağıdan yukarıdan bakma o kendini şu şekilde görme. Kendini kötü hissettiğin her şey, ego. Hem yeteneksiz hissediyorum. Hem şişman hissediyorum kendimi hem çirkin hissediyorum. Hem ifade edemiyorum. Bunların hepsi ego çünkü kendini limitlemişsin. Aslında o egonun tamamen ölmesi gerekti ki ben tanrısal egomla aynı frekansta kalibre olabileyim.

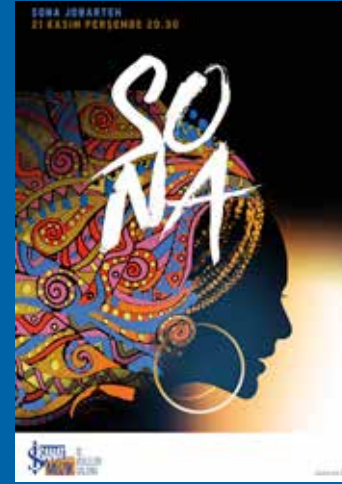
Viola: Ben hala öldürmenin atölyesindeyim. Yanlış inançlarım ve kısıtlamalarım yok. Başka bir form ve bakış açısındaım şu anda.

Bugün burada, global olarak içinde bulunduğumuz tüketim toplumunda şifa nasıl yanlış yönlendiriliyor sizce?

Pınar: 2012'de Maya Takvimi'nin dediği gibi dünyanın sonu geldi aslında. Ama dünyanın bilinçsizliğinin sonu geldi. 2012'den beri insanlarda bir aydınlanma, yükselme, artık daha fazla savaşı kanı kini nefreti kaldıramama isteği var. Şu anda üçüncü dünya savaşının çıkıp bütün erkeklerin savaşa gitme ihtimalinin kaç olduğunu düşünüyorsun. Artık kimse savaşı ciddiye almıyor. Savaş mı? Bundan 50 sene sonra 100 sene sonra savaşların hepsi tamamen bitecek. Ben kimseyle savaşmak istemiyorum ki. Oğlumu göndermek istemiyorum ki. Oysaki eskiden onur, kibir böyle şeylerle insanlık yönetilebiliyordu. 2012'de dünyanın başına gelen bu aydınlanmanın devamı olarak insanlarda daha fazla kendini iyileştirme daha fazla sağlıklı olma, spor yapmak, sağlıklı beslenme, birbirlerine daha nazik, sevgi dolu davranma, babaların anaların çocuklarına daha fazla sarılma ve iletişim kurma isteği gelişti. Tabi bu içten insanların varlık hallerinden gelen bir istek. Bununla birlikte tabii ki de her sene her akımın modayı şekillendirdiği gibi bunun da kendine göre bir trendi ortaya çıktı. Moda sektöründe, pazarlama tekniklerinde, H&M'in bile en son kampanyası bilinçli olma üzerine. Yani tabii ki de bilinçli ol. Daha fazla sev. Aşırı güzel şeyler bunların çevremizde görülüyor olması. Birbirine tokat at demekten çok daha güzel yani. Nolursa olsun. Ama çok fazla bir şey söylemekle olmuyor. Ben de kendime bir milyon dolar diye tekrar edebilirim ama bu benim 1 milyon dolar kazanacağım anlamına gelmiyor. Önce o insan olmam gerekiyor ki enerjetik olarak onu kendime çekebileyim. O yüzden bir markanın kendini pazarlama tekniği olarak bilinçli ol demesi aslında benim için hiçbir şey ifade etmiyor. O marka ta ki bilinçli kararlar verene kadar. Bir de kendini iyileştirmede şöyle bir moda farkediyorum. Çevremde eminim sizin de çevrenizde çok fazla tüy takan ve ateş yakan arkadaşınız hala birbirleri ile kavga etmeye devam ediyorlardır. Ben bunu çok fazla iyileşme olarak görmüyorum. Daha çok tiyatro olarak görüyorum. Tatil mekânlarında, festivallerde, arkadaş gruplarında böyle omm diyip meditasyon yapıp sonra kibirle birbirlerini tokatlıyorlar. Bu benim için iyileştirmek değil. İyileştirmek, gerçekten içinde ve bütün kalbinde. Bütün varlığında sevgiyi, tanrıyı, ışığı hissedebilmek. Çevrende yaptığın bütün iletişimlerde, çöpçüden otel sahibine, arabada yanında geçen adama kadar. İş yerinde seni azarlayan kadına bakıp merhaba diyebilmek. İşte bu iyileştirebilmek. Çünkü sen öyle bir enerji yayıyorsun ki çevrendeki insanlar da senin gibi iyileşmek istiyorlar. Yani tüy takmakla olmuyor.

İş Sanat'ın 20. sezonu Tindersticks ve daha fazlası ile yine dopdolu yine heyecanlı

İş Sanat'ın 20. sezon etkinliklerini duyurmaktan büyük bir heyecan duyuyoruz. İş Sanat bu yıl klasik müzik, dünya ve caz müziğinin önde gelen isimlerinin doldurduğu bir program ile yeni yaşını kutluyor. 14 Kasım'da Thomas Rösner şefliğinde Borusan Filarmoni Orkestrası ve Demirhan Gökbudak konseri ile açılacak olan sezon 15 Şubat akşamı notalarla melankoliyi ustaca anlatan ve yeni stüdyo albümlerini duyurmaya hazırlanan İngiliz alternatif grup Tindersticks için havalanacak.

Cazın Ustaları

İş Sanat'ın yeni sezonunda, caz sevdalıları için de oldukça özel isimler yer alıyor. Omar Sosa, Trilok Gurtu ve Paolo Fresu 17 Aralık akşamı piyano, trompet ve perküsyonun hem kusursuz hem de yenilikçi bir buluşmasını bizim için gerçekleştiriyor olacak. Sezonca cazın yanına R&B ve soul müziği gerçekleştirecek isim, efsanevi caz vokali Dee Dee Bridgewater'in kızı China Moses olacak. Kendi eserleriyle beraber, klasikleşmiş caz parçalarını da seslendiren China Moses'ı 5 Şubat'ta izleyebileceğiz. 11 Mart akşamı ise İş Sanat sahnesi iki ustayı daha ağırlayacak. Biri bas performanslarıyla tüm dünyayı kendine hayran bırakan Kamerunlu müzisyen Richard Bona, diğeri ise efsanevi müzisyen Quincy Jones tarafından dünyaya tanıtılan Kübalı piyanist Alfredo Rodriguez! İki usta müzisyen, Latin ve Afrika müziğini tutku dolu bir performans ile cazda buluşturacak.

Tindersticks

90'lı yıllarda, İngiltere müzik listelerine damga vurarak bir çıkış yakalayan Tindersticks, ilk günden efsanevi bir grup olduğunu kanıtlamıştı. Şarkılarındaki orkestra düzenlemeleri, bir insanın kalbinin derinlerinden geldiğine emin olacağınız şarkı sözleri ve hem blues'dan hem de caz'dan beslenen yapıları ile özgün bir müziğin öncüsü olarak üretmeye devam ediyorlar. Özellikle grubun vokali Stuart A. Staples'in eşsiz sesi, bu özgünlükte izini belli ediyor ve Tindersticks'i daha da yukarı taşıyor. Grup, geçtiğimiz günlerde kasım ayında çıkaracakları "No Treasure But Home" albümünden "The Amputees" adlı tekliyi yayınladı. Albüm turnesi kapsamında, Tindersticks'i 15 Şubat'ta İş Sanat sahnesinde dinleyecek olmanın heyecanı tüm dinleyicileri çoktan sardı.

Geleneğini Yaşatan Dünya Müzisyenleri

İş Sanat 20. sezon programıyla, dünya müziğinden Sona Jobarteh ve Antonio Zambujo'yu da dinleme fırsatını bizlere veriyor. Sona Jobarteh 21 Kasım akşamı sahnede olacak. Babadan oğula bir öğreti olarak geçen kora enstrümanını çalabilen ilk kadın sanatçı olan Sona Jobarteh hem geleneklerine bağlı hem de geleneklerini yeni türlerle birleştirebilen huzurlu müziği ile bizlere unutulmaz bir akşam yaşatacak. Portekiz müziğinin dünya çapındaki temsilcisi Antonip Zambujo ise Sona Jobarteh gibi geleneklerini yaşatmak konusunda oldukça tutkulu bir sanatçı. Aynı zamanda Fado'yu bir sorumluluk gibi görmek yerine, geliştirilecek ve yenilikçi fikirlerle daha fazla dinleyiciye ulaştırılacak bir tür olarak görüyor. Cante Alentejano ve Fado'yu İstanbul'a getirecek sanatçı, daha kalabalık bir kitlenin hayranlığını kazanmaya devam ediyor.

“Şifa” ve “şamanlık” ile ilgili çok cüzi bilgime dayanarak bir deneme yazısı yazma cesaretini toplayabilmemin asıl sebebi, insanların genel algısından farklı olarak modern dünyanın şamanlarının sadece dağdan bayırdan topladıkları şifalı otları kaynatıp içen şalvar giyip çıplak ayakla dolaşan, meditasyona oturup tütsü koklayan insanlar olarak görmüyor olmam. Bugünün şifacılarının, doğayla zihnen bütünleşmiş şamanik ritüellere benzer matematiksel davranış biçimleri gösteren ve tam da bu sayede ortaya çıkan yaratıcılıkları ile hayatı kendi yarattıkları “vortex”lerinde yaşayan tasarımcılar, sanatçılar, hikâye anlatıcıları olduğunu düşünüyorum. Şamanlar farklı coğrafyalarda, başka başka diller, renkler veya ritüellerle karşımıza çıksalar da, ortak ve değişmez özellikleri, onlarla karşılaştığımız an hissettiğimiz ve bize sanki tam o an evrenle birlikte akabildiğimizi düşündüren titreşimleridir ve bu doğru titreşim alanı onları doğal birer şifacı yapar. Onların vizyonlar görme -vizyoner-, fiziksel ve spiritüel dünya arasında seyahat edebilme, enerjiyi dönüştürme yetenekleri vardır. Öyle söylenir ki, çocukluklarında travmalara ya da ağır hastalıklara maruz kalırlar. Erken gençliklerine ve yetişkinliklerine kadar savaşmaları gereken bir takım mücadeleler içinde kalırlar. Kısacası, farklılardır ve zorluklardan geçmiş olmaları muhtemeldir fakat o an her ne yaparlarsa yapsınlar, bulundukları ortamda bir güven ve evrenle ortak olma hissi yaratabilirler. Şamanlar etraflarındaki seslere, enerjilere ve insanlara karşı hassas olup doğada ve sakin yerlerde daha huzurlu hissediyorlar. İşlerin ne yönde ve nasıl dönüşebileceğini biliyorlar, problemlerin nasıl çözüleceğini öngörebiliyorlar. Dünyayı başka gözlerle görüyorlar, yaşadıkları dünyanın altında üstüne, içinde-dışında bir yerlerde başka anlamlar yattığını hissedebiliyorlar ve bu anlamları gelecek planlaması için kullanabiliyorlar. “Modern şaman” içeriğime en uygun kişilerden biri olarak gördüğüm Reggie Watts, tüm bu bilgilerin aslında hepimizde olduğuna şöyle dem vuruyor;

*“If you pay attention to the world,
it’s an amazing place.
If you don’t, it’s whatever you think it is.”*

Hiçbir dine, coğrafyaya, dile, renge vs. bağlı kalmadan, sadece parlak ve özgür zihinleriyle tasarım ve sanatı bir araya getiren veya sadece sesini duyurmak için yaratıcılığını kullanan yeni bir “kabile”nin canlandığını düşünüyorum. Sosyal medyanın “ana akım medya” haline gelmesiyle beraber, yukarıda bahsettiğim “hayali kabile” şifayı da tasarımda, sanatta ve teknolojiye buluyor. Bu üçlüyü bir araya getirerek medyumlar arasında en güçlü hale gelen ve “en” özgür mü yoksa yine çiğ bir komplo teorisinin parçası mı asla bilemeyeceğimiz fakat bize en kadim bilgileri, bugünün fütursuz ve güncel diliyle çok güçlü veren Netflix, yeni nesil şaman platformu olamaz mı?

Deneyimlediğinizde muazzam bir huzur veren, tek başına tam olarak ne olduğundan bahsetmesi zor olan, adeta Tanrı’yı ya da aşkı tarif etmeye çalışıyormuşsunuz gibi sizi köşeye sıkıştıran, sadece ve sadece yaşanıldığında, deneyimler sayesinde anlamlandırabileceğiniz şifa hissi, neden size bir moda tasarımcısının, mesela Virgil Abloh’un yarattığı bir parçadan geçmiyor olsun? Ya da bir çöplük dekadansını hatırlatmak isteyen Jessi Reaves’in ışık veren lambamsıları veya üzerine oturulabilen sanat parçaları, bir tür duygu uyandırıcı, uyarıcı görevi görmüyor mu? Tasarlamak ve hayata geçirmek, şifalandıran bir şamanik eylem olamaz mı?

Frida Kahlo, Alexander McQueen, Keanu Reeves, Hannah Gadsby, Lee Harris, Alvar Aalto, Jean-Michel Frank, Jonathan Ive, Thom Yorke, Moby, Brit Marling, Ricky Gervais ve daha niceisini “ünlü” birer “modern şaman” olarak isimlendirirsek, bugün internet sayesinde, hiç beklemediğiniz bir anda karşınıza çıkan bir post, bir instagram accountu, bir tweet, bir YouTube önerisi, Tik Tok’ta hiçlik ve yokluk içinden yaratıcılığını sergilemeye susamış “sıradan” insanlar, yani aslında tam da olması gerektiği gibi artık “herkes”, hayatımızda derin izler bırakacak kadar -üstelik eşit miktarda- şifalı olabilir ve bu onları doğal birer şaman yapar çünkü

“güneş yerinde, her şey yolunda” şamanik mantra değilse nedir?

TDK
“Şaman”
kelimesini
şöyle açıklıyor;
“*Şamanlıkta
büyü yapan,
gelecekte
haber verdiği,
ruhlarla
ilişki kurarak
hastalıkları
iyileştirdiğine
inanılan kimse,
kam.*”

Ş A M A N L A R
MODERN

yazı merve ünsal kolaj meriç canatan

ACIYOR

NEREN

Krzysztof Kieślowski'nin Yara adlı filminde, ana karakter Polonya'nın küçük bir kasabasına yapılacak fabrikanın başına geçer; bu kasabada doğup büyümüş olan Stefan kendini ve etrafındakileri fabrikanın orada olmasının nedeninin kasabayı geliştirmek olduğuna inandırmaya çalışsa da aslında izleyici dahil herkes farkındadır ki kendi geçmişiyle yüzleşmeye ve geçmişindeki kimliğiyle tekrar buluşmaya çalışmaktadır. Fabrika inşaatı için ağaçların kesildiği yarım dakikalık sahnenin günümüzdeki çağrışımları, yankıları bir tarafa, Stefan'ın tek başına yaşadığı küçük dairesinde camdan dışarı baktığı sahne aslında bütün filme yayılmış olan öz sorgulamayı içerir: Akşam karanlığında Stefan ışıkları kapattığında dışarıda dönüşmekte olan bir arazi gözükmemektedir; ışıkları açtıındaysa kendi yansıması bu araziyi bozmakta ve aslında yansımadan dolayı bir anlamda aynaya bakmaktadır. Kasabanın kaderiyle Stefan'ın kaderi özleşmiş gibidir ve içerisi-dışarısı olarak kodlanmış olan alan, aslında tek bir şeyin farklı tezahürleridir. Filmin isminin Yara olmasını, sanatçıların, üretenlerin içlerindeki yaralarla dış dünyada temsil ettikleri, üzerine düşündükleri yaraların birbirinin devamı olduğuna verilen bir selam olarak okuyorum. İnsan hakları alanında çalışan Ruby Sales'in toplumları tedavi etmeye öncelikle "neren acıyor" sorusunu sorarak başlamamız gerektiğini hatırlatması, aslında acıların paylaşılması için ilk önce acının yerini teşhis etmeye başlamamızın önemine işaret ediyor. Fotoğrafın, imgenin, görselin acıyı aktarabilme potansiyeli üzerine çalışan, görsel alanda üretim yapan bir sanatçı olarak gerçek ötesi dönemde çalışırken Sales'in sorusunu çıkış noktası olarak aldım. Neren Acıyor'u bir şablon olarak görürsek bu sorunun aslında farklı imgelemeler, sesler, metinleri çerçeveleyebileceği ve tutabileceğini düşünüyorum; bu soru, acı ve acılara ev sahipliği yapan bedenlere bakmaya başlamak için bir itekleme aslında. Acının nerede olduğunu anlayabilmek için insanın ilk önce kendisinin nereye, hangi zamana, nasıl bir aileye ve topluluğa ait olduğu üzerine düşünmesi gerekiyor. Temsilin sınırları üzerine düşünürken asıl sorunun acının öznel boyutunu ifade etmekten çekinmek olduğunu fark ettim. Neren Acıyor'un nüveleri hiç tanımadığım bir doğanın içinde geçirdiğim bir aylık süreçte atıldı. Dokunulmamış diyebileceğim bir ortamda hissedeceğimi düşündüğüm huşu yerine kendimden büyük bir şeye ait olmayı farkına varmanın getirdiği bir sorumluluk, gezegenle ve başka insanlarla ilgili yapabileceğim ama yapmadığım şeylerle ilgili bir yüzleşme demek oldu. Su ve rüzgâr sesleriyle aşınan zihnimde kalan tek şey, söylenen ve söylenemeyen şeyler, bedenin toplumsal acıyı nasıl dönüştürdüğü. Aklımda, okuduklarımda, yazdıklarımda, anlatıklarımımda sadece Türkiye var. Çatalhöyük'ten girdim go'lardan çıkum; her şey ama her şey hiç olmadığı kadar yerleşiyor, yerleşiyor, yer algım değişiyor, içselleşiyordu benim için bu ücra yerde. Topladığım bu düşünceler rüzgârın başrolde olduğu bir kısa film iskeletine dönüşmeye başladı. Buluntu görsellerim, taradığım arşivlerin hepsi Türkiyeli ve Türkiye'yle ilişkili. Başka bir yere bakamaz, düşünemez, zihinsel mesafe alamaz hâle geldiğimi fark ediyorum. Aklımın bir tarafında hep eve dönmek için ne kadar uzun bir yol gitmem gerektiği var. Neren Acıyor'da dolaştığım yerlerden biri ima edilen bedenler; Ümraniye'deki Anel Plaza'da yer alan Galeri 5'teki Devir sergisi sürecinde go'lardaki Ümraniye çöp patlaması üzerinden düşünerek zulmün kuşaktan kuşağa aktarılması, ifade ve temsil edememe, imgenin zaafı, genel olarak acıyı temsil edememe, dilsizlik gibi konulara bakarken Teremin'e varıyorum.

Teremin bir enstrüman; çalan kişi havayı çalıyormuş gibi gözüküyor; elektromanyetik alanın manipüle edilmesiyle çalışan bu enstrüman, ilk elektronik enstrüman olarak da biliniyor. Kendileri var olamayan bütün bedenleri düşünmek için Teremin bir metafor olabilir mi?

Teremin üzerinden görsel sanatta arazinin nasıl davranabileceğini spekülatif bir şekilde yorumlamak mümkün. Bedenler zamansal ve mekânsal araziler içinde ima edilirse, onları nasıl sorunlaştırabilir ve ortaya çıkardıkları var oluşları nasıl somutlaştırabiliriz? Bu enstrüman tarafından üretilen vücut ile ses arasındaki doğrudan ve temassız ilişki bir arazi ile teması yeniden yaratma eylemine benziyor. Mekânı kullanırken bir mekânın araçsallaştırılması mümkün müdür? Léon Theremin'in efektif bir hırsız alarmı üretmeye çalışırken Teremin'i icat etmesi manidar; bedenlerin olmamaları gereken yerleri sesli kılan bir teknolojinin ürünü Teremin. Teremin ustası Clara Rockmore'un da gözleri kapalı Teremin çalarken Şaman ritüellerindekine benzer bir ifadeyle müziği icra etmesi, aslında iyileştirme, şifa bulmanın insanın kendi bedeniyle ve olduğu yerle ilişkisini hissederek, tanır bir halde olmasıyla ilişkili. Ve belki tek başına olmanın getirdiği sonsuz, çaresiz dinginlikle etraf ile ilişkili olarak hissedilen o samimiyet kıvılcımı sayesinde bir direnç, bir enerji doğabilir.

Z

- Zaman**

“Ondan söz edince kesinlikle onu anlıyoruz; bir başkası ondan söz edince de anlıyoruz.

Öyleyse zaman ne?

Eğer hiç kimse bana bunu sormasa biliyorum; ama biri sorarsa nasıl açıklayacağımı bilmiyorum.”

Augustinus - İtiraflar

Zaman hiçbir derde şifa olmuyor. Ama aynı “zaman” hatıraları yeniden yaratma imkânı veren zaman makinesinin ta kendisi ve kuru bir umut değil, avuntu değil. Şifayı bulmak, zamanla değil zamanda mümkün.

yazı ve illüstrasyon vardal caniş

Y—

- Yekpare Zaman**

Bergsoncu zaman algısı olan durée'nin karşılığı, Tanpıncarı zaman algısı olan düşsel, soyut ve sayısal değerlerle ifade edilemeyen o bölünmez “an”. Zaman Kırıntıları şiirinde, A.H. Tanpınar tarafından uzun uzun açıklanan zaman.

V—

• **Vulnerant Omnes Ultima Necat**
“Her an yaralar, sonuncusu öldürür” anlamına gelen, güneş saatlerinin üzerine yazılan meşhur Latince söz.

U, Ü—

- Usturlap**

Güneş ve yıldızların ufuk yükseklikleri ve aralıklarını ölçüp, zaman hesabı yapmayı sağlayan üç kısımdan oluşan bu karmaşık icadın tarihçesi m.ö. 220-150 yılları Yunan coğrafyasına dayanır. “Yegelon Üniversitesi’nde şeytan taşlara tırnaklarını batıra batıra dolaşıyor / Bozmağa çalışıyor Kopernik’in araplardan kalma usturlabını.” N.H.Ran

T—

- Tanpınar, Ahmet Hamdi**

Muhafazakâr olduğu gerekçesi ile yaşadığı dönem kitaplarının ikinci baskısını görmemiştir, ne acı. “Gerçek yapıcılığın, mevcudu muhafaza etmekle mümkün olduğunu anladığımız gün mesud olacağız” der Tanpınar. Evet muhafazakârdır bu anlamda. Nurullah Ataç ile arası da bu sebepten açılmıştır, zira Türkçe'nin sadeleştirilmesi hususunda ters düşerler. Ataç saf Türkçe oluşturmak için bazı “eski” kelimelerin atılması gerektiğini savunur, Tanpınar ise kelimelerin ruhu olduğuna inananlardandır.

- Takiyüddin Bin Maruf**

Ali Kuşçu'nun torunu olan Takiyüddin Efendi, İstanbul'daki ilk rasathanenin kurucusudur fakat maalesef Galileo'nun yargılandığı, Giordina Bruno'nun yakıldığı o dönemlerde, bugünkü yerinde Fransız Elçilik Sarayı'nın bulunduğu, Takiyüddin Rasathanesi de Kaptan-ı derya Kılıç Ali Paşa'ya verilen emir ile topa tutuluyor. Ve ikinci bir rasathanenin kurulması için 300 yıl geçmesi gerekiyor, Cumhuriyet sonrası kurulan Kandilli Rasathanesi'ne kadar.

- Takvim (Saatli maarif takvimi)**
‘Marif’ irif/irfan-irfan kazandırmak anlamına gelir. Bu takvimi basan en eski yayın evlerimizden, 1860'larda kurulmuş Maarif Kitaphanesi'nin sahibi Hacı Kasım ve ailesinden bahsetmek istiyorum. Kuran'ı ilk defa ve izinsiz basan Hacı Kasım ve gizemli ailesi hakkında basında yazılanlar dışında köklü bir çalışmaya ulaşamadım. Saatli Maarif Takvimi'nin yaratıcısı, Hacı Kasım'ın oğlu Naci Kasım oluyor. Hacı Kasım'ın tek kızı olan Talat Hanım ise hamallıktan matbaacılığa yükselen Mehmet Sadık Kağıtçı ile evleniyor ve bu evlilikten Ece Ajandaları doğuyor. Ece Ajandaları üzerinde bulunan el yazısı ise Mürteza Kağıtçı'nın eşi Cahit Hanım'a ait. Çağaloğlu'ndaki dükkânlarının yapımı ise oldukça acayip. Haydarpaşa Garı'nın inşaatından artan malzemelerin kullanıldığı dükkânın satış tezgâhı aslında Hayparşada Garı'nda kullanılmamış olan bir bilek gişesi. Aile kabristanlığı İran Mezarlığı olarak da anılan Seyyid Ahmet Deresi Mezarlığı'nda bulunuyor.

S, Ş—

- Saat Kuleleri**

İlk saat kulesi 1348 senesinde İtalya'da inşa ediliyor. Osmanlı ve Anadolu coğrafyasına yayılması ise 19. yy Sultan Abdülhamit zamanlarını buluyor. Anadolu'nun ilk saat kulesi 1797 yılında Safranbolu'da, İstanbul'un ilk saat kulesi ise Balyan ailesinin eseri olan Nusretiye Saat Kulesi'dir. 1950'lerin Demokrat Partisi lideri Rahmetli Adnan Menderes'in kent değerlerini hiçe sayan politikalarından kurtularak bugün bulunduğu yerine İstanbul Modern'in bahçesine bakan cepheye taşınır.

- Şule Gürbüz**
Dolmabahçe Sarayı'ndaki 2004 saat müzesinin kurulmasında emeği geçen yazar, şair, saat tamircisi. 1997 yılında,Recep Gürgen'in çırağı oluyor ve Milli saraylarda bulunan 234 saatin tamiri dahil, Dolmabahçe Sarayı saat kulesinin tamir ve bakımına kadar uzanıyor. Bir saat tamircisi için tahsilinin fazla ve gereksiz olduğu görüşü için; “Çokluklardan değil azlıklardan bahsedebilmemiz lazım, başka yabancı dilller, fizik ya da matematiği daha iyi bilseydim daha iyi tamirci oldurdum”; zaman için ise “her insan Adem'in akranıdır” derler. İnsan milyarlarca yaşındadır ama bunu bilmez. Burda yekpare zamandan, bahsediyorum. “Sokrates zehirlenirken, İsa çarmıha gerilirken oradaydınız ama sesiniz çıkmadı ya da geç anladığınızdan sonradan üzölmeye başladınız” der.

- Sisifos (sisyphus)**

Kurnazlığı ile Zeus'un şimşeklerini üzerine çeken Sisifos, bir kayayı durmamacasına bir dağın tepesine yuvarlayarak çıkarmaya mahkum ediliyor, fakat kaya tepeye vardığı an kendi ağırlığıyla yeniden aşağı düşecekti hep. Sisifos bu sonsuz zamansızlık ve anlamsızlıkla, umutsuz bir çaba ile cezalandırılmıştı. Bilincinin varlığıyla yener Sisifos, kurtuluş umuduna bel bağlamak, isyan etmek yerine absürtlüğün gerçeği ile yüzleşir düşen kayayı tekrar yukarı çıkarmak için aşağı inerken, kahramanlaşır. Ümidi elinden alınan Sisifos özgürleşmiştir.

- Saatleri Ayarlama Enstitüsü**
“Saatin, kendisi mekân, yürüyüşü zaman, ayarı insandır.” - Saatleri Ayarlama Enstitüsü geçmiş ile gelecek arasında tereddütlü “şu an” gibi, Şark ile Garp arasında milletçe bocalayan Türk modernizmini, zamanın ötesinde üslubu ve incelikli,

ironik anlatımı ile irdeler. Modernlik, bir alışkanlıklar zamanıdır.

- Senede Bir Gün**
Üçyüzaltmışbeş günde yirmidört saate tekabül eden, aslında 364 günün o 24 saat olduğudur. Samime Sanay'dan dinlerim ben.

R—

- Rubu Tahtaları**

Usturlabın basit bir versiyonudur, belli bir enlemde kullanılmak üzere tasarlanır ve sadece o enlemde doğru bilgi verir. Uzaklık, açı, eğim, yükseklik hesapları yapmaya yarayan sinüs kosinüs fonksiyon eğrilerinden oluşur. Lisede “bu formülleri niye öğreniyoruz yaa!” diyen çocuk ve bize bunlardan hiç bahsetmemiş olan matematik hocalarımız, sizi hiç unutmadım...

- Recep Gürgen**
Dolmabahçe Sarayı girişindeki saat kulesinin doktoru, Şule Gürbüz'ün ustasıdır. 1960 senesinde, dayısının yanına almasıyla saat tamiri öğrenmeye başlayan Recep Bey, daha sonra Meyer Ailesinden yetişerek, Wolfgang Meyer'in teşviki ile kendi dükkânını açar. Şem'i Pek'in saatlerinin tamirini de üstlenen mühim bir zaman tamircisi kendisi.

- Rosebud**
Döndüğümüzde bambaşka olacağımız bir maziye götüren zaman makinaları...

P—

- Penelopia'nın Tülü**
Penelopia 20 yıllık savaş süresince eşi Odysseus'un dönmesini bekler ama talipleri peşini bırakmaz. Çareyi ördüğü tülü bitirince birini seçeceğini söylemekte bulur, lakin gündüz düşen kayayı tekrar yukarı çıkarmak için aşağı inerken, kahramanlaşır. “Hatırlayan yazar için önemli olan, kendi hatırası değil, hafızasının dokuduğu ağıdır: hatırlamanın Penelopeia tülü. Ama buna unutuşun Penelopia tülü demek daha doğru olmaz mı? Gayri iradi hatırlama, Proust'un istemsiz anımsayışı, aslında hatıra denen şeyden çok, unutuşa yakın değil midir? Hatırlamanın atkıya, unutuşunsa çözgüye denk düştüğü

bu kendiliğinden hatırlama, Penelopeia'nın işinin karşıtı değil midir aslında? Çünkü gecenin ördüğünü gün çözer burada.”

- Pek, Mustafa Şem'i**
İstanbul'da kule saati imal eden tek isim 1890 doğumlu Şem'i Pek. Sultanahmet Lisesi'nde matematik hocalığı yapar. Haydarpaşa Garı, İstanbul Üniversitesi, Robert Koleji... cephelerindeki saatler Şem'i imzasını taşır. Osmanlı'nın son büyük ustası'nın 31 numaralı saati, Recep Gürgen tarafından onarılıp; Pera Müzesi koleksiyonuna kazandırılıyor. Ama maalesef Pek'in her saati bu kadar şanslı değil. Sultan II. Abdulhamit'in emri ile Alman İmparatoru Wilhelm'e yaptığı saat sonrası, takdir mektubu ve bir madalya ile ödüllendirilen Şem'i'ye kadar Avrupa'dan saat alma geleneği, varlığı sayesinde son buluyor.

- Proust, Marcel**
1,5 milyon kelimenin bulunduğu yedi ciltlik romanı Kayıp Zamanın İzinde'yi yazmaya 1908 yılında başlıor. Astım krizleri ve şiddetli hastalığı ile geçen günler ve tıbbın tedavi edemediği tüm bu olumsuz koşulları tersine çeviren sonsuz yazma becerisi arasında dokuyor hayatı. Proust'un ilk kitabını reddeden yayınevi sahibi Andrée Gide, birkaç yıl sonra pişmanlığını belirtir bir özür mektubu yazarak, “utanç duyuyorum” diyecektir. Proust'un sürekli yeniden, yeniden tashih ederek yazdığı roman, Penelopia'nın tülü gibi yeniden inşa edilen bir geçmiş anlatısı, bir gelecek kurgusudur.

O, Ö—

- Ölüm**
Olasılığın olanaksızlığı (Varlık ve Zaman - M.Heidegger)
- Ouroboros**
Kendini kuyruğundan yemeye başlayan bir yılan şeklinde betimlenen, yeniden doğuşun, sonsuzluğun temsili. Geçmiş ve geleceğe uzanan an.

N—

- Nilometre**
Nehrin suları yazın gelişi ile taşar, güz aylarında çekilmeye başlar. Bu taşma hareketleri

sırasında Nil nehri alüvyonlarını toprağa bırakır ve tarıma elverişli bir arazi kalırdı. Uydurma bir isim gibi tınlayan Nilometreler, vergilendirme işleri için kullanılan hem takvim hem ölçüm aletleriydi. Büyük kireç bloklardan inşa edilen içinde toprağın altına inen merdivenler ve nil nehrine bağlı dairesel bir kuyu, suyun yüksekliği üzerinden taşmanın gücünü hesap ediyor, ekilen alanlardan alınacak verimi ifade eden bu taşmalar da çiftçilerden alınacak vergilerin belirlenmesini sağlıyordu.

- Ne İçindeyim Zamanın...**
Ne de büsbütün dışında / yekpare geniş bir anın parçalanmaz akışında.” Tanpınar ve Yahya Kemal fikirlerini Bergsoncu zaman anlayışı üzerinden savunurlar. Yahya Kemal'in, Ziya Gökalp'e verdiği cevabı anıştıran şu sözleri gibi “ne harabiyim ne harabati / kökü mazide olan bir âtiyim”

M—

- Muvakkithane**
Camilerin yanında bulunarak ibadet saatlerini tayin eder astronomi mekânları, bugün fotokopici ve bakkal olarak hizmet vermekte. “Ayar, saniyenin peşinden koşmaktır” der Muvakkit Nuri Efendi.

- Mum Saati**
Yanma hızı sabit olmadığı için ne güvenilirdir, ne saat. Ama biliriz ki acı çekmelerin en kibarını bilir, o hep içine içine erir.

- Meyer Ailesi**
Johann Meyer (1843) saatçilik eğitimi almak için Berlin'e gider ve Sultan II. Abdülhamit'in Osmanlı Sarayı'na saatçi aradığı ilan üzerine İstanbul'da saray saatçiliği yapar. Sarayın iç karışıklıklarından yılan Johann serbest çalışmaya başlar. Sekiz sene süren uğraşları sonucu hem modern saat sistemi ile çalışan, hem güneşin konumuna göre ibadet saatlerini de gösteren bir saat üretir ve Padişah'a hediye eder ve şeref nişanı ile ödüllendirilir. İkinci kuşak saatçiliği oğlu Emil, üçüncü kuşağı 1981'de vefat eden torunu Wolfgang Meyer sürdürüyordu. Bugün Meyer Saatçiliği, Wolfgang'ın oğlu gibi taşar, güz aylarında çekilmeye başlar. Bu taşma hareketleri ettirmektedir.

Sonunda İyiler Kazanır!

Orhanlı Köyü'nde dün orman yanıyordu, bizi apar topar boşalttılar, köyde büyük bir çabayla kurulmuş Doğa Okulu'na verdiğim kendi kitaplarımın ve diğer başka kitapların kurtarabildiğimiz kadarını arabanın bagajına koymaya çalışıyorduk. Yangından kurtarmak için. Canlı varlıkları kurtarır gibi telaşlı, kaygılı, korkulu bir çabayla. Kocaman bir kütüphanenin ne kadarını bir otomobilin ön ve arka koltuklarına, bagajına, ayak basma boşluklarına sığdırabilir ki insan?

Bu tür afet durumlarında bana tuhaf bir soğukkanlılık gelir, Körfez depremi sırasında da öyle olmuştu, benzer başka durumlarda da öyle. İşte, bu yangında yine o buzsuz ruh haline bürünmüştüm, sakince, yapılması gerekenleri yapıyordum. Tesadüf, masallara dair okuduğum kitaplara öncelik vererek toplamaya başlamak istedim. Orman yangınlarını, bana kalırsa, ancak masallar durdurabilir, insanlığı kötülükten ancak masallar uzak tutabilir diye hissettiğim için böyle yaptım belki de? İnsanlığı bugüne değin getiren de bugüne değin taşınan bilgiler değil mi? İçi bilgi dolu küpler, Ali Baba'nın hazine küpleri değil midir aslında? En kıymetli olan da budur, bu yüzden, yangında ilk kurtarılacak olan da, bana kalırsa masallar olmalıdır.

*Masalların zamanından kalma kadim bilgilerdir değerli olan:
İnsanlığın belleği toptan silinirse eğer, büyük bir yangında yanarsa,
ne yapabiliriz?*

Tüm insanlık bilgisi bir büyük kıyamet savaşında çürüse bile, bir masal kitabıyla, Şehrazad'ın bir öyküsüyle, geçmişin bilgeliği, emekleyerek yeniden ayağa kalkabilir. İmgelerin yardımıyla düşleri yorumlar gibi yorumlayabilir insanlar masalları. Yeter ki, o unutulmuş bilgelik anahtarları korunmuş olsun.

Herkes bilir ki, masallarda her zaman iyiler kazanır. Gerçek hayatta da böyledir, ya iyiler kazanır ya da herkes kaybeder, kötülerle birlikte herkes. Bundandır ki, masallar tek tek kişilerin ve bütün insanlığın sağlıklı düşünme, karar verme, davranma yolunu bize gösterir; şuradan git, buradan gel gibi bize tarifler verir. Masallar toplumsal iyiliğin yoludur. Kötülerin yaşaması bile iyilerin varlığına bağlıdır. Yaşamın içinde iyiler kazandıkça, iyi, iyileşme, iyi olma çoğalır. Kötü, kötüleşme, kötüler azalır.

yazı **özcan yüksek** illüstrasyon **kafaless**

Sonunda İyiler Kazanır!

Sonunda İyiler Kazanır!

Soyunmaya karar verdim.

Katman katman
soymaya,
Giyindiğim her rolden
sıyrılmaya.
Yanmaya karar verdim.
Ateşle temizlenmeye
niyet ettim.

şir ve eser **sena çevik**

Karanlıklar içinden geldim. Uzun yoldan geldim. Işığı bulana kadar devam ettim.
Elimde paramparça bir yürekle girdim bu yola. Kayboldum. Öyle sandım.
Zannın tuzağına düştüm. Ateşe attım kendimi.
Vazgeçtim. Her şeyi geride bıraktım.
Yol biter gibi oldu. Durdum ama geri dönmedim.
Sürünerek de olsa devam ettim.

Ve sonunda ruhumu buldum.
Öylece uzanmış bakıyordu bana. Karanlığın içinde parıldayan bir cevher, ruhum.
Boşluğun üstüne giyilmiş, tekrar tekrar oynanmış rollerin altında, paçavra gibi atmıştım onu.
Yeniden kendimi seçtim. Yaralarımı iyileştirmeye niyet ettim.
Kabuk tuttum.
Kabuğun düşmesini nazıkçe, sabırla, kaşımadan, aşkla ve hasretle bekliyorum.

Yeniden çıplak kalmak istiyorum. Yaratıldığım gibi.

.

Ruh rolün üstüne giyilmez.

Rollerden soyununca ruha ulaşılır.

Venedik Bienali’nde: Zihin ile Kalbin Arasında

yazı ve fotoğraf **gümrah şengün**

Venedik Bienali’nin açılışının üzerinden aylar hatta mevsimler geçti. 2011 yılından bu yana Swatch partnerliğinde gerçekleşen, sanat dünyasının en önemli etkinliklerinden biri 58. Uluslararası Sanat Sergisi, eminim geçen bunca zaman boyunca binlerce ruha ilham oldu. En çok da bu sayıya... Şifadan çok can sıkıntısının bolca olduğu bir dönemde Swatch’ın özel daveti ile kendimi bir anda yağmurlu bir Venedik sabahında bulunca, daracık sokaklarından kanallarına kadar sanatın akıp gittiği o güzel anların bu tema ile bağı kaçınılmaz bir sondu. 90 yaşındaki İngiliz Sanatçı Joe Tilson’ın yer aldığı Giardini’deki Swatch Pavyonu’nda “THE FLAGS” enstalasyonu ile başlayan Venedik şifası bu sayıya hayat katıyor.

“May You Live in Interesting Times”

Londra’daki Hayward Galerî’nin Direktörü Ralph Rugoff küratörlüğünde gerçekleşen Venedik Bienali’nin bu seneki bildirisini eminim yüzlerce kez duyduunuz: “Tuhaf zamanlarda yaşayasın!” Tarih boyunca sürekli çınlamış, politikacılardan yazarlara birçok insan tarafından sarf edilmiş bu sözler Austen Chamberlain’in 1930’larda yaptığı bir konuşmada kullandığı ve sözde “Çin bedduası” olarak bilinen bir deyişten geliyor. Global olarak kendi gerçekliğimizi bile sorguladığımız bu karmaşık dönemde, gerçekte var olmayan fakat “tuhaf” bir dalga ile tarihe yayılmış bu kelimelerden daha iyi bir başlık olabilir miydi bilmiyorum. 2013 yılında Turner Prize ödülünü almış sanatçı Laure Prouvost’un yer aldığı Fransız Pavyonu’nun önünde geçen iki saat boyunca tam olarak bunları düşünüyordum. Hasta mı olduk, evrim mi geçiriyoruz? Peki biz, global olarak neye dönüşüyoruz? calling neden şifasını arıyor?

Bu sene çoğunluğunu kadın sanatçıların oluşturduğu Venedik Bienali’nin en ilham veren kadınlarından biri Laure Prouvost. “Deep See Blue Surrounding You” projesinin bulunduğu Fransız Pavyonu’na girer girmez farklı jenerasyonlar ve kimliklerden, bir arada yaşama ihtimali olamayacağını düşündüğünüz karakterler ile beraber kendinizi gerçekte düş arasında bir yolculukta buluyorsunuz. Belli ki Prouvost da o hissin peşinde. Aidiyet, ferahlık, özgürlük, denge, farkındalık, umut, birliktelik, hakikat, dinginlik, limitsizlik, sonsuzluk, yenilik, güç, sevgi ya da şifa... Ne dersek diyelim ya da evrenin neresinde olursak olalım, aynısını arıyoruz! “You are the person next to you, you are the walls of this room,” diye fısıldayan sesi duydukça orada yanımda olan, aklımdan geçen herkes ile daha da çok filmin içine doğru kayboluyorum.

Kolektif olarak!

Şifa sayısı boyunca inandığım ve kendimi daha fazla sorgularken bulduğum iki şey var, sanatın iyileştirici gücü ve birlik olmanın yarattığı mucize. İsviçreli Yazar Alain de Botton, “Terapi Olarak Sanat” kitabında sanatın psikolojik zaafılara medar olabileceğinden bahsederken şöyle bir cümle kuruyor: “Ne düşündüğünüzü tam olarak bilemeseniz de anlar gibi olduğunuz anlara götürür sizi.” Bu ruh haliyle bütün dünyayı kucaklayarak İsviçre Pavyonu’nu karanlık bir gece kulübüne dönüştüren Pauline Boudry ve Renate Lorenz’in ruhuma anlattıklarını hatırlamak istiyorum. Hükümetleri tarafından hiçbir şekilde temsil edilmediğini düşünen ikilinin yazdıkları ve pavyonun çıkışında karşınıza çıkan bir mektup ile bitiyor her şey. Boudry ve Lorenz, toplumlar olarak gelecek hakkında bu kadar endişe duyduğumuz şu günlerde, doğru yolun geçmişe doğru uzanarak yaptığımız hataları tekrar gözden geçirebilme ihtimalinden geçtiğini söyleyerek danslarına başlıyorlar. Ve bunu yaparken bazen ileri bazen geri giden post modern bir koreografiyi, çeşitli gerilla taktikler ve kuir yeraltı kültüründen öğeler ile birleştiriyorlar. Filmde yer alan Julie Cunningham, Werner Hirsch, Latifa Laâbisi, Nach ve Marbles Jumbo Radio ile “geriye doğru hareket” temasını bir direnişe dönüştüren bu projeden şifa arayışında öğrenecek çok şeyimiz var. 20 dakika boyunca yanıp sönen ışıklar pavyonun her bir köşesinden üzerinize doğru akarken bu ekibe dahil olmamak için kendinizi zor tutuyorsunuz. Aslında tam olarak yapılması gereken bu olmasına rağmen... Charlotte Laubard küratörlüğündeki İsviçre Pavyonu’nda hissedilenler bu sayıda içimizden geçenler ile çok benzer.

Swatch sanatı seviyor!

Swatch gerçekten sanatı seviyor, destekliyor, yaşıyor. Alain de Botton sanatın izleyicilerini yönlendirerek, cesaretlendirerek, avutarak yardım edebilecek, kendilerini daha iyi hissetmelerini sağlayabilecek bir terapi aracı olduğunu öne sürüyor. Bu sayı en doğru bilgileri araştırıp sunup, şifa dağıtmaya çalışmıyor. Keşfetme yoluna çıkıyor, içinden geldiği gibi farklı hikayelerin ve inançların peşinden gidiyor fakat asla bir yerde durmuyor, yoluna devam ediyor. Venedik Bienali ise nefes aldığı anlardan biri...

“Sanatın gayesini keşfetmek için, zihnimiz ve duygularımızla ne tür şeyleri yapma ihtiyacı hissedip de yapamadığımızı sormamız gerekir. Sanat hangi psikolojik zaafılara medar olur?”

Swatch bu yıl Giardini’de yer alan mekanında 90 yaşındaki İngiliz sanatçı Joe Tilson’ı ağırılıyor. 60 yılı aşkın süredir Venedik’te yaşayan Tilson, Venedik kiliselerinin fasadlarında yer alan mimari detaylardan ilham alarak ürettiği “The Stones of Venice Contarini” eserini Swatch’un Giardini’de yer alan mekanı için FLAGS ismiyle yeniden uyarlıyor.

“Moving Backwards”, İsviçre Pavyonu

NE

HİÇ TANIMADIĞIN BİR YER,
AN, ZAMAN, NEFES
SEN,
BEN, BİZ

TANIMADIKLARIN

O AN SERBESTSİN
İÇİNDEKİ ÇIĞLIĞI
DOKUNMAYA,
AKMAYA GELDİN.

HAREKETE
YAVAŞ YAVAŞ

DÖNÜŞTÜRMEYE,

SESSİZCE VE ANİDEN,

BİRDEN BİREYE
BİRDEN BİRLİĞE BİRDENBİRE.

HİSSEDİYORSUN ?

Her biri vücutlarıyla rahatça iletişim kurabilen performans sanatçıları. Onlara hiçbir şey anlatmadık. Sadece üzerine çalıştığımız tema “şifa”dan bahsettik ve onları bizimle bir gün geçirmeye davet ettik. Ekin, birlikte kurguladığımız hikâyenin yönetimini devraldı, bembeyaz mekânın içinde etraflarını naylonlarla çevirip, onları baş başa bıraktık. O gün üstlerinde taşıdıkları eşyaları, onlara verdiğimiz şeffaf bir kutuya tek tek yerleştirdiler. Fiziksel yüklerinden arındılar. Önce müzikle ısındılar, ardından sessizlik içinde 30 dakika boyunca tamamen özgür kaldılar. İçleri ve dışlarıyla temasa geçtiler, birlikte yaşadılar. Onlara hiçbir şey ezberletilmedi. Poz verdirilmedi, bir şey beklenmedi. Ne ise o oldu. Tüm süreci Zeynep fotoğrafladı ve Fora da videoya aldı. 30 dakika boyunca birlikte özgürce ve sessizce hareket ettiler. Bu hikâye tüm bu sürecin belgesidir.

AŞAĞI YUKARI HERKESİN NERELERDE OLDUĞUNU ANLADIK. BİRBİRİMİZİ BİRAZCIK DUYDUK O DA GÜZEL OLDU.
BENİM ÖNERİM BÖYLE BİR 30 DAKİKA FALAN BOYUNCA SADECE ARALIKSIZ OLARAK HAREKET EDELİM.
O KENDİSİ AKSİN. ZATEN O YOLU BULACAK.
KUTULARIMIZ VAR. KUTULARIMIZIN İÇİNDEKİ ŞEYLER VAR.
BİRBİRİMİZ VARIZ.

H O Ş G E L D İ N İ Z !

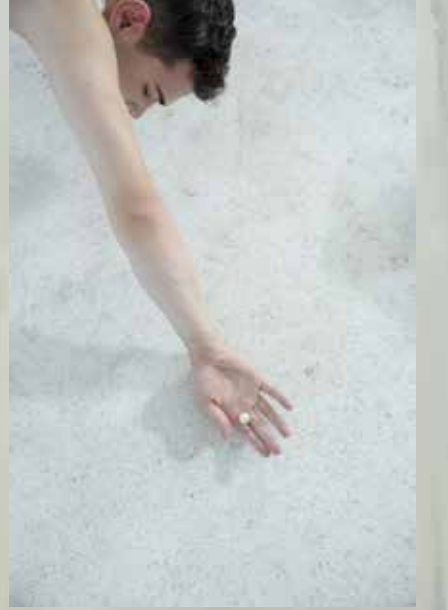
NASIL İLETİŞİM KURMAK İSTİYORSANIZ
ÖYLE İLETİŞİM KURUN.
HİÇBİR ŞEY YAPMAK
ZORUNDA
D E Ğ İ L S İ N İ Z .

HEM ÇOK KENDİ İÇİME KAPANIKTIM HEM DE ASLINDA ŞU AN HAYATTA KI YANSIMAMI BURADA GÖRDÜM. ÇIKMADI.
YANI TAMAMEN ASLINDA ÇOK BENZEDİĞİMİ... YANI ŞEYİ DÜŞÜNDÜM, İÇİMDEN BİR ŞEY ÇIKACAkti
BUNU KÜÇÜK KÜÇÜK YAŞADIM.

İŞTE BEN, BİR ŞİDDET DEĞİL AMA İTME UYGULUYORUM,
O GİDİYOR SONRA BEKLEDİĞİN ZAMAN BAZEN GELİYOR,
ONU ANLAMİYORSUN FALAN. SONRA BAZEN BOĞUYOR FALAN.
O AN BÖYLE GERÇEKTEN KOMİK BİR ŞEKİLDE ÇOK BENZER HİSSETTİM.
SONRA ARAMAYA DEVAM ETTİM.

BAZEN GELMİYOR.

BİR İNCİ BULDUM SONRA.

KUTULARA ÇOK TAKILDIM BEN. ÖNCE KENDİ KUTUMA, SONRA BOŞ KUTULARA... ZATEN YANİ BÖYLE İSTEMEDEN BİR ŞEY İÇİNE GİRİP BÖYLE O SES VE YÜKSÜZ BOŞ KUTU

AH ŞU OLASILIK DA, O DA, BU DA DERKEN
KAYDIKÇA PANİK YAPTIĞIMI VE HANİ KENDİMİN DE GERÇEKTEN BÖYLE OLDUĞUNU
FARK ETTİM.

BIRAKIP ONLARDAN UZAKLAŞASIM GELDİ.

KENDİMİ DAHA İYİ HİSSETTİM ZATEN UZAKLAŞTIKTAN SONRA. SONRA İNSANLARLA İLETİŞİME GEÇTİKTEN SONRA, ONUN BANA BU 30 DAKİKADA ŞİFA VERDİĞİNİ FARK EDİP SONRA

KENDİ KUTUMA BARIŞARAK DÖNDÜM.

HANİ

DAHA
FAZLA
TEMAS
HALİNDE
OLMAK
İSTEDİM
.

GENEL
OLARAK
O ZAMAN
BÖYLE BİR
DEĞİŞİM,
BİR
ŞEYLERİN
ARASINDA
OLMA
YA DA
İŞTE
BAŞLAMAK
ÜZERE
OLAN
BİR
ŞEYLERE
KARŞI
BİR
HEYECAN
DUYMA
YA DA
DUYMA-
MA.

BEN MESELA ÇOK İÇİME KAPALI BİR ŞEY GEÇİRDİM. TEK İLETİŞİM KURDUĞUM KİŞİ SON DAKİKADA SEN OLDUN.
ASLINDA BÖYLE ÇALIŞMALARDA HEP ONU SEVİP ORAYA KAÇAN BİR İNSAN OLUYORUM GENELDE AMA BU SEFER
HİÇ İSTEMEDİM,
HİÇ İÇİMDEN GELMEDİ.

SONRA FARK EDİYORUM Kİ ASLINDA ŞİFA YA DA İYİLEŞMEYİ ARAMIYORUM.

İSTİYORUM AMA ARAMIYORUM.
ŞU AN OLDUĞUM NOKTADA

YÜZÜYORUM

VE ÖYLE ALIŞMIŞIM Kİ ORAYA
HANİ ARTIK

GÜVENLİ ALAN GİBİ GELİYOR

AMA

BENİ BOĞAN BİR ŞEY.

TEŞEKKÜR

EDERİM.

BU ANLARI YARATILIYORUZ, BUNLARI YAPIYORUZ, BUNLARA DAHA SONRA NE OLUYOR?
BUNLAR NE KADAR BİZİMLE KALİYOR YA DA GİDİYOR YA DA
GERÇEKTEN HANİ İÇİMİZ HEP BÖYLE KARIŞIK MI?

BELKİ HANİ BİR CEVAP FALAN YOK ORTADA
AMA TABİİ Kİ DAHA ÇOK SORULAR VAR
VE HANİ BAŞLADIĞIMIZ NOKTADAN GELDİĞİMİZ NOKTAYA
...

...BEN SİZİNLE
KENDİMİ DAHA BÜTÜN HİSSEDİYORUM.

ÇOK KARANLIK OLMAYI MI SEÇİYORUZ FALAN.

BEN GERÇEKTEN UZUN ZAMANDIR ANI YAŞAYAMIYORDUM VE AN ÇOK KIYMETLİ.
ÇOK İHTİYACIM VARMIŞ, ÇOK İYİ GELDİ.

BEN DENİZDEN GELDİM
DAHA YENİ.

O YÜZDEN
BİR DALGALAR ÇIKTI BENDE BÖYLE
İSTEMSİZCE.

BİRDEN BİRE

BÖYLE

BÜYÜMEYE BAŞLADILAR.
SONRA

KUTU GİTTİ.

VE BİR DAHA
HİÇ
MERAK ETMEDİM
YANİ KUTUYU ASLINDA.

İLETİŞİM
KURMAKTAN
KAÇTIM.
ÖZELLİKLE
KAÇTIĞIMI FARK
ETTİM DAHA
DOĞRUSU.
ÇÜNKÜ BU
ARALAR
KİMSENİN
SEVGİLİSİ
OLMAK
İSTEMİYORUM.
KEDİMİN SAHİBİ
OLMAK
İSTEMİYORUM,
EVİMİN SAHİBİ
OLMAK
İSTEMİYORUM.

İNSAN ŞEYİ DÜŞÜNÜYOR,

HANİ HEPİMİZ ZATEN HASTALIKLIYIZ
VE HEPİMİZ İYİYİZ AYNI ZAMANDA.

VEYA İŞTE KARANLIKLAR AYDINLIK GİBİ...

YANİ HANİ İÇİMİZDEKİ NEGATİF VE POZİTİF GİBİ...

AÇIK ÇAĞRI
BİRBİRLERİNİ TANIMAYAN İNSANLARIN BİR ARAYA GELİP BİRLİKTE ÖZGÜRLEŞEBİLECEĞİNİ
GÖSTERMEK İÇİN BİR ARAYA GELDİK. ÇOĞALMAK VE BÜYÜMEK, DAHA ÇOK İNSANA DOKUNMAK
VE DAHA FAZLA İNSANI BİR ARAYA GETİRMİYİ HEDEFLEDİK.
BU SATIRLARI OKUYAN SEN, BİZE KATILMAKTAN ÇEKİNME.
ÇÜNKÜ BUNUN DEVAMI GELECEK.

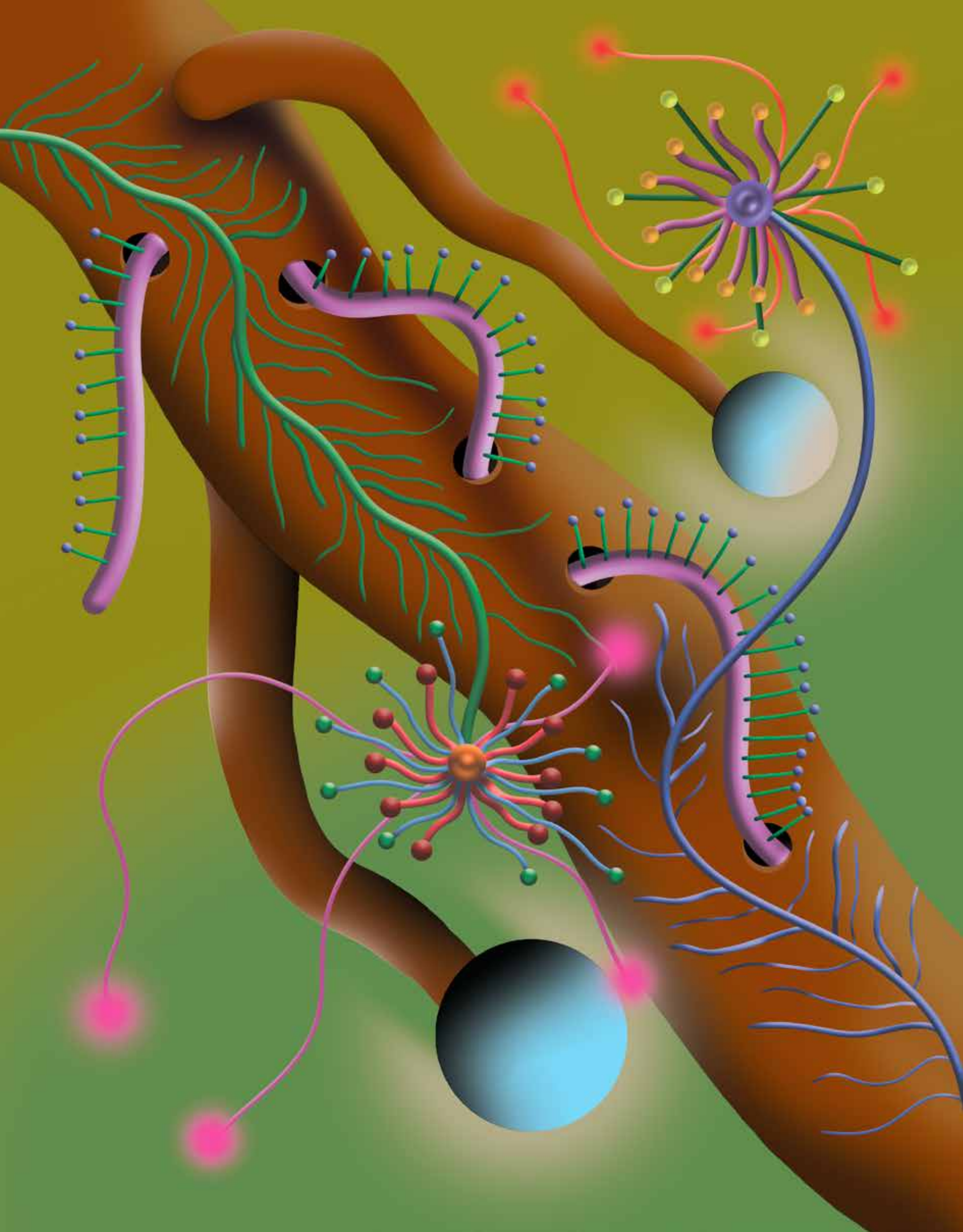
BU İYİLEŞTİREN PERFORMATİF DENEYİM BEKLENMEDİK MEKANLAR FARKLI KİŞİLER İLE
calling ve EKİN BERNAY TARAFINDAN TEKRAR TEKRAR GERÇEKLEŞTİRİLECEKTİR.

GÜMRAH ŞENGÜN, KREATİF KONSEPT
SEDA TÜREN, KREATİF KONSEPT
EKİN BERNAY (PERFORMİSTANBUL), KREATİF PERFORMANS YÖNETİMİ
ZEYNEP ÖZKANCA, FOTOĞRAF
FORA NORMAN, VIDEO
ŞEYDA SÖZÜER, STYLING
MEHMET MENTEŞ, SAÇ
ESRA ARSLAN, MAKYAJ
İLAYDA EVGİN, KATILIMCI
EKİN TUNÇELİ, KATILIMCI
GÜLNARA GOLOVINA, KATILIMCI
İSMET KÖROĞLU, KATILIMCI
ASLI MELİSA UZUN, KATILIMCI
KORHAN BAŞARAN, KATILIMCI
BUĞRA BÜYÜKŞİMŞEK, KATILIMCI
EKİN ANÇEL, KATILIMCI
EZGİ ULUBAYRAK, KATILIMCI
MELDA TUZLUCA, KATILIMCI
BEGÜM CANBULATOĞLU, KATILIMCI
.
MEKAN, TUHAFIER

ÖNÜMÜZDEKİ AYLARDA FARKLI MEKANLARDA YENİ KATILIMCILARLA GERÇEKLEŞECEKTİR.
BİR SONRAKİ DENEYİME KATILMAK İÇİN AŞAĞIDAKİ SORUYA* VERECEĞİN CEVABI, EL YAZINLA BİR
KAĞIDA YAZARAK, FOTOĞRAFINI ÇEKİP, AD SOYAD VE TELEFON NUMARAN İLE BİRLİKTE
nehissediyorum@callingmag.com ADRESİNE GÖNDEREBİLİRSİN.

HER SEANS, GERÇEK ETKİSİNİN HİSSEDİLEBİLMESİ AÇISINDAN SINIRLI KONTENJANLA
GERÇEKLEŞECEKTİR. ÖZEL BİR FİZİKSEL YETENEK, YETERLİLİK GEREKMEMEKTEDİR. KALBİMİZ VE
KAPIMIZ HERKESE AÇIKTIR. YER VE SAAT BİLGİSİ MAIL ÜZERİNDEN ÖZEL OLARAK İLETİLECEKTİR.

N E H İ S S E D İ Y O R S U N ? *

RUHUN TEKNOLOJİSİ

yazı **umut fırat eroğlu** illüstrasyon **théophile bartz**

“Matematik, Tanrı’nın evreni yazdığı dildir.”

Galileo Galilei

Dünya gezegenindeki en ileri teknolojiler bilgiyi işlemek üzerine kurulu. Akıllı telefonlar, kameralar, uydular ve internet hemen akla gelenler. Kuantum bilgisayarlar, CERN, yapay zeka ve uzay yolculukları ise teknolojimizin üst sınırları. Boyutlar arası ilerleme, ısınlama, zamanda yolculuk gibi sınırlarımızı aşan teknolojileri de matematiksel olarak formüle edebiliyoruz. Pekala bizim henüz erişemediğimiz, yalnızca varlığını keşfedebildiğimiz teknolojileri kim tasarlayıp kullanıyor?

Kainatta nokta kadar yer kaplayan Dünya’mız, kusursuz ahenk içinde işleyen doğasıyla canlı bir sistem. Bu sistemdeki yaşamı çekip çeviren mekânizmaya Charles Darwin “evrim” adını verdi.

Evrin, rastgele genetik mutasyonların doğal seçim ile sıralanmasıdır. Mutasyona uğrayan genler arasında “yeni yaşam koşullarına en uygun olanlar” öne geçer. Buna doğal seçim denir. Yaşam koşulları, iklim değişimlerinden türün kendi çeşitliliğine kadar sayısız değişkeni içerir. Şayet doğal seçim tüm yaşam koşullarını hesap ederek hayatta kalmaya en uygun genleri ayırabiliyorsa, “big data” tabir edebileceğimiz bu sonsuz katmanlı bilgiyi işleyebiliyor demektir. Bilim, doğal seçilimi gerçekleştiren gizemli bir “gücün” var olduğunu kabul eder ve bu gücü evrimin kendisi olarak açıklar. Evrimin somut göstergesi olan DNA, hücrelerin işlevini, formunu ve diğer tüm özelliklerini taşıyan, protein bazlı moleküler bilgi kodudur. Tesadüfi olamayacak kadar düzenli ve sofistike bir tasarıma sahip olan DNA’yı Bill Gates “Bir bilgisayar programı gibi, ancak bizim ilelebet tasarlayabileceğimizden çok, çok ileri derece gelişmiş bir program” olarak nitelendiriyor. Ortada bir yazılım programı varsa, onu kodlayan bir yazılımcı olması gerektiğini biliyoruz.

Öyleyse ilk kodu yazan kimdi?

Evrende her şeyi sayısal olarak ifade etmek mümkün. Rakamların arasındaki mistik örüntüleri keşfeden, numerolojinin atası Pisagor ve öğrencileri için gördükleri şeyler mucize niteliğindedir. Gerçek mucizelerin çok daha aşağılarda, atom altı düzeyde gerçekleştiği bu yüzyılın başlarında keşfedildi: Kuantum. Bir kafede Calling okurken, yanınızdaki arkadaşınız birden yok olup

kafenin diğer ucunda belirse, kafayı sıyırdığınızı ya da bir mucize gördüğünüzü düşünürdünüz değil mi? Bu mucize, kuantum düzeyinde her an gerçekleşiyor. Atomların yörüngesinde dönerken resmedilen elektronlar, aslında kuantum sıçramalarıyla bir yok olup bir başka yerde ortaya çıkıyorlar. Pekala elektronlar bu arada nereye gidiyor, farklı bir boyuta mı? Henüz kimse bilmiyor. Bir başka mucize olan “quantum entanglement” ışık parçacığı olan fotonun ikiye bölünmesiyle gözleniyor. Uzak noktalara taşınan iki eş parçacıktan birine yapılan her müdahale diğerinde de gözlemleniyor. Biri döndürülürse, diğeri de kendiliğinden dönüyor. Bu parçacıkların evrenin iki ucunda bulunsalar bile bir olmayı sürdürecekleri anlaşıyor. Ne diyordu kutsal metin? “O bir’dir ve her yerdedir”. Tanrının bunu nasıl yaptığını bilmesek de kullandığı teknolojiyi gözlemleyebiliyoruz. Kainatın her zerresinde görülen gizemli gücün sırrını anlamak için derinlemesine bakabileceğimiz bir yer daha var; kendi içimiz. “Bir ben var benden içerü” diyen Yunus Emre, ayrıksı bir bilincin benliğindeki tesirini hissetmişti. Yeni çağ felsefesinin kurucusu ve matematikçi René Descartes, kuramının temelini oluşturacak, sarsılmaz bir gerçeklik arayışındaydı. Her şeyin gerçekliğinden şüphelenirken, sonunda asla şüphelenemeyeceği tek şeyi keşfetti: şüpheleniyor olduğu. Şüphelenmek, düşünmekti. Descartes, “Düşünüyorum öyleyse varım” diyerek varoluşun özünü tanımladı. Onun sayesinde biliyoruz ki evrende varoluşun en saf hali bilinç halidir. Pekala bilinç, madde alemi ile nasıl etkileşiyor? Fiziki ortamda yayılan ışık dalgaları, ses frekansları, basınç, koku ve tat molekülleri, duyu organlarımızın reseptörleri tarafından algılanıp elektrokimyasal sinyallere dönüştürülüyor. Hepsi sinir sistemi kablolarıyla beyne iletiliyor. Yaşadığımız gerçekliği bilgi taşıyan bu elektrik sinyalleri tanımlıyor. Sanal gerçeklik, benzer şekilde duyularımızı manipüle ederek bizlere dijital bir dünyada yaşama deneyimi sunuyor. Onun da ötesinde rüyalarımız, gerçekliğin daima fiziki bir ortam gerektirmediğini kanıtlıyor. Evrendeki titreşimleri algılamak için bedenimiz yalnızca bir araç. Beyin organımız, bilinç ve dünya realitesi arasında arayüz işlevi görüyor. Çok boyutlu bir kuantum işlemci olan beyni organik maddesinden ayırsaydık, havada duran bir elektrik bulutumuz olurdu. İşte bu elektrik bulutu, bilincimizin fiziki dünya ile etkileşimini sağlayan varlıktır. Modern spiritüalizmde bilinç, ruha atfedilir. Ruhun madde boyutundaki yansıması olan “varlık” kavramı İlahi Nizam ve Kainat adlı değerli eserde “şuurlu madde” olarak tanımlanıyor: “Varlık şuurlu maddedir”. Madde denildiğinde katı maddenin anlaşılmaması, bunun bir enerjiler ve tesirler karmaşığı olduğu ifade ediliyor. Bir başka deyişle varlık, bilinçli enerjidir. Biz insanlar ve gezegenimizde yaşayan bakterilerden balinalara kadar tüm canlılar ve bitkiler, bedenlerini fiziki dünyayı deneyimlemek için kullanan, farklı düzeyde bilinçli enerji varlıklarıdır.

Yaşadığımız her olay, en sıradanından en sarsıntılı olana kadar her deneyim, bizi gerçeği idrak etmeye yaklaştırır. Deneyimlerin ardından yaşadığımız aydınlanmalar, vicdani doğrulukları oranında bilinç seviyemizi yükseltir. Vicdan geliştikçe, ego merkezli “ben” düşüncesinden sevgi odaklı “biz” düşüncesine ilerleriz. Kendinden çok başkalarını kucaklayan “biz” düşüncesi, düşük titreşimlerden yüksek titreşimlere tekâmül eden insan varlıklarını, ortak bir bilincin paylaşıldığı evrenin üst katmanlarına hazırlar.

11:11’i görüyor musun?

Evrende var olan her şey sayısal olarak ifade edilebiliyor. Biz de bu sayede dijital ortamda gerçekçi dünyalar yaratabiliyoruz. Sayıların gizemli bir düzeni olduğunu keşfeden Pisagor ve öğrencileri, bugün mistik olaylarla ilişkilendirilen numeroloji ilminin ataları sayılır. Rakamların titreşimleri olduğunu kabul eden numerolojistlere göre kimi sayısal düzenler, evrende belirli amaca sahip titreşimlerle uyumlanma imkânı sunar. Örneğin dualite titreşiminin 2 ile rezone olması. Bu sayıların aktif olduğu anlarda yapılan enerji çalışmaları kuvvetlenir, insanların doğum tarihleri üzerinden yaşam amaçları, kader örüntüleri hatta geleceklerine dair tahminler yapılabilir.

Synchrodestiny:

Tesadüf mü, alamet mi?

İleride kariyerinizin yönünü etkileyecek bir konu ilginizi çekmeye başlıyor ve sürekli bu konuyla ilgili bilgiler karşınıza geliyor. Kitapçada birisi o kitabı yanınıza bırakıyor, arkadaşınız laf arasında izlediği bir videodan bahsediyor, annenizin çocukluk arkadaşı konunun tam da uzmanı çıkıyor! Hepsi bir tesadüf mü yoksa gizli bir güç hayrınıza bu olayın gerçekleşmesine yardım mı ediyor? Deepak Chopra’nın synchrodestiny olarak dünyaya tanıttığı bu durum, şamanist ve pagan kültürdeki “alamet” kültü ile benzer. Aslında olan biten, siz hayat amacınızla ve hayrınıza olan titreşimlerle rezone oldukça, benzer titreşimler yayan her şeyin manyetik alanınıza yaklaşmaya başlamasıdır. Bunlar arasındaki bağlantıyı farketmek, size hangi yolun doğru olduğunu gösterir; işte buna da “hayra alamet” deriz.

KENDİNİ BULMANIN #biryolunubul

YENİ FORD RANGER

- 2.0L 213 PS 500 Nm Yenilenen Güçlü Motor
 - 10 İleri Otomatik Şanzıman
 - Gelişmiş Otomatik Park Sistemi
 - HID Bi-Xenon & LED Sis Farıları
 - Easylift Arka Bagaj Kapağı
- ve çok daha fazlasıyla Yeni Ford Ranger, şimdi Türkiye’de. Detaylı bilgi: ford.com.tr

Go Further

İlanda kullanılan araç görseli ile pazara sunulan araç arasında donanımsal ve görsel açıdan farklılıklar olabilir.

YOK OLMAMAK İÇİN YARATMAK

Şifalanmanın endişeyle ve sıkıntıyla yakından ilgisi var:
Yazmanın da öyle.

Özellikle de Pessoa'da. Modern edebiyatın en önemli isimlerinden biri olarak kabul edilen Portekizli yazarın yazma pratiğini başkasınıninkine benzetmek kolay değil. Farklı hayat öyküleri, fikirleri, felsefeleri, dış görünüşleri ve hatta farklı imzaları olan yaklaşık seksen ayrı karaktere bürünür Pessoa ömrü boyunca.

yazı **elif bereketli** resim **ali düzenli**

“Ölmüş çocuğunu beşikte sallayan deli bir anne gibi yazıyorum.”

Adına, takma isim ya da mahlas denmesine de ısrarla karşı çıkar; bunlar farklı karakterlerdir. (Pessoa bunlara “heteronim” diyerek bu kavramı edebi literatüre sokmuştur) İlk karakterini, 1894 yılında, altı yaşındayken yaratır. Adı Chevalier de Pas'tır. Sonra doktor Pancrácio, David Merrick, Charles Robert Anon... ve liste uzayıp gidiyor. Şiirden öyküye, romandan novellaya, eleştiriye, çeviriye kadar hemen her dalda yapıt verir yazar. Ama Pessoa olarak hemen hiçbir şey yazmamıştır. Bu yapıtların her birini başka bir karaktere bürünerek yazar. Başyapıtı olarak görülen Huzursuzluğun Kitabı'nın yazarı Bernardo Soares belki de en ünlüsüdür bu karakterlerin. Yirminci yüzyılın ilk dönemlerinin Lizbon'unu tüm detaylarıyla anlatır Soares bu kitapta; sokaklar, trafik, insanlar, ağaçlar... Ve elbette bazen şehrin kafelerinde görünebilecek Fernando Pessoa: “Epeyce uzun boylu ve zayıf, muhtemelen 30 yaşlarındaydı. Otururken kocaman bir kamburu çıkıyordu, ayaklayken kısmen daha iyi görünüyordu ve tamamen umursamaz olmayan bir umursamazlıkla giyinmişti. Solgun ve sıkıcı suratında, pek de merak uyandırmayan, acılı bir ifade vardı. Bu ifadenin nasıl bir acıdan doğduğunu anlamak güçtü. Bir sürü olasılığı çağırıştırıyordu: yaşam zorluğu, endişe ve zaten çok acı çekmiş olmanın getirdiği kayıtsızlık halinden doğan acı.”

Pessoa, Soares'in de (yoksa Pessoa mı demeliyim) anlattığı gibi bir sıkıntı taşır hep heybesinde. Hep huzursuzluk, sıkıntı ve melankoli içindedir. Bunu “saudade” (Portekiz'e özgü bir melankoli hali. Aynı anda hem mutlu hem mutsuz olmak gibi paradoksal bir duyguyu ifade eder) olarak görmek mümkün de değil üstelik. Daha derin, daha karanlıktır Pessoa'nın meselesi. Parmağıyla tam bir tehlikeye işaret edemese de yaşam onun için daimî, dehşetli bir kaygıyı temsil eder. Asla bir kimliğe, benliğe ve mekâna yerleşemez. “Gerçeklere dayanmayan otobiyografi”si olarak tanımladığı Huzursuzluğun Kitabı'nın sayfalarını çevirdikçe, bahsettiğim endişe ve huzursuzluk gittikçe belirginleşir. Sık sık dile getirir; var olmak neredeyse canını yakıyordur yazarın. Yok olmaya doğru atılacak her türlü eylem de öyle.

“Kimsenin gelmediği bir yerden kimsenin gitmediği bir yere götürecek bir yol için neler verirdim.”

Normal bir kimliğin içine yerleşip demir atamaması onu yorar, yazar Bernard Chouvier'in de dediği gibi, bir an önce başkasına geçiş yapabilmek üzere hali hazırdaki kimliğinin “değillenmesini” arzu eder. Dünyanın “istila” anlamına gelen varlığından korunabilmek için kendini yazıyla çevreleme ihtiyacı duyar. Etrafını saran hayaletler ordusu onun deliliğe karşı bulduğu doğal bir ilaçtır.Yazmak onun şifasıdır.

Pessoa, o çocuk olmamak için belki de, o anne olur yazarken. Kendini intihara götürecek umutsuzlukla baş etmeye çalışır. Onu hiçliğe çeken ölümcül güçleri anlamak için kelimelerin gücüne başvurur. Kelimeler gerçeği yeniden tanımlar; böylece gerçeğin zehrini almayı sağlar. “Sırf iyi betimlendiği için var olan şeylerin gücüne” inanıyordur çünkü Pessoa. Eleştirmen Chouvier az önce de sözünü ettiğim makalede bu süreci şöyle özetliyor: Akşama doğru depresif bir ruh haline bürünüyorum / Sokaktan geçerken günün son ışıklarının çevremdeki yansımalarını görüyorum / Beni çevreleyen şeylerle ilgili yaptığım bu ince gözlem, bende ölçüsüz bir nostaljik keyif uyandırıyor / Dış duyularımın, benliğimin en derinlerinde hissettiğim şeyle enfes bir bağlantısı olduğunu hissediyorum / O zaman var olmanın tarifsiz ve hercai mutluluğunu yaşıyorum, tam da tüm benliğimin burada olduğu saniyelerde, tüm benliğim kendisini çevreleyen dünya üzerindeki tüm mevcudiyeti içerisinde tüketiyor / O denli uçucu ama bir o kadar da güçlü bu izlenimlerle dolu bir halde, doğru kelimeleri, uygun söz dizimini ve şiirsel benliğimden ilham alan, ona has ritmi arayarak o izlenimleri geceleri odamda yazıya döküyorum. O yüceltilmiş şenliğin en son ve en üstün etabı bu, bana ait olan ve çağdaşlarım tarafından anlaşılamamayı kabullenmemi sağlayan bir şenlik, çünkü, biliyorum, hissediyorum, şiirsel coşkunun dile gelmezliğine karşı upkı benim gibi özel bir hassasiyeti olan her müstakbel yalnız okur tarafından anlaşılırım.

Freud'un çağrışmsal sürecidir bu rutinde yaşanan. Düşünceyi serbest akışına bırakmak ve akla gelenleri olduğu gibi kontrolsüz ve sansürsüz söylemek. Ve sonra bu duygulanım ve imge selinde eriyip yok olan benliğini, kelimelerle tekrar yaratmak. Dünyadan yara almış benliğini kelimelerle yeniden inşa etmek. İşte bu onun için hayatı bir meseledir. Pessoa, kendini sürekli şekillendirme çalışması olmasa yaşamayı kabullenemeyeceğini ve kendini yok etmeye doğru gideceğini söyler. Onun ilkesi, yok olmamak için yaratmaktır. Pessoa'nın yazdığı hemen her şey ölümünden sonra yayımlandı. Yazmaya olağanüstü bir tutkuyla bağlıydı, fakat bunu ömrü boyunca saklı tutmuştu. Geride, bir ahşap sandıkta yaklaşık 26 bin sayfa el yazması bıraktı. Dünyayı, dünyeviliği reddederek kucaklamıştı, diyebilir miyiz? “Hayattan tek istediğim, benden hiçbir şey istememesi,” diye yazmıştı. Belki edebiyattan istediği de buydu. Bu yüzden Huzursuzluğun Kitabı hiçbir zaman tamamlanamamıştı. Yazmayı bir apolet gibi taşımak istemedi omzunda; ya da cebinde banknotlara dönüştürmeyi hayal etmedi. Yazmayı bir ilaç gibi, bir dua gibi görmeyi seçti.Yaşama tutunmak için.

Şifalanmak için.

Roche

Denizler Yaşam Dolsun

Gelecek nesillere tüm saklı zenginlikleri ve değerleriyle korunabilmiş bir Marmara Denizi bırakabilmek için, tehdit oluşturan hayalet ağları temizlemeyi ve bu ekosistemin en önemli halkalarından biri olan deniz mercanlarını yeni yaşam alanlarına taşımaya ve korumayı görev edindik.

Daha yaşanabilir bir dünya için #DenizlerYaşamDolsun

Roche Türkiye

www.roche.com.tr

Denizler Yaşam Dolsun

Mercanları; “denizlerin yağmur ormanları” olarak tanıyoruz. Kirlilik, illegal avlanma ve hayalet ağlar gibi olumsuz unsurlar sebebiyle içinde bulunduğumuz yüzyılda dünyadan tamamen yok olma tehlikesiyle karşı karşıyalar. Mercanların korunması; sağlıklı bir deniz ekosistemiyle doğrudan bağlantılı ve dünyadaki yaşamın buna bağlı olduğunu söylemek de mümkün.

Sürdürülebilir bir çevre ve doğada açtığımız yaraları bir nebze olsun telafi edebilmek adına Roche'un Adalar Denizle Yaşam ve Spor Kulübü Derneği'ne (ADYSK) verdiği koşulsuz destek ile “Denizler Yaşam Dolsun” projesini birlikte keşfediyoruz. “Denizler Yaşam Dolsun” projesi Marmara Denizi'ndeki yaşam çeşitliliğinin sürdürülebilirliği için, deniz habitatını tehdit eden “hayalet ağların” temizliğini ve deniz ekosistemin kalbi sayılabilecek deniz mercanlarına yeni yaşam alanları açmayı ve onları korumayı hedefliyor. Bilindiği üzere Roche 1896 yılındaki kuruluşundan bu yana içinde bulunduğu toplumlarla dayanışma içinde hareket ederek faaliyetlerine de bu olguyu entegre ediyor. Küresel sürdürülebilirliğin kültürel yansımalarını ise Roche'un küresel sürdürülebilirlik konusundaki içten ve etik yaklaşımında görebiliyoruz. Roche ile birlikte çıktığımız bu keşifte “Denizler Yaşam Dolsun” projesi ile aslında sürdürülebilir bir ekosistem için mercanların ihtiva ettiği önemin farkına varıyoruz.

Geçtiğimiz günlerde Amazon Ormanları'ndaki yangınları hepimiz keder ve endişeyle takip ettik. Öğreniyoruz ki deniz mercanları da “denizlerin yağmur ormanları”. Roche bu bağlamda toplumsal değer yaratmaya yönelik çalışmalarında da karşılanmamış ihtiyaçların olduğu alanlara yöneliyor. Bu nedenle Marmara Denizi'ndeki mercanların yeni yaşam alanlarına taşınarak ekolojik dengenin sağlanması, su altı canlıları için ciddi bir tehdit oluşturan hayalet ağların çıkarılması ve bu konuda ortak bir bilinç oluşturulmasının önemini vurguluyor. Okyanustaki tüm canlı türlerinin neredeyse %25'inin yiyecek ve barınma ihtiyacını resifler sayesinde giderdiği göz önünde bulundurulduğunda, mercan resiflerinin cömert bir yaşam kaynağı olduğunu inkâr edemeyiz. Mercan resiflerinin dünya ekonomisine katkısı, gıda sağlama, kıyı şeridinin korunması ve turizme dayalı istihdam gibi konuları dahil ettiğimizde her yıl 172 milyar ABD doları olarak tahmin ediliyor. Ancak son küresel ölçümleme, dünya mercan resiflerinin % 19'unun öldüğünü gösteriyor. Bu bağlamda en büyük tehditler arasında deniz yüzey sıcaklıklarının artması, aşırı avlanma, kirlilik ve istilacı türler sayılıyor. Daha geniş bir perspektiften bakacak olursak; mercan resiflerinin tehlike altında olması 500 milyon kişinin etkilenmesi demek.

Ancak “hayalet ağlar” olarak bildiğimiz, Adalar çevresinde avlanma amaçlı kullanılan alttan büzmelili binlerce metre karelik ağ türleri deniz dibindeki kayalıklara takılarak veya koparak deniz dibindeki balıkları, birçok uluslararası sözleşmede koruma altında olan yumuşak mercan türlerini ve diğer deniz canlılarının da yaşam alanlarını tahrip ediyor. Mercanların bulunduğu bölgeler dolayısıyla terk edilmiş, yaşamın devam etmediği hayalet kasabalara dönüşüyor. Roche ve ADYSK'nın birlikte yürüttüğü proje dahilinde, mercanların insan yaşamının olmadığı bölgelere nakledilmesi, hayalet ağların çıkarılması ve eğitim ve farkındalık faaliyetleri yürütülmesi konularında iş birliği içerisinde çalışacak. Ayrıca ADYSK'nın sağlayacağı eğitimlerle beraber Roche çalışanları da gönüllülük esasıyla projenin en önemli destekçilerinden birisi olacak. Çalışanların, kıyı ve deniz temizliğinde aktif rol almasının yanı sıra Roche Çevre Kulübü ile düzenlenecek eğitimler, hayata geçirilecek farkındalık çalışmaları ve eğitimleri tamamlayan çalışanların dalışlara katılımıyla proje azami düzeyde desteklenecek.

yazı **furkan temir** 3D çalışma **kaan ülgener**

Gerçek fotoğrafı etkiledi, fotoğraf render'ı, şimdi render fotoğrafın estetiğini etkiliyor, yeni yarattığımız bu dijital dünyanın da gerçeği etkileyip değiştirmesi çok yakın... Sanırım insanın en etkilendiğim özelliği alet yapabilmesi. Bazen evimde bir şeyler kırılıp döküldüğünde kendi kendime tamir etmek, bir mekânizma yaratabilmek ve sorunu çözmek arkaik bir haz veriyor. Hatta bazı yönleriyle alet yapabilmenin sanatla çok benzediğini düşünüyorum. Kafanızın içinde bir şeyler oluyor, kendiniz bile farkında değilkken birden bir ışımayla oradan çıkıveriyor.

HM_V! 5.2_19ft_ist.key

İnsan, evrimi boyunca hayatta kalma becerilerini geliştirerek, hem fiziksel özelliklerini hem de çevre şartlarını optimize etti. Bu optimizasyon sürerken pek konuşmadığımız hatta evrimin bir parçası olarak bile saymadığımız şeyler var; aletler. Nedense bu üretimi hem sanatta hem de alet yapımında, içimizden çıkan ve giden bir şey olarak gördüğümüzü düşünüyorum. Halbuki bir şey üretildiğinde iki taraflı olarak birbirinden etkilenmeye devam ediyor. Hem biz üründen hem de ürün bizden etkileniyor. Ayrıca hayatta kalma becerilerimizi üretimimize de geçiriyoruz, ürün hayatımızın içine öyle bir sızıyor ki biz farkında olmadan bizi ele geçiriyor, kendini sürekli “update” ediyor. Aletler hayatımızda bu kadar önemliken ve bizimle birlikte evrim geçiriyorlarken neden evrim ağacında onlara yer vermiyoruz bilemiyorum.

Peki evrimin bir sonraki adım ne ? Galiba benim şifayı bulduğum yer işte orası. Sadece evrimin bir sonraki adımına merak değil yeniye ve geleceğe karşı olan önü alınamaz bir çekim gücü hissediyorum. Sanki şifa; geceleri uyumadan önce hayal ettiğin dünya, seni huzura götüren hayalin. Benim hayalimde ise doğadan çok uzakta artık toprağa dokunmadığımız vücutlarımızı makinalarla birleştirdiğimiz, hatta makina çocuklarımızın büyüdüğünü izleyerek huzur içinde evrimdeki yerimizi onlara teslim ederek yok olduğumuz anı görebilmek var. Organik bedenlerimizden uzaklaşıp verimli karbon kaplamalarla kuşanmış yeni vücutlarımızın olduğu gün, belki daha iyi bir hava solumak için solunum sistemimiz yerine geçecek aletler de yaparız. Anlattığım şeylere çok uzak olduğumuzu sanmıyorum. Hatta biraz da kendi hayatlarımıza dışardan bakarsak, çoktan bir ara form olarak cyborg - makina/insan - makinsanlara dönüştüğümüzü düşünüyorum. Akıllı telefonum onunla tanıştığmdan beri her sabah kalktığımda ilk gördüğüm şey, gün boyu benimle dokunma mesafesinde. İlk bilgisayarımı aldığım günden beri her gün onunlayım. Cyborg olmam için illa telefonumun derimin altında olmasına ihtiyacım mı var ? Kendi isteğimle tüm gün elimde tutuyorsam ve ayrılmak istemiyorsam bu beni makina insan yapmaz mı? Peki ya kalp rahatsızlıklarımı gideren, beni hayatta tutan tıbbi implantlar? Her gün taktığımız kontak lensler? Dünyanın pek çok yerinde yeraltı atölyelerde insanlar kendi üzerlerinde yasadışı implantlar denemeye başladılar bile. Aralarında en ilgimi çeken deney ise; “north sense”. Bu deneyde dünyanın farklı yerlerindeki katılımcıların göğüs kafeslerine bir implant yerleştiriliyor ve bu ufak cihaz vücutları her kuzeye döndüğünde bir titreşim yayıyor. İki senenin sonunda gönüllülerin cihazlarını çıkarıp hayatlarında daha önce gitmedikleri ülkelere götürüldüklerinde, çok büyük oranda kuzeyi herhangi bir iz kullanmadan

bulabildikleri gözleniyor. Yani katılımcıların vücudunda neredeyse bir pusula hissi geliyor. Bu deneyin benim için önemi şu; makinalar bizi değiştiriyor, bu kesin. Görüyoruz ki sahip olmadığımız bir gücü ya da hissi bize öğretebilme yetileri de var. Fakat günün sonunda onları biz yaratıyoruz ve bizim başlattığımız dünyanın sınırları, düşünce sistemimiz, etik ve ön yargılarımız içinde varoluyorlar “şimdilik”. Burada şöyle bir paradoks gözlemlemek mümkün; eğer bize benzer bir bilinç yaratmak istiyorsak, ona bilmediğimiz bir bilgiyi veremeyiz; bu bilincin başlangıç noktasını oluşturan temel insan ırkı olmalı fakat bizim insan olarak bildiğimiz, farkında bile olmadan öğrendiğimiz, tüm güdülerimiz, isteklerimiz, bu kocaman bilgi yığınının hepsini bir makinaya verdiğimizde muhtemelen aynı bizim yaptığımız gibi tek amacı hayatta kalmak, neslini devam ettirmek ve çoğalmak olan bir yapıya dönüşecek. Ve benim inancım o ki hepimizi yok edecekler. Galiba içten içe bunu biliyoruz ama engel olmak istemiyoruz. Şimdilik engel olsak bile evrimin döngüsü içinde insan kendisinin daha iyi bir versiyonunu üretip yok olmaya mahkum olacak bugün yada yarın. Acaba Homo Sapiens atalarımız da yerlerini yüzbinlerce yıl içinde Neandertal'lere bırakırken bunun bilincindeler miydi ? Bugün bunları biz düşünebiliyoruz. Ateşi keşfederken aynı anda dünyayı ne kadar değiştireceğini konuşmak gibi bugünkü düşünme hızımız. Çağımızın hızının bize getirdiği bilinçlilik halinden büyük haz alıyorum. Arabayla uçuruma yuvarlanmadan önceki bir saniye içinde hızlıca her şeyin farkında olup her şeyi analiz edip uçurumdan düşmeyi beklediğimiz bir anda yaşıyoruz.

Tüm bu yarattığımız teknolojinin ise bağımlısıyız. Hem daha fazla üretmeye hem de daha fazla kullanmaya. Ve bu teknoloji bizim gibi gelişmeye devam ediyor, vücudumuza, hayatlarımıza daha da entegre oluyor. Daha da garibi; hakikati değiştiriyor. Sakın bunu kötü anlamda söylediğimi düşünmeyin bence bu harika bir şey, insan ırkının gelişiminin ta kendisi de işte bu. En iyi insana ulaşmak için kolektif olarak kendimizi upgrade ediyoruz. Evet korkuyoruz, üretimimizin bizi ele geçirmesinden de korkuyoruz. Babalar ve Oğullar arasındaki ilişkiye benziyor birazcık. Kendinden bir şeyi karşında “ayakta dikilirken” görmek, senden bir gün nefret edeceğini, günün sonundaysa sana dönüşeceğini bilmek ama yine de neslinin devamı için onu üretmekten kendi alıkoyamamak, iç güdülerine yenik düşmek... Ben yapay zekâya, bize benzer bir bilinç üretmeye böyle bakıyorum. Evrimin bu aşamasında geldiğimiz yer ve kaçınılmaz sonumuz bu.

TOPRAĞIN ÇAĞRISI

yazı **ıraz mursaloloğlu** illüstrasyon **bilge emir**

Gözlerinizi
kapatın.
Derin bir
nefes alın
burnunuzdan,
önce karnınıza,
oradan
göğsünüze;
her yerinizi
doldursun,
istediğinde
çıkmaya
başlasın,
nefes verin.
Devam
edin derin
nefeslerinize.
Nefesinizi
izleyin.
Omurganız dik,
omuzlarınız
kulaklarınızdan
uzak ve açık,
boynunuz açık
ve rahat,
kafanız
boynunuzun
üzerinde,
ortada, çok
hafifçe öne eğik,
kendini taşıyor
ya da havada
asılı gibi, hafif.
Derin bir nefes
daha alın.
Olduğunuz
yere gelin.
Şimdi buradan
gerçekliğimize,
günümüz
gerçekliğine
bakalım.

Bizler, insanları, toprağı, canlıları ve sistemleriyle tek bir organizmayız; solucanın, böceğin, bilmediğimiz türlü türlü canlının sürüp, havalandırıp, türlü türlü sürece sebep olup uygun hale getirdiğı toprakta yetişen bitkilerle beslenebiliyor, fiziksel, ruhsal olarak şifalanabiliyor; üretip atmosfere saldıkları oksijeni soluyor; kuşundan yosununa, böceğine canlı ve cansız her şeyin dahil olduğı bu hassas dengede, sürekli değışen, dönüşen bu koca, karmaşık dünya organizmasının parçaları olarak var olabiliyoruz. Birliğimizi/tekliğimizi aklımızdan çıkarıp unutupca; bir organizmayı şeyler, kişiler; aslında bir bütün olan süreçlerini/döngülerini yaşam, ölüm; bütünü doğa-biz-ekonomi gibi gerçekte olmayan parçalara ayırıp tanımlayınca; gerçeklik algımız da bozuluyor, körleşiyoruz. Ormanlar; hava akımları, mikro-algler; yeralı suları, bitkiler; hayvanlar gibi dünyanın, yaşamın süreçlerinin parçalarıyla; zihinsel, sözde gerçeklikler ve insan kurgusu/uydurması, yapımı/yaptırımı, aslında değıştirebileceğimiz, bizi apaçık bir toplu intihara sürükleyen yapay, yanlış inanç ve uygulamalar bütününe karıştırıyoruz. Bugün içinde yaşadığımız gerçekliğimizi, kabulümüzle, katılımımızla her an hep beraber yarattığımızı unutuyoruz. Yaşayan en zeki tür olduğumuzu düşünürken, parçası olduğumuz bu tek ekosistemle, yani kendimizle gütgide vahşileşen bir savaş içindeyiz. Okyanustaki balıkta, soframızdaki tuzda, artık bizim bile bedenlerimizdeki mikroplastiklere; kaplumbağayı boğup balinanın midesini dolduran cinayet araçlarına dönüşen plastikleri kullanmaya devam ediyor; orangutanların ve bir sürü başka türün evini; koca, karmaşık bir ekosistemi, ilişkiler ağını, dünyanın ciğerlerini, yani nefesimizi kesip yakıyoruz. Anlık eğlencelerimiz için hayvanların yaşamları boyu eziyete uğramalarına sadece göz yummuyor; sebep oluyoruz. Çocuklarımızı hayvan sevgisi adına, içinde hiçbir suçlu bulunmayan hayvan hapishanelerine, hayvanat bahçelerine götürüyor; bu yerleri onaylıyor; devam edebilmelerini sağlıyoruz.

Toprakla temaslarımızın çoğunda güvenlik ve verim adına ekimimizi, toprağı ve canlılarını pestisitlerle zehirliyor; kimi türleri yok ediyor, sonrasında da aslında etkisini hala kavrayamadığımız bu zehirli gıdalarla besleniyoruz. Her yerde iklim anormallikleri yaşanıyor ama devam ediyoruz giderek daha da çok fosil yakıt tüketmeye, türleri katletmeye. İnekleri daracık, doğalına hiç benzemeyen alanlara hapsedip, istemleri dışında hamile bırakıp bebeklerinden ayırıyor; sütlerini içiyor; zehirli gıdalarla, kimi zaman zorla besliyor, öldürüp etlerini yiyoruz ve biliyoruz onların da hissettiğini, bağ kurduğunu. Yerküreyi, bilmem kaç türlü canlının, sistemin, varlığın evini, kendi evimizi yıkıyoruz. Ve aslında biliyoruz; kendiyle savaş halinde olan bir organizma hastadır ve ancak yaşayan bir sistemin kendinden ve birbirinden sorumlu parçaları olarak şifalanabiliriz. Baktığımızda her şey apaçık önümüzde; dış dünyamızda olan iç dünyamızda, iç dünyamızda olan dış dünyamızda.

Alan Watts, algımızın ve dikkatimizin nasıl çalıştığını, çitin arkasından geçen bir kedinin önce kafasını, sonra tüylü vücudunu, en son da kuyruğunu gördüğü için, kafanın kuyruğun sebebi, kuyruğun da kafanın sonucu olduğı çıkarımında bulunan bir adamın hikâyesini anlatarak açıklıyor. Kediye bakan adamın sorununun, dar bir aralıktan bakması olduğunu ve kediyi bir bütün olarak göremediğini söylüyor. Çitin dar aralıklarını, bir şeye dikkatimizi verdiğimizde onun dışındaki her şeyi gözden kaçırdığımız, hayata bilinçli dikkatimizle bakış şeklimize benzetiyor. Watts bu konuda, “Dünyamızı parça parça gözlemlemeye, tanımlamaya devam ettikçe, kendimizi dünyamızın birbirinden ayrı, bağımsız şeyler ya da olaylardan, ayrı ayrı parçalardan oluştuğuna ikna ediyoruz. Dünyamızı birbirinden ayrı parçalara, olaylara, sebeplere, sonuçlara bölenin, bizim dünyaya bakış şeklimiz olduğunun farkına varsaydık, bu problem hiç ortaya çıkmazdı. Dünyanın aynı kafalı-kuyruklu kedi gibi olduğunu görmüyoruz,” diyor. Oysa yaşam hatırlatıcılarla, öğretmenlerle, nerede takılıp kaldığımızı, nereye bakacağımızı, ışık tutacağımızı gösteren işaretlerle dolu. Peygamberler, gurular, mistikler, kadim öğretiler, kimi bilim insanları, aktivistler, izlediğimizde dinlediğimizde bedenimiz, doğa, hepsi tekrar tekrar aynı şeyi söylüyorlar: Duymaya/görmeye hazır oldukça, duymaya/görmeye hazır olduğumuz kadarını duyuyoruz/görüyoruz. Bazen yoga matında, bazen toprağa tohum saçarken, bazen kırdı uzanmış tüm dünyamız arıların vızlıtı olmuştken, bazen bir meditasyon inzivasında,

Gözlerinizi kapatın, devam edin
derin nefeslerinize...

ve kendinizi doğal tarımın babası Masanobu Fukuoka'nın
Güney Japonya'daki Shikoku adasında yer alan çiftliğinin bu güzel manzarasında

hayal edin.

bazen insanlardan ve yapılarından uzak gökkubbenin altında/üstünde hatırlayıveriyoruz yerimizi. Doğu'nun mistik öğretileri, pratikleri bizi nefesimize, bedenimize, farkındalığımıza, şimdiye çağırıyor; toprağı, doğayı izlemek, dinlemek, onun sağlığına hizmet etmek; parçası olduğumuz bütünü, birliğimizi apaçık bir şekilde gözlerimize, tüm duyularımıza sunuyor.

Perspektifimizi düzelttiğimizde; kendimizi her şeyden ve her şeyi de birbirinden ayrı sandığımız, yağmalanabilecek bir kaynak - çözülmesi gereken bir problem olan mekânık ve ölü bir dünyadan, her şeyin birbirini etkileyip birlikte var olduğu, yaşayan, dönüşen, canlı bir gezegene geçiş yaptığımızda; doğadan ayrı değil de doğa olduğumuz gerçeğini fark ettiğimizde; bu, farkındalığımızda geri dönüşü olmayan, köklü bir dönüşüme sebep oluyor. Bu ekolojik ve aynı zamanda ruhsal bilinçle yaşamaya başladığımızda, korkularımızı, değersizlik ve yetersizlik duygumuzu, hükmetme arzumuzu gerilerde bırakıp, kalıpları ve yapıları dönüştürmeye, eskilerini geçersiz kılmaya başlıyoruz.

Üniversite zamanlarımda büyülenmiş bir halde döne döne Miyazaki'nin animasyonlarını izlerdim. Görselleriyle, yaşamın ağlarına, doğayla ilişkimize ve birliğimize, aydınlığa ve karanlığa dair güzelim derin hikâyeleriyle, yaşama dair algımın en keyifli

öğretmenlerinden biri o sanırım. Toprakla, iyileştirici tarımla ilgilenmek çok daha sonraki yıllarda, yakınca bir zamanda girdi hayatıma. Fukuoka da bir anlamda öğrencilik zamanlarımda heyecanla baktığım o aynı zemini işaret ediyordu; hem de toprakla, kendinin ve etrafındaki her kişi ve şeyin ait olduğu, bir parçası olduğu tek sistemle, ekosistemle yapıyordu bunu. Bir de çözüm önerisi getiriyordu; toprağı sürmemek, suni gübre ve hazırlanmış kompost kullanmamak, yabancı otları toprağı sürerek ya da herbisitlerle yok etmemek, hastalık ve böcek denetimine karşı kimyasal zehirlere bağlı kalmamak ilkelerine dayanan, doğal tarım dediğı yöntemle evimizi anlar ve iyileştirirken kendimizi de anlamamız, iyileştirmemiz yolunda. Durup da toprağın süreçlerine, döngülerine, canlılarının ortak özüne / oluşuna şahit olabildiğimizde; onu tanımaya, anlamaya başladığımızda, her şeyin birbirini etkilediğı, birbirine sebep olduğu, birlikte var olduğu, sürekli dönüşen yeni, aslında eski bir gerçeklik zemininde buluveriyoruz kendimizi. Ve burada kafamızı ne tarafa çevirsek doğanın yaşam ölüm gibi döngülerinin, toprağın ve canlılarının ve her şeyin birliğini görüyoruz tekrar tekrar. Kendimizin de bu gördüklerimizden ayrı olmadığımızı fark etmek kalıyor geriye.

KAYBOLUŞ* VE KAVUŞMA

Bazı kelimelerin kullanımından kaçınıyoruz, bu kelimelerin başka sahipleri varmış gibi davranıyoruz. Kelimeler sıklıkla tekrarlandıkça, anlamından kopup kullanan insanların malı, hayatı, görüşü gibi hissetmeye başlıyoruz. Buna verecek iyi bir örneğimiz var: şifa. Bu sofraya davet ettiğimiz hemen hemen herkes gecenin başında şifa, şifalanmak gibi kelimeleri kullanmaktan imtina etti. Bu kelimelerin başka sahipleri varmış gibi hissedip kullanmak yerine etraftan dolaşarak kendini ifade etme yoluna gitti. Yerine başka başka kelimeler konabilirdi; varoluş sebebi, iyileşme, iyi olma, kendini sevme, başkalarını sevme, mutluluk, huzur, onma, onarma... Sonra birden kelimelerden kaçmak yerine anlamını kendimizce doldurmak ve ön yargılarımızı bir kenara bırakıp dilediğimiz gibi kullanmak konusunda hafiflemeye başladığımız ve kelimeler ile yeniden barıştığımız bir an geldi. Masanın etrafındaki oturan herkesin burada olmasının bir sebebi vardı insanlara açtığı bir yol, dokunduğu bir alan, iyi gelen, iyi hissettiren bir şeyler. Bunlardan ilham aldığımız bu sofrada, kaybettığımız ve peşinde olduğumuz şifayla kavuştuk.

*Georges Perec'in hiç e harfi kullanmadan yazdığı Kayboluş romanına ithafen.

#callingsofra
yazı deniz tuncer fotoğraf can görkem halicioğlu

Azmak Nehri, Gökova

Bir nefes almak ihtiyacı. Önce kendimizde sonra etrafımızdaki hemen hemen herkeste gördüğümüz o sıkışmışlık duygusuydu bizi “şifa” aramaya ve dağıtmaya çağıran. Biraz durmak, düşünmek hatta belki düşünmemek, derin bir nefes almak, topraklanmak, üstümüze yapışan kirlilikten arınmak, biraz daha doğanın içinde olmak ve her şeyden önce insan olduğumuzu hatırlamak... Güneşin pırıltısına, kuşun sesine, akan suyun hürmetine gülümsemek. En basite inmek önce kendine dönebilmek, kendi sesini duyabilmek ve o sesin dediğine kulak verebilmek, hayallerimizi hatırlayabilmek için, tam içimizde olduğunu bildiğimiz şifamızı bulabilmek için uzaklaştık. Şifasını buralarda bulduğunu bildiğimiz, hayallerini burada yaşayan ve kuran insanların yolundan gittik Gökova’nın büyülu doğasında bir yolculuğa çıktık. #callingsofra’ya davet ettiğimiz konuklarımızı da bizimle birlikte bu yolculuğun bir parçası olmaya davet ettik. Cesareti olanlarımız güzelleştirdiği, ömrü uzattığı, hastalıktan koruduğu rivayet edilen meşhur Azmak Nehri’nin sularında yüzdü.

Sofraya oturmadan önce el yıkamak misali, kendimizi geride bıraktığımız şehrin keşmekeşinden arındırdığımız bir ritüel gibi yüzdüğümüz, tanıştığımız, güлüştüğümüz, güneşin son demlerinin tadını çıkardığımız bir günün ardından sofraya geçtik. Böylece şifa konuşmaya başlamadan önce bir durduk, yavaşladık ve nerede olduğumuzun farkına vardık.

Konuklar

Alper Baydar
Ayça Koçak Atasoy
Berat Çokal
Can Remzi Ergen
Defne Köstem Özal
Dilge Atasoy
Fatih Özal
Fem Güçlütürk
İdil Meşe
Mehmet Turgut
Murat Taner
Nilay Örnek
Nisan Aris
Pınar İshakoğlu
Serkan Erkek
Sezer Savaşlı
Sinem Balioğlu
Sinem Mihçioğlu

Güneş vadide yavaş yavaş alçalıyor, üç tarafımızda orman var, bir yanımızda pencerelerinden güneşin son ışıklarını bize yansıtan muazzam bir ev. Birinin evindeyiz ve kendimizi evimizde hissediyoruz. Yok hayır öyle değil, gerçekten evimizde hissediyoruz. Hareketlerimizden, konuşmamızdan, tavrımızdan hissediliyor rahat ve mutluyuz. Şifa, bu kadar basit olabilir mi? Belki de olur, neden olmasın?

Ayağımızda çakıl taşlarının tıkırtısı, güneş battıkça renkler değişiyor, hava serinliyor ve kuşlar biz yokmuşuz gibi şakıyor. Şu arkadaki Muhlenbergia çiçeği bir önceki geldiğimizde yeşil saplardan ibaretti şimdi pespembe açmış, sanki bizim için. Tam da o an, sorsanız dünyanın en büyülü yerindeyiz. Şehri arkalarında bırakıp gelmiş iki insanın bahçesindeyiz; Fem Güçlütürk ve Sezer Savaşlı, ama sandığınız gibi şehirden kaçmış değiller sadece burayı daha çok sevmişler. Yeni bir hayata başlamak konusunda büyük laflar etmeden, yıllarca hesaplayıp planlamadan görüp, aşık olup hayatlarını buraya taşımışlar.

Fem Güçlütürk ve Sezer Savaşlı'nın bahçesi

Bu satırlarda son yıllarda spiritüellikle bağdaştırılan şifadan farklı yollarla şifasını arayan, bulan, yolunda olan insanlar bulacaksınız. O an, o sofrada olmanın herkese kendi gibi olabilme özgürlüğünü verdiği, kendi yollarını birbirleriyle paylaşan, birbirinden ilham alan ve ilham olan insanların gecesine tanıklık edeceksiniz, buyurun size de şifa olsun.

Herkesin merak edip sorduğu ya da soracağı soru ile başlayalım. Fem ve Sezer'i buna nasıl ikna ettik? Zira bu ev bilen, tanıyan herkesin hayallerini süsleyen bir hayli ünlü bir yer. Bugüne kadar kapısını aşındıran pek çok insan olduğunu ve kimselerin ikna edemediğini duymuştuk. Nasıl ikna ettiğimize gelince; etmedik.

Fem'e sorsanız şeytan tüyü, bize sorsanız samimi bir heyecan ile başladı her şey. Biz, gerçekten de bu kadar büyülü bir yeri nasıl bulduklarını ve bu yolculuğun nasıl başladığını merak ettik ve merakımızı gidermeye Muğla'nın Çıtlık Köyü'ne gittik. Giderken Çıtlık ağacının yörükler için kutsal ve koruyucu olduğunu ve nazarlık yapımında kullanıldığını öğrendik, bu da bir işaret deyip cebimize koyduk* ve kapılarını çaldık.

Önce hayatlarını ve hayallerine giden yolu aktardığımız #hayallereyolaçar projesi için kapıyı araladık sonrasında ise sürekli bir bahane bularak tekrar tekrar kendimizi misafir ettirdik. Derken bir de baktılar ki Sezer ışıkları asmamıza yardım ediyor, Fem soframıza gözü gibi baktığı çiçeklerini yerleştiriyor ve biz evlerinde şifa temalı sayımızın sofrasını gerçekleştiriyoruz.

*Bu bilgiyi yalnızca cebimize koymakla kalmayıp sevgili Sinek Sekiz'in ürettiği el yapımı kolyeler ile boyunlarımıza da astık.

O gece soframızda olan ve yahu benim öyle spiritüellikle filan pek de alakam yoktur diyen ve aslında bir arada oluşlarıyla şifa olan herkese gelmeden önce ev sahiplerimizle başlayalım. Fem, Farsça ağız demekmiş, bunun çok konuşmakla ilintili olduğunu düşünen Fem'den farklı olarak ben ağızından çıkana kıymet verme ve yerinde kullanmakla ilgili olduğunu söyledim. Bugüne kadar gördüğüm en dolaysız, en neyse o insan belki de. Hayatının büyük bir bölümünü bitkilerle geçirmesine şaşmamak gerek, bitkiler gibi, doğa gibi, olduğu haliyle güzel ve büyüleyici. Sezer ve Fem'in ortak noktasının bu olduğunu düşünmeden edemiyor insan, tüm kalıplardan bağımsız olarak kendileri olmanın ışıltısı var üzerlerinde.

“Yaşamaktan daha büyük bir motivasyon bulamıyorum. O yüzden ben tamamen şu anı yaşamak üzere yaşıyorum. Çünkü ben bilgisayar oyunları ile büyümüş neslin artık yetişkinlerindenim ve her zaman tek can olan oyunları sevdim, çok can olduğunda oynamanın bir anlamı kalmıyordu. Ve şu anda tek canı olan bir oyun oynuyorum ve onu da istediğim gibi oynamaya çalışıyorum.”
Sezer Savaşlı

Sezer Savaşlı, Fem Güçlütürk

Pudi

Gecenin başında şifa, şifalanmak gibi kelimeleri kullanırken hemen hemen herkesin yüzünde ince bir gerilim, gergin bir gülümseyiş oluşuyor ya da kullanmamak için kelimelerin etrafından dolaşıyor. Bu kelimeler bugünlerde çok sık kullanılıyor, ya da yalnızca spiritüel anlamda kullanılıyor gibi geliyor. Yaygınlaşmasına nihayetinde iyi bir şeylerin popüler olması olarak bakanlar da var, kullanıldıkça içinin boşaldığını, anlamını yitirdiğini, klişeleştiğini düşünenler de. Fakat gece ve konuşmalar ilerledikçe yavaş yavaş şifa kelimesinin bize ait olduğunu fark ediyoruz. Yerine başka başka kelimeler koyabiliriz varoluş sebebi, iyileşme, iyi olma, kendini sevmeye, başkalarını sevmeye, mutluluk, huzur, onmak, onarmak... Ama bu kelimelerden kaçınmak yerine anlamını kendimizce doldurmak ve ön yargılarımızı bir kenara bırakıp dilediğimiz gibi kullanmak konusunda hafifliyoruz. Bu sofrada oturan herkesin burada olmasının bir sebebi var, insanlara açtığı bir yol, dokunduğu bir alan, iyi gelen, iyi hissettiren bir şeyler var ve tam da bu sebeple buradalar, biz de bu türden bir şifanın peşindeyiz.

Burası, doğasıyla bize şifa gibi geldi işin doğrusu ama yalnızca bize değil başkalarına da gelmiş belli ki. Soframız burada yaşayan, artık buralı diyebileceğimiz insanlar ve biz şehirden gelmiş insanlardan oluşan bir karma halinde. calling ekibi olarak bir süredir buralardayız. Gelip gittikçe bizi buraya ait hissettiren bir yer daha oldu; Dane Gökova. Sinem ve Alper İstanbul'dan bir film seti için gelip buraya yerleşmiş ve Dane Gökova'yı kurmuşlar. Akçapınar'ın meşhur ağaçlı* veyahut aşıklar yolunun yanı başındaki muhteşem pansiyonları ile buralı olmuşlar. Sinem, şifa kavramı benim için huzur ifade ediyor derken bunu inanarak söylüyor ve gerçekten içinde bulunduğu huzuru Dane'de hissetmek mümkün. Sık okaliptüs ağaçlarının içinden girince kucaklar gibi açılan kocaman bir bahçede gülümseyen iki insan, bir kedi, bir köpek, bolca nar ağacı olan küçük bir cennet yaratmışlar kendilerine ve elbette ziyarete gelen herkese.

*Bu meşhur ağaçlı yolun enteresan bir hikâyesi de var. 30'lu yıllarda bölgede sivrisinek sorunu nedeni ile büyük bir sıtma problemi yaşanır. Kendisinin de sekiz çocuğundan dördü bu hastalık nedeniyle ölen muhtar Mehmet Gökova'lı, son doğan erkek çocuğunun şerefine söz verir ve çözüm bulması için valiye danışır. Dönemin valisi Recep Güreli de uzun araştırmalar sonucu çözümün Okaliptus ağacı olduğunu bulur ancak bu ağacı ülkemizde bulamaz. Devreye Halikarnas Balıkçısı Cevat Şakir girer ve Avusturalya'dan fidanlar getirilir. Muhtarın oğlu halen yaşamakta olan ve Halikarnas Balıkçısının da manevi oğlu olan Prof. Dr. Şadan Gökova'lıdır.

Nilay Örnek

Bu konuyla ilgili güzel sorulardan biri olan “Nasıl olunur”u podcast serisine dönüştürerek başkalarına bilgi yoluyla dokunan Nilay Örnek’e soruyoruz. Kulağındaki kocaman soru işareti olan küpesinden hiç anlaşılmıyormuş gibi “Ben çok meraklıyım” deyip gülüyor. “İnsan merak eder ve merak, öğrendiğini paylaşmak şifayı getirir bize”. Orhan Hançerlioğlu ‘nun Düşünce Tarihi kitabının ön sözünde yazdığı “Öğrenmek benim mutluluğumdur” cümlesini nakşetmiş aklına. “Bir bilgi başka birinin hayatına dokunabiliyor, iyileştirebiliyor ve hatta değiştirebiliyorsa şifa işte tam da o anda başlıyor. Bazen adını koyamadığımız ama hissettiğimiz şeyin adını koyabilmek bazen başkalarının onu anladığını hissetmesiyle başlayan bir yolculuk. Demek ki paylaşmak bu işin esası” diye devam ediyor. Yeni kitabı “Her Umut Ortak Arar” ın ilk baskısını eline alamadan geldiği için ilk geldiğinde hafif buruktu, onun için paylaşmanın ne kadar kıymetli olduğunu anlamamak mümkün değil.

Sinem ve Alper’in yakın dostu olan ve her sene evlerini kiralayan hem artık buralı sayılabilecek hem de şehirli biri daha var aramızda; Mehmet Turgut. “Hastalık ve ölüm dışındaki bütün üzüntüler şımarıklıktır” diyor Mehmet. Biz, onu fotoğrafları ile yarattığı hikâyelerle tanıyoruz ama çok daha temel bir yerden giriyor konuya. Her daim keyfinin yerinde olabilmesini anlamlandırabiliyor insan Mehmet’in mottosunu duyduğunda. Bir yandan da hastalanma anlamında söylenen “şifayı kapmak” deyişini düşünüyorum, bu deyiş aslında insanın ateşinin çıkmasının iyileşme başlangıcı olması nedeni ile söylenirmiş. Ateş, vücudun direnç gösterdiği, kemiklerin sızlaması da akyuvar üretmeye başladığını gösterdiğinden oldukça bilimsel nedenlere dayalı ve yaygın olarak yanlış kullanılan bir deyiş imiş. İnsan, ruhen de iyileşmek için kendiyile yüzleşmeye, bu yolla biraz acı çekmeye, durup dinlenmeye ihtiyaç duyuyor ve böylece yoluna şifasını bularak devam ediyor.

Mehmet Turgut

Can Remzi Ergen

Bilgi ve paylaşmak demişken Can Remzi Ergen ile enteresan bir metot deniyoruz o gece. Eric Morris’in “No Acting Please” kitabında yazdığı ve tüm oyuncularla pratiğini yaptığı bir metottan bahsediyor Can. Morris’in Carl Jung’un felsefesinden hareketle yarattığı oyunculuğu oynamak değil olma hali olarak tanımlayan bir sistem bu. “Şu anda ne hissediyorsun” sorusuna cevaben beş duyusuyla hissettiği her şeyi an be an aktarıyor Can ve hepimizi merak ve şaşkınlıkla karışık bir hayranlık içerisinde bırakıyor.

Can, bir yandan Birleşmiş Milletler’de çocuklarla ilgili projeler üzerine çalışırken bir yandan da oyunculuk kariyerine devam ediyor. “Dünyayı değiştirmek için çok büyük şeylere gerek yok bir insanın en ufak bir düşüncesini, hareketini değiştirebilmek çok büyük bir şey ve her hareketimde bir şeyleri dönüştürebilmek niyetiyle yola çıkıyorum” diyor.

Yakın zamandaki en büyük hayalin ne diye sordüğümüzde ise şu anda üzerinde çalıştığı rolün hakkını verebilmek olduğunu söylüyor, “insanlar izlediğinde onları buna inandırabileyim ve oynadığım kanser hastası, otizmlili, tacize uğramış Musevi çocuğun hikâyesiyle bunları yaşamış insanların hakkını savunabileyim, izleyenlerin konuya bakış açısında ufaklık da olsa bir dönüşüm yaşatabileyim istiyorum” diye açıklıyor. Prömiyeri New York’ta yapılacak “Spoonface Steinberg” oyununun detaylarını büyük bir heyecanla anlatırken bir yandan saatine bakıyor çünkü birkaç saat sonra provaya yetişebilmek için yola çıkacak.

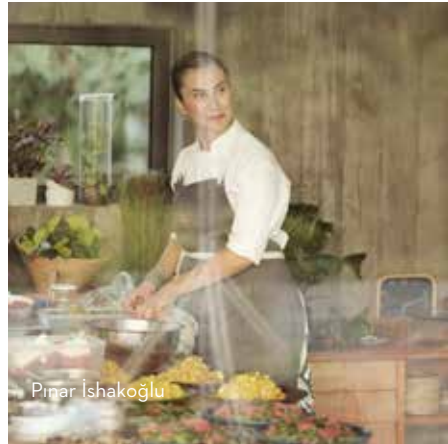
“Hindistan’da 12 yılda bir düzenlenen Kumbh Mela Festivali’ne de Burning Man’e de gittim, hepsinden enteresan ve güzel deneyimlerle ayrıldım bütün bu yerlerde olan kolektif ritüeller muazzam ama cevap bunların hiçbirinde değil, cevap hiçbir yerde değil. Cevap burada, içimde, içinde. Bunun aslında benimle alakalı olduğunu anladım, neye inanıyorsan o aslında, bu sana özel ve bir tek sen biliyorsun. Herkesin şifalanma biçimi bir yolculuk ve kendine özel, bunun bir reçetesi yok.”

Can Remzi Ergen

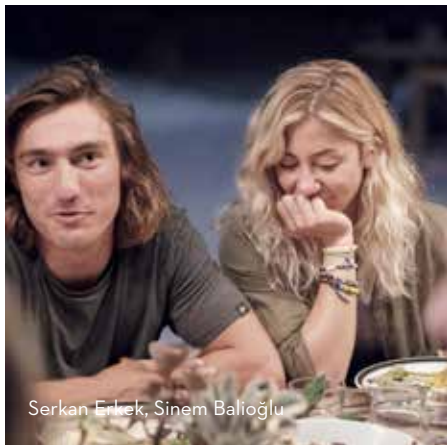

“Sörf benim benim hayatımı kurtardı. Ailesiyle büyümemiş bir herifin, ne yapacağını bilmediği ergenlik zamanlarında kaybolmamasını sağlayan şey şifası değilse nedir? Hayatta bir babaanneme bir de sörf tutundum, onlar olmasa bambaşka bir insan olabilirdim. Sizinle tanışmamış bu sofrada oturmamış olurum muhtemelen.”

Serkan Erkek

Pinar Ishakoğlu

Serkan Erkek, Sinem Balioğlu

Bizim ilham aldığımız ve başkalarına da ilham olmasını umduğumuz beş farklı hikâyeyi konu ettiğimiz bu serinin en genç üyesi ise sofrada tam da yanımda oturan Serkan Erkek. Serkan, henüz 23 yaşında ve hayatını adadığı bir şey var: kite sörf. Yalnızca bunun için yaşıyor hayatı da hayali de şifası da burada, rüzgârda, denizde ve en çok da kendinde. En büyük hayali dünya şampiyonu olabilmek. Serkan'ın oldukça zorlu geçen çocukluk yıllarına rağmen daha doğrusu bununla birlikte yarattığı başarı azmin, kendine inanmanın ve kendini iyileştirmenin hikâyesi. Yanında kız arkadaşı Sinem Balioğlu oturuyor. Burada, Akyaka'da tanışmışlar. Serkan en az kendisi kadar ona inanan bir kişiye daha sahip olduğu için çok şanslı. Serkan'ın geleceğinden bahsederken ikisinin de gözündeki pırıltıya gördüğümüzde bir gün bu çocuk dünya şampiyonu olacak ve biz, onun yolun başında kurduğu hayalleri kayda geçirmiş olacağız diye düşünmeden edemiyoruz.

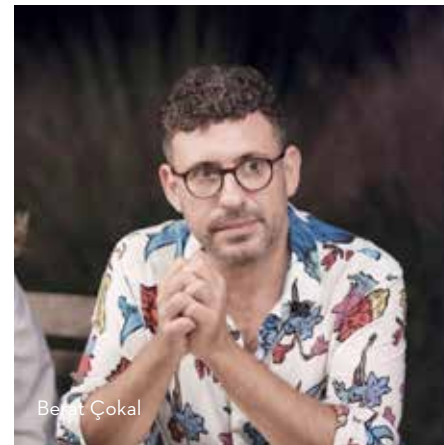
Bu projenin bir diğer kahramanı Pinar İshakoğlu elinde tabaklar ve her zaman yüzünde olan kocaman gülümsemesiyle geliyor. Hayatının ortasında birdenbire her şeyden vazgeçip hayallerinin peşinden gitmeye karar veren ve şef olan sevgili Pinar bu gece bize inanılmaz bir ziyafet hazırlamış. Şifa temasının menüsünü kendisine göre yorumlamasını rica etmiştik, Pinar da Fethiye ve Akyaka pazarlarından, bölgedeki yerel dükkanlardan aldıklarıyla bir menü oluşturdu, bu nedenle ilk kez bir sofrada menünün ne olacağını biz bile bilmiyorduk. Pinar, iç dünyasını yansıttığını dile getirdiği tabaklarında mevsiminde tüketim ve yerel malzeme kullanımı konusunda oldukça hassas ve bugün peşine düştüğümüz bu iyi beslenme kültürünün aslında ezelden beri var olduğunu dile getiriyor.

Pinar İshakoğlu

Pinar'ın elindeki servis tabaklarından birini Ayça kapıyor ve masaya servis ediyor. Başta da demiştik öyle değil, gerçekten evimizde hissediyoruz diye. Sofradaki herkes bir şeyi ya servis ediyor ya yardım ediyor biri şarabı uzatıyor öbürü bardak taşıyor. Ayça Koçak bir süredir Akyaka'da yaşıyor, yakın zamanda burada tanışıp evlendiği eşi Dilge Atasoy ile iki yıldır işlettikleri restoranlarını bırakarak Bodrum'a taşınıp orada yeni bir hayata başlayacaklar. Bu arada elinden tabağı almaya çalıştığımızda, saçmalayın bu bizim işimiz sayılır deyip gülüyor. Birlikte olmaktan mutluluk duymak ve bu kadar içten olabilmek bu sofranın esas güzelliği. Masanın başında bir de Defne Köstem Özal ve Fatih Özal var. Fem ve Sezer'in komşuları. On beş yıldır burada yaşıyorlar. Defne de sağlıklı ve muhteşem yemekleri ile biliniyor. Soframızda güzel yemekleri ile tanınan epey insan var doğrusu. Hemen yanlarında Berat Çokal namıdiğer Mösyö Şokola oturuyor. Berat geçen seneki #hayatıbirbaşkayaşamak projemizin kahramanı olmasının yanı sıra bu seneki #hayallereyolaçar projesinde Seçil & Alp & Liv Ersönmez ailesinin filminde de bir sahnede bize göz kırıyor.

Berat Çokal

Ayça Koçak Atasoy

Defne Köstem Özal

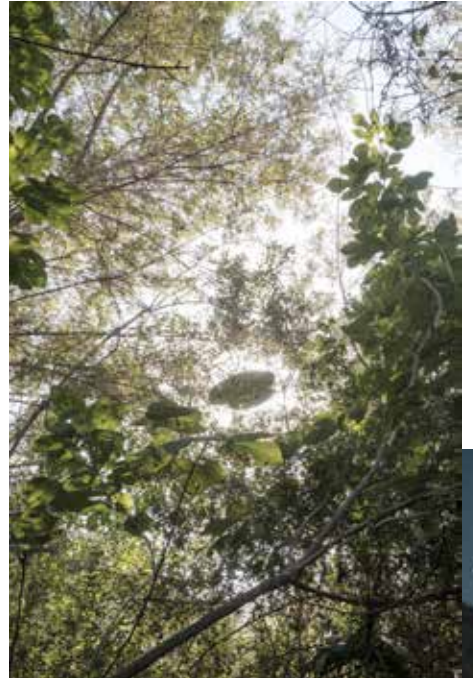

İdil Meşe

Tutuşan odunların kokusu gecenin rayihasına, ateşin ışığı İdil'in sesine karışırken geceyi noktalıyoruz. İnsanın hayatta inandığı yoldan gidebilmesi, inandığı şeyi yapabilmesi büyük bir mutluluk. Bu yolculuğumuzda bizimle birlikte olan, bize inanan Ford ailesine teşekkürlerimizle. Hem araçlarıyla bu yolları gidebilmemizi sağladılar hem de verdikleri destekle, bize olan inançlarıyla hayaller kurmamıza yol açtılar. Bu yolculuğumuzun ve sofranın her anı onlar sayesinde gerçekleşti. Kendimizi buralı gibi hissetmemize sebep olan, neye ihtiyacımız olsa çekinmeden söyleyip çözümünü onlarda bulduğumuz sevgili Dane Gökova; Alper Baydar & Sinem Mıhçıoğlu ve Ayça'dayız kurucuları Ayça Koçak & Dilge Atasoy ve müthiş şefleri Murat Taner' e sonsuz teşekkürlerimizle. Ve elbette hayalleri ve hayatlarıyla ilham olmalarının yanı sıra bizi de buna ortak ederek bu sofrayı kurmamız için evlerini açan sevgili Fem Güçlütürk ve Sezer Savaşlı çiftine müteşekkirimiz. Rüyalarımızda gerçekleşebilecek harikalıkta bir sofraya kurmamıza vesile oldunuz.

Fem'in deyişiyle aradığını bilersen bulunca da anlıyorsun. Biz bir süredir şifanın peşindeydik, onlar gibi biz de burayı gördüğümüz an bulduğumuzu hissetmiştik. Burada olmak, bir araya getirdiğimiz müthiş insanlarla sohbet etmek aklımızı ve kalbimizi açtı. Bize olduğu kadar sizlere de şifa olmasını dileriz.

Ve en sona sakladığımız İdil Meşe. İdil'in muazzam sesini de bu gecenin en sonuna saklamıştık. Yemekler bitip sofraya sona erdiğinde Akyaka'nın insanı hafif ısıran soğuğuna karşı yaktığımız ateşin yanı başında sesiyle şifa dağıttı sevgili İdil. "Şifa benim için anlamlı bir hayat yaşamaktır" diyor ve "ben de müzikle yaşama anlam katma çabası içerisindeyim çünkü dünya hali zorluklarla dolu ve bu anlamın varlığı insanı rahatlatıyor diye" devam ediyor. "Merak etmek, hayal kurmak ama etrafın dayattığı hayaller değil de insanın gerçekten kendine iyi gelecek hayaller kurmak" diye belirtiyor. İdil'in hayalleri arasında burada olduğu gibi doğanın içinde gerçekleştireceği performanslar da var ve insanın ta içine dokunan o sesiyle bizi ateşin başında kendi hayallerimizle baş başa bırakıyor. Yakında Ada Müzik'ten çıkacak albümünden yeni şarkısının sözleri havaya karışıyor.

**"Önce
kendini sev,
sonra
gel
beni sev"**

calling dergi aboneliği için bize hemen ulaşın
info@callingmag.com

Hayatı sağlıklıla
FROPIE'LE

Tamamı probiyotik,
katkısız ve şeker ilavesiz
kefir, yoğurt ve quark
çeşitleri Fropie'de...

FROPIE®

www.fropie.com.tr

fropietr fropietr

OMM'DA YAŞARSIN

OMM – Odunpazarı Modern Müze açıldı.

GÜNCEL
SERGİLER

VUSLAT: Erol Tabanca Koleksiyonu'ndan Bir Seçki
MARSHMALLOW LASER FEAST – Ağaca Övgü, Bir Hayvanın Gözlerinden